

LIETUVIŲ
DIENOS

VYTAUTO DIDŽIOJO KARO MUZIEJUS LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS METAIS

LITHUANIAN DAYS
FEBRUARY, 1967

1967 M. VASARIO MĖN.

Vyriausias Redaktorius / Editor-in-Chief

Bernardas Brazdžionis

Literatūros Redaktorius / Literatur Editor

Juozas Tininis

Foto Redaktorius / Photo Editor

Daumantas Čibas

Anglų kalbos Redaktorius / Senior English Editor

Milton Stark

Anglų kalbos Redaktorius / English Editor

Mrs. Rita Medziukaitė-Bureika

Leidėjas / Publisher

Anthony F Skirius

Administratorius / Circulation Manager

Juozas Andrius

Redakcijos atstovai atskiruose miestuose ir valstybėse /
Contributing Editors:

Juozas Bertulis, Vladas Būtėnas — Chicago, Illinois;
Vytautas Alf. Braziulis — Cleveland, Ohio —; Vladas
Mingeia — Detroit, Mich.; Balys Raugas — Philadelphia,
Pa.; Cezaris Surdokas — Baltimore, Md.; Petras W. Ur-
ban — Cleveland, Ohio; Vaclovas Verikaitis — Toronto,
Canada; Vytautas Volertas — Riverside, N. J.

Nuolatiniai foto bendradarbiai / Photographers:

JAV: Boston, Mass. — B. Kerbelienė; Brooklyn-New
York, N. Y. — V. Augustinas, V. Maželis; Chicago, Ill.
— A. Gulbinskas, B. Lungys, V. Noreika; Cleveland,
Ohio — V. Bacevičius; Los Angeles, Calif. — L. Briedis,
Pr. Gasparonis, L. Kančauskas; Hollywood, Calif. — P.
Jasiukonis; Manchester, N. H. — K. Daugėia; Omaha,
Nebr. — Rev. L. Musteikis; Philadelphia, Pa — F. Ja-
kaitis, V. Gruzdis; Washington, D.C. — Photo Alda,
P. Labanauskas. CANADA: Hamilton, Ont. — A. Juraitis;
Montreal, P. Q. — L. Stankevičius; Toronto, Ontario —
J. Dvilaitis. AUSTRALIA: E. Butkūnas, E. Karpavičius, P.
Sakalauskas, Vyt. Vosylius.

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu
ar inicialais nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.

Signed or initialed articles do not necessarily reflect the
opinion of the editors or of Lithuanian Days magazine.

Žodinę ir visą kitą medžiagą, spausdintą "Lietuvių Die-
nų" žurnale, LD leidykla pasilaiko teisę panaudoti kitais
atvejais be atskiro susitarimo.

Publishers reserve the right to reprint any or all matter
published in Lithuanian Days magazine without sepe-
rate agreement with the authors.

Rankraščius ir kitą medžiagą, jei kitaip nesusitarta, re-
dakcija tvarko pagal savo nuožiūrą.

Manuscripts or other matter submitted for publication
in Lithuanian Days magazine will be edited at the dis-
cretion of the editors, unless otherwise agreed upon.

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNI-
JOS LIETUVIU", LEISTU 1946-49 METAIS.

"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH
"CALIFORNIA LITHUANIAN".

Skaitytojų pageidavimu prenumerata atnaujinama auto-
matiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas
prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja
laišku. / If subscription is to be discontinued at expi-
ration, notice to that effect should be sent; otherwise
it will renewed automatically. This policy accords with
the wishes of our subscribers.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn.
Published monthly, except July and August.

Atskiro nr. kaina 65 centai. Single copy 65¢.

Prenumerata metams \$6.00 bet kuriame pasaulio krašte.
Subscription \$6.00 per year in any country of the world.
Garbės prenumerata / Honorary subscription \$10.00.

"Second Class Postage Paid At Los Angeles, California".

LIETUVIŲ DIENOS

LITHUANIAN DAYS MAGAZINE

4364 Sunset Boulevard

Hollywood, California 90029

Telefonas: 664-2910

VASARIS, 1967 METAI
Nr. 2 (171), XVIII metai

FEBRUARY, 1967
Vol. XVIII, No. 2 (171)

TURINYS / CONTENTS

Prel. J. Balkūnas, US užsienio politika ir Lietuva.	3
Spaudoj ir gyvenime. T. J. laiškai.	6
Iš knygų.	6
J. N., Kompozitorius Alenksandras Aleksis. 80 metų sukakčiai atžymėti.	7
Valerij Tarsis, Palata Nr. 7. Romanas. 9 tęsinys. Vertė J. Andrius.	8
Mykolas Viltis, Iš knygos "Neparašyti laiškai". Eilėraščiai.	9
Juozas Eretas, Mintys rekolekcijoms sau pačiam.	10
Kun. Dr. P. Celiešius, Ideals ir laikas. J. Girnias to paties vardo knygos proga. ...	11
S. Šetkus, Tėvai Pranciškonai St. Catharines srityje.	12
Redde quod debes. Vytauto Didžio Karo Muziejus ir jo likimas Sovietų okupacijoje. ..	14
KNYGOS IR AUTORIAI. Plunksna ir žodis. Rec. J. Tininis.	16
Šiame numeryje. Apie autorius.	16
VEIDAI IR VAIZDAI. Iliustruota kronika iš lietuvių veiklos.	18-19
ŽMONĖS, DATOS IR DARBAI. Smulkioji kronika.	20

ENGLISH SECTION

49th Anniversary of the Founding of an Independent Lithuania, by Dr. J. Bielskis. ...	21
Why I Value My National Origin, by Nijolė Šernaitė.	22
Lithuanian History in Stamps, Part LCV. by A. Bernotas.	24
LITHUANIANS MAKE NEWS.	25
J. Tininis, Jaunoji dailininkė — Rasa Arbaitė. Iliustruotas reportažas.	26

**Nepamirškite atsiųsti prenumeratos mokesčio
už 1967 metus.**

COVERS / VIRŠELIAI

Front Cover / Pirmasis

Vytauto Didžiojo Karo Muziejus Kaune Ne-
priklausomybės metais. .. Foto V. Augustinas
(Daugiau apie Muziejų žiūr. 14—15 psl.).

Museum of Vytautas the Great in Kaunas,
during Lithuania's years of independence.

The museum was built in 1930 to commem-
orate the 500 anniversary of Vytautas the Great.
In the foreground stands the Liberty Monu-
ment, a statue of a triumphant angel, having
broken the shackles of tyranny. In back of it
stands a tower that contained the Liberty Bell,
a gift from American Lithuanians, which was
rung during special state occasions. To the
left of the tower is a monument dedicated to
soldiers that had fallen in battle for Lithua-
nia's independence. The monument was built

from stones collected from battlefields of Lith-
uania's wars for independence. Just in front of
it is the Tomb of the Unknown Soldier. Near-
by stand seven hand-carved wooden crosses
brought from various parts of Lithuania.

When Soviet Russians occupied Lithuania
they desecrated the Lithuanian national shrine
by converting it into a historical museum of
the Communist Party. The Soviet Russians
destroyed the memorial to soldiers fallen in
battle for Lithuania's independence and the
Tomb of the Unknown Soldier. They demolish-
ed the Liberty Monument and removed other
reminders of independent Lithuania. In their
place the Soviets built monuments to their own
"heroes", thus forcing the Lithuanians to pay
tribute to the Communist Party rather than
to Lithuania. (More on pages 14-15).

Lietuvos Atstovas Valstybės Sekretoriaus ir ponios Dean Rusk pietuose, surengtuose š. m. sausio 25 d. Valstybės Departamente Diplomatinijų Misių šefams ir jų žmonoms.

Nuotraukoje: Lietuvos Atstovas J. Kajeckas ir ponia O. Kajeckienė

sveikinas su Valstybės Sekretorium Dean Rusk ir Protokolo šefu ambasadorium James W. Symington.

Lithuania's Charge d'Affaires and Mrs. Kajeckas attending dinner for representatives of diplomatic missions.

US užsienio politika ir Lietuva

PREL. JONAS BALKŪNAS

Šių metų Vasario 16-tosios minėjimas yra įžanginis į sukaktuvinius Lietuvos nepriklausomybės 50 metų paskelbimo sukakties metus. Jie bus nepaprasti, nes turėsime giliau pažvelgti praeitin ir su didesniu ryžtu žiūrėti ateitin, kad praeitis duotų stiprybės nesustoti pusiau-kelėje.

Laisvės prošvaisčių tuo tarpu dar nematyti. Kelias į tautos laisvę dar ilgas ir reikalaujantis įžvalgių pramtymų. Be to, turime žinoti, kad išeivija nėra vienintelis ir pagrindinis kovos už laisvę veiksnys. Pati tauta už geležinės uždangos yra pagrindinis kovos už laisvę veiksnys. Tačiau išeivija negali kovos naštos palikti tik vergijoje gyvenančiai tautai. Abi tautos dalys turi siekti to paties tikslo — tik išeivija turi daugiau galimybių kovą vesti be pavojaus savo gyvybėms.

Mūsų išeivijos padėtis yra lengvesnė, bet pareigos sunkesnės. Pareigų dalį reikia perduoti jaunajai kartai, pasiruošusiai kovai dėl laisvės, bet ir vyresnieji negali pasikliauti tik tikėjimu, kad kiti atliks jų pradėtus darbus, ir džiaugtis tik tais sentimentais, kad praeitis yra ateities laidas. Mūsų tautos laisvė priklauso nuo daugelio išorinių veiksnių, bet taip pat ir nuo mūsų pačių planingos veiklos.

NEAPDAIRIŲ POLITIKŲ KLAIDOS

Prie didžiosios Rusijos politikos vairavimo prisidėjo ir Amerikos politikai. Nuo prezidento Wilsono laikų sunkiai sekėsi mažosioms tautoms išsilaisvinti. Klaidinga amerikiečių pažiūra į vienalytę Rusijos valstybę negali ir dabar prileisti galimybės Rusija į tiek valstybių, iš kiek ji yra sudaryta. Ir šiandien amerikiečiams didžioji Rusija yra taikos užtikrinimo pasaulyje laidas. Kad ji visada bus neramumų katilas, kol nebus išlaisvintos pavergtosios tautos, ameri-

kiečiams nesuprantama. Kai rusai perkeldino ar naikino tautas, ar milijonus badu mārino, amerikiečiams tai buvo rusų vidaus reikalas. O koks būtų pasaulio veidas šiandien, jei Wilsono keturiolika punktų būtų buvę pritaikyti visoms tautoms Rusijoje? Nebūtų išaugęs komunistinis slibinas, grėšias visus kraštus pavergti. Nebūtų ir kinų milžino, grasinančio Vakarams. Neužmirškime, kad ir komunistinė Kinija išaugo milžinu tik dėka amerikiečių, tik dėka jų politikų neapdairumo, lengvapėdiškumo ir naivaus pasitikėjimo komunistais.

Retai kuri valstybė pasaulio istorijoje išaugo per 50 metų į tokia galinga imperiją, kaip Rusija; retai kuri valstybė turėjo tiek kolonijų, kiek Rusija; kur rasi tiek tautinių mažumų, savo žemėje, kiek Rusijoje? Jai išaugti ir sustiprėti padėjo kapitalistinės Jungtinės Amerikos Valstybės savo kapitalu.

Amerika, pripažinus Sovietų Rusija 1933 metais, ištraukė ją iš daugelio bėdų. Neveltui komunistai dievino Rooseveltą, kuris idealizavo dvi galybes — Rusiją ir Ameriką — kad išlaikytų lygsvarą tarp valstybių. Naivus mūsų vadų pasitikėjimas rusais antrajame pasauliniame kare, rytų ir centro Europos tautų palikimas po komunistiniu jungu, pasitikėjimas Stalinu Jaltos ir Teherano konferencijose — sudarė pasėkas, kurias yra: Korėjos karas, Kuba ir dabar Vietnamas. Nesikišimas į Vengrijos sukilimą taip pat atnešė negirtinas pasekas. Visa tai brangiai kainuoja ir pinigais ir gyvybėmis.

JAV POLITIKOS KOMEDIJA IR TRAGEDIJA

Nuo antrojo pasaulinio karo laikų Amerikos užsienio politika darosi tragiškai juokinga. Išleido milijardus, žuvo šimtai tūkstančių karių, laimėjo karą ir pralaimėjo. Virš šimto milijonų žmonių pavergė komunistai. Karas buvo išlaisvinimo šūkiu vedamas, o milijonai pavergti. Karas baigtas, bet paliaubos dar nepasirašytas (išskyrus su Japonais, kur sovietai nė šūvio neiššovė, o laimėjo žemės plotus).

/ Nukelta į sekantį puslapį

Kalbos, pasakytos Clevelando ir Los Angeles Vasario 16 minėjimuose, santrauka. Red.

Atkelta iš 3 psl.

Su alijantu prasidėjo šaltasis karas. Šaltasis karas vėl kainuoja milijardus pinigais, daug gyvybėmis — ir tai nedaro garbės Amerikai. Sovietai gyvybių neaukoja, o vis daugiau ir daugiau kraštų pagrobia. Jų propaganda tiek išvystyta, kad grobuonis vadinamas išlaisvintoju, o gynėjas — karo kurstytoju...

Komediją vaidina Amerikos visuomenei įvairūs politiniai šūkiai, kaip containment — liberation — peaceful liberation — containment without isolation — massive retaliation — peaceful coexistence — the Geneva spirit — competitive coexistence — mutual deterrence — evolution — escalation — peaceful revolution — disengagement — bridges of understanding — economic bridges — competitive engagement ir t.t. ir t.t. Panašių terminų virtinė yra tik nesekmių maskavimas, masių užliūliavimas. Ar padėtis pasikeičia, kai kalbama apie changing world — nuclear age — new horizons? Taip ir neaišku, ar karas, ar ne. Ir visa galų gale suvedama į dvi sąvokas — containment arba išsilaisvinimas.

Containment reiškia susivaldymą, susilaikymą, reiškia nieko nedaryti, leisti kitam savavaliauti. Išsilaisvinimą aiškiname, kaip susitarimą karą baigti ir duoti tautoms taiką, duoti teisę tvarkytis laisvai ir gyventi demokratinėje santvarkoje. Sekretorius Dean Rusk galvoja, kad alternatyva jo containment politikai yra arba vandenilio karas — hydrogen war — arba senas amerikinis izoliacionizmas. Kad negrįžtų į izoliacionizmą, pasirinko containment policy — susitūrėjimą ir susidrausminimą.

Prel. J. Balkūnas: Neklausk, ką kiti padarė!..

CONTAINEMENT POLITIKOS KLYSTKELIAI

Kalbu apie klystkelius, nes JAV pasirinktas kelias nėra aiškus ir tiesus. Tokius klystkelius randu penkis:

Pirmas. *Ginklų lenktynės.* JAV yra galingiausia pasaulyje valstybė. Tuoj po antro Kodėl ji savo galios nepanaudoja išvadaviti. Padarė atvirkščiai — atidavė jas vergijai. Kodėl ji savo galios nepanaudojo vsiadavi-

mui? Kokia juoda ranka viską dirigavo? Dabar Amerika 43 tautoms davė garbės žodį jų laisvę apginti. 862 milijonų laisvę. Iš kur pavojus. Žinoma, iš Rusijos. Rusija ginklais vejasi Ameriką. Jie vartoja vergų darbą. 1962 metais Amerika turėjo 8-1 pirmenybę atominių bombų skaičiais, šiandien gi tik 4-1. Numatoma, kad Rusija 1972 metais pralenks Ameriką. Mūsų gyvybinis reikalas, kad Amerika visada būtų pasiruošusi karui. Mes pilnai pritariame Johnsono politikai Vietnamo klausimu. Karas prieš komunistus bet kur — karas pagreitinti Lietuvos laisvę.

Antras. *Komunistinių kraštų stiprinimas.* Tikėti, kad tiltų tiesimas, ekonominė pagalba komunistiniams kraštams, konsultacinės sutartys padės išlaisvinti pavergtus kraštus yra tikra nesąmonė. Tiesa, amerikiečiai mano, kad pakėlus pavergtųjų ar satelitų ekonominį lygį ir jų santykiavimas su laisvu pasauliu pagelbės žmonėms nusikratyti totalitariniu režimu. Dar vis tikima evoliuciniu keliu išlaisvinti pavergtas tautas. Nenorima tikėti, kad komunistų sistema yra ta pati ir šiandien, kad režimas nėra ne kiek sušvelnėjęs, kad ideologinė kova labiau ir labiau stiprinama. Rusija propagandai išleidžia daug daugiau pinigų negu Amerika. Melas ir apgaulė tai jų specialybė. Rusijos mentalitetas nebuvo ir nebus amerikiečiui suprantamas.

Trečias. *Rusija stiprėja per tarptautinių komunistų.* Jos klauso visos komunistų partijos užsienyje. Todėl kinų grumtynės su Sovietų Rusija domina visus. Jei iš tikrųjų tarp kinų ir rusų įvyktų lūžis, visas pasaulis lengviau atsidadintų.

Komunistų partija Amerikoje taip pat yra komunistų rusų partijos šaka. Ilga kova jos nepripažinti, ją sulaikyti nuo pražūtingos veiklos baigėsi jos laimėjimu. Dabar JAV-se nevalia komunistų iš darbo atleisti, neleidžiama reikalauti ištikimybės valstybei. Komunistai kiekvieną progą panaudoja kiršiniams prieš vyriausybę, prieš karą, prieš bet kokią laisvės gynimą. O ką jau kalbėti apie streikus, sabotazus, net pagrindžio veiklą perversmui krašte. Jie ruošia penktą koloną eventualiam sukilimui, revoliucijai. Nėra abejonės, kad jie ir rasių neramumus kelia. Mes lietuviai privalome budėti ir sekti savo lietuvius išdavikus komunistus. Toleruoti priešą savo namuose yra pražūtinga.

Ketvirtas. *Amerikos propaganda negali prilygti rusiškajai.* Netvarką, abejones, nesutarimus sukelti, visuomenę suklaidinti — komunistai yra tikri profesionalai. Svarbiausias šalčio karo ginklas yra klaidinga informacija, špionažas, demagogija, nekaltą pasmerkti, silpną išnaudoti, nederbančius sukiršinti, neturčius papirkti. Svarbiausi propagandos įrankiai yra radijas ir spauda. Ir čia laisve naudojasi visokie priešvalstybiniai gaivalai — komunistai.

Kaip amerikiečiai panaudoja propagandą? Amerikietis mano, kad užtenka įtikinti kitą Amerikos gyvenimo standarto aukštumu, visuotine laisve, turtų gausumu — ir viskas atsiekta. Klausytojas, sako amerikietis, įtikins, kad mūsų sistema geresnė ir nusikratys totalitarinės sistemos. Šitokią propagan-

dą Voice o fAmerica, Radio Free Europe ir Radio Liberty. Tiesa, kiek plačiau ir daugiau pasako Radio Liberty ir Radio Free Europe. Bet lietuviai girdi tik Voice of America, ir mūsų laisvinimo veiksniai jiems nežinomi.

Propaganda, kuri aiškintų komunizmo melą ir apgaulę, Rusijos kolonializmą ir imperializmą, teisių atėmimą ar varžymą pavergtose tautose, Amerikos karo siekių naudą ir gerumą Ameriką vengia pasisakyti, kad neužgautų meškos, nesupykdytų plėšriojo vilko. Šitoks šaltasis karas nėra net nė karas, tai tik žaislas. Jei propagandą varoma, tai reikia nesiglostyti, o smogti tiesiai į širdį — į komunizmo teoriją ir sistemą.

Penktas. *Pavergtų tautų nebaigtas laisvinimas sunkina ir šaltąjį karą.* Kaip sakiau, karą skelbė tautoms išlaisvinti. Po karo gi daug tautų laisvę prarado. Suorganizuotos Jungtinės Tautos sulaikyti karams ir duoti tautoms nepriklausomybę. Bet karai kaip ejo, taip eina. Tiesa, Olandijos, Anglijos Portugalijos Ispanijos, Prancūzijos ir Italijos kolonijos išsivadavo, bet Rytų ir Centro Europos tautos su Pabaltiju neteko laisvės ir nepriklausomybės — virto satelitais arba buvo inkorporuotos. Argi ne laikas ir Rusijos kolonijas pradėti vaduoti? Jei Afrikos apie 50 tautelių pasiskelbė nepriklausomomis, tai kaip su Rusijos tautybėmis, kurios kadaise buvo laisvos ir nepriklausomos? Kodėl neišlaisvinti Gudijos, Ukrainos, Lietuvos, Latvijos, Estijos, Armenijos, Kazakijos, Gruzijos, Azerbeidžano, Idel-Uralo, Turkestano, ir kitų? Jungtinės Tautos prie šio klausimo nepriėjo, bet mes turime dirbti, kad būtų iškelta ir svarstoma Jungtinėse Tautose Rusijos dekolonizacija! Mūsų pareiga naująsias tautas informuoti ir paruošti, kad tik tada tikroji taika užviešpataus, kai visos tautos Rusijoje bus išlaisvintos.

Pavergtos tautos žinojo apie amerikiečių laisvinimo pastangas. Jos laukė pagalbos iš JAV. Bet Vengrijos pavyzdys, kai amerikiečiai neatėjo pagalbon jiems sukilus, atbaidė juos nuo sukilimų ar pasipriešinimų režimams. O vis dėlto didelis prieškomunistinis potencialas yra kraštų viduje, pavergtųjų masėje. Rusai pamatė, kokia didelė pagalba jiems valdyti kraštą yra Amerikos containment politikoje. Visi raudonieji ir visokio plauko liberalai remia Amerikos containment politiką. Dėl šios politikos Amerika mažiau ir mažiau skiria lėšų išlaisvinimo akcijai. Mūsų pareiga įtaigoti Amerikos vyriausybę laisvinimo politiką gaivinti, remti ir ją plėsti.

KODĖL LAISVINIMO POLITIKA?

Dean Rusk galvoja, kad yra tik viena alternatyva: arba taika per containment arba atominis karas. Mūsų įsitikinimu yra dar ir trečias kelias — neužbaigtą laisvinimo akciją užbaigti. Jei baiminamasi dėl atominio karo ir viskas aukojama taikai, tai taikos nebus tol, kol nebus išlaisvintos pavergtos tautos. Amerikiečiai gerai žino aksiomą — *negali pasaulis būti pusiau laisvas ir pusiau pavergtas*. Kol žmogaus teisės, tikėjimo laisvė ir laisvas tautų apsisprendimas nebus saugūs, tol apie taiką nėra ko kalbėti. Tol rusens karų žarijos. Nebus taikos ir Lietuvoje, kol lietuvis neš svetimųjų jungą, kol lietuvis teisės bus varžomas, kol tikėjimas persekiojamas, kol lietuvis nejaus, kad jis yra šeimininkas ir savo likimo viešpats... Rusas šitą gerai žino, ir

todėl daugiau ir daugiau lietuvių išveža į „plačiąją tėvynę“, o daugiau ir daugiau priveža maskolių. Vedamas tylus, bet sistemin-gas visuomenės atmiešimas ir krašto rusi-nimas.

Istorija kartojasi. Tauta pergyvena rusifi-kaciją, bet rafinuotą ir pavojingesnę už pra-eito šimtmečio. Šį kartą okupantui padeda kraštą nutautinti ir lietuviai komunistai. Jie atsakys už tautos genocidą. Mūsų pareiga tautą gelbėti nuo išnykimo. Pasisakau už as-mens su asmeniu, bet ne su okupantu, san-tykių palaikymą. Stiprinkime radijo progra-mas. Laiškais ir siuntiniais remkime savuo-sius. Budėkime.

Išlaisvinti Lietuvai nereikia skelbti karo. Vidujinė rezistencija — tautiškumas, religin-gumas, savitarpio disciplina, lietuviška savi-garba, jautimas, kad jie nevieni, kad mes su jais ir už juos, yra galingi kovos ginklai. Tik mes Amerikoje būkime patys solidarūs — prieš santykius su okupantu, susiklausykime, gerbkime savo vadovus ir pasitikėkime jais, remkime visus laisvinimo veiklos veiksmus. Mūsų žmonės tėvynėje morališkai stiprės, ir jie ras būdų okupantui atsispirti. Svarbiau-sia, kad mes palenktume Amerikos politiką gerąja linkme į išlaisvinimą.

Išlaisvinimo politika ir šaltasis karas yra tas pats. Tik containment politika tikrai negalima šaltojo karo laimėti. Todėl mes lietuviai turime pasisakyti prieš atominį ka-rą, bet taip pat prieš containment politiką. Pritariame šaltajam karui ir jo pasėkoje ki-lusiam karštam karui Vietname, nes jis yra išlaisvinimo politikos plotmėje.

IŠLAISVINIMO VEIKLA PO ANTROJO PASAULINIO KARO

I. Vienas iš Alto didžiųjų laimėjimų buvo, kai kongresas 1951 m. rugpiučio mėn. priė-mė Kersteno įstatymą — Kersten Amend-ment to the Mutual Security Act. Šis amend-mentas — pataisa — buvo psicho-politinė ofenzyva dar penkeri metai prie; Vengrijos sukilimą. Įstatymo pataisa leidžia pabėgė-lius iš pavergtų kraštų priimti į tautinius batalijonus, kad sudarytų laisvinimo būrius psichologiniam-politiniam karui. Rusai buvo išsigandę ir Višinskis pusę Jungtinių Tautų sesijos praleido, puldamas šį įstatymą kaip kišimąsi į vidaus reikalus. Jam nuraminti prezidentas Trumanas pasiuntė kongresma-ną Mike Mansfield išaiškinti Amerikos in-tencijas nesikišti į pavergtų tautų reikalus. Bet rusai kišosi į Amerikos reikalus, ir nie-kas neprotestavo. Pataisa niekad ir nebuvo vykdoma.

Jei amerikiečiai būtų vykdę šį įstatymą, tai vengrų sukilimą 1956 metais būtų rėmę. 1957 m. senatorius Russel bandė atgaivinti įstatymą Armed Services Committee, bet Eisenhowerio administracijai tai pasirodė perdrąsu. Juk Berlyno sienai 1961 metais ga-lėjo pasipriešinti pabėgėlių batalijonu; panašiai ir su Kubos okupacija. Bet Amerika per-daug atsargi, korektiška ir psichologiniam karui nepasiruošusi.

2. 1952-54 metais buvo daug rašyta apie išlaisvinimo politiką. John Foster Dulles, valstybės sekretorius, buvo išlaisvinimo po-litikos apaštalas ir daug rašė 1952 metų ge-gužės mėn. Life žurnale. Dr. Lev Dobriansky, Amerikos Ukrainų vadas ir Georgetown universiteto profesorius, tais metais Respub-likonų partijai paruošė platų memorandumą. Prez. Eisenhoweris tada skelbė: „Mūsų pa-

AMERIKOS SENATO DOVANA LIETUVOS REZISTENCIJOS KOVAI

siryžimas privalo toliau eiti negu negatyvus containment supratimas, bet pozityviu su-pratimu išplėsti laisvės plotus taikingais ke-liais. Jei šito nepadarysime, vėl atsidursime kare. Tačiau užsibrėžto galima atsiekti. Tai atsiekti bandysime.” (N. Y. Times, Oct. 21, 1952).

Panašiai kalbėjo ir ponas Dulles: „Išsi-vinimas iš Maskvos nasrūnėvyks dar ilgą laiką, ir drąsa kaimyniniuose kraštuose ne-išsiaiškys, jei nebus žinoma viešai, kad Jung-tinės Amerikos Valstybės nori ir tikisi išlais-vinti juos.” Bet tai buvo tik kalbos, tik geri norai, o ne darbai. Amerikos politika buvo ir tebėra palanki sovietams.

3. Tais pat metais (1952-54) James Burn-ham parašė knygą *Containment of Libera-tion*, kurioje išlaisvinimo politiką ypatingai išryškino. Altas vėl laimėjo Washingtone, kai Select Committee to Investigate Communist Aggression padarė apklausinėjimus ir išleido Kongresui raporto knygą. Tai istorinis anti-bolševikinis dokumentas, neteisėtos okupa-cijos eigos aiškinimas. 1955 m. gegužės m. generolas David Sarnoff paruošė prez. Eisen-howeriui platų memorandumą apie išlaisvi-nimo politikos siekius, būdus ir politikos vykdymą. Tuo pat laiku ir sen. Douglas iš Illinois siūlė senatui priimti įstatymą dėl Laisvės Administracijos, pagrindžiant dviem veiksniais. Taip, kaip sovietai veikia per ko-munistų partijos šakas įvairiose valstybėse ir per diplomatinis veiksmus, taip ir Laisvės Administracija veiktų per tiesos ir laisvės veiksmus visur pasaulyje ir per diplomati-nius kanalus. Orlando grupė Floridoje jau dirbo per Laisvės Akademiją, ruošdama vei-kėjus psichologiniam-politiniam karui. Per-nai tokia Akademija, tik privačia iniciatyva ir finansais, buvo atidaryta Virginijos vals-tybėje, Bostono mieste.

4. Milijonai žmonių 1956 m. džiaugėsi prez. Eisenhowerio žodžiais „taikingas pa-vergtų žmonių išlaisvinimas buvo ir bus Jungtinių Valstybių užsienio politikos sie-kis”. Buvo ieškoma būdų ir kelių, kas ir kaip išlaisvins. Kongreso apklausinėjimai Free-dom Commission and Academy, Pavergtų Tautų Savaitės įstatymas ir daug kitų žings-nių, padarytų Administracijos ar Legislatū-ros rūmų, rodo gerus norus išlaisvinti pa-vergtuosius. Bet ar to gana? Komunistų oku-pacija ir infiltraciją palyginus su demokra-tijos klaidomis ir net pralaimėjimais, ima baimė, kad containment politika daugiau žalos daro nei gero. Reikia griežtesnės lini-jos containment politikai. Tik išlaisvinimo akcija, visu frontu vykdoma, yra taikos už-tikrinimas ir šaltojo karo laimėjimas.

LIETUVIŲ VEIKLA ŠALTAJAME KARE

Ką mes darėme ir kokia mūsų pareiga šaltajame kare, visiems turėtų būti žinoma. Kai kas nepatenkintas ir ieško kitų kelių ir kitų būdų, ypač mūsų jaunimas. Bet ligi šiol vis nesurandama naujų būdų, kuriuos galė-tume pasiūlyti veiksmams ir komitetams, kaip efektingiau būtų galima pavergtos Lietuvos skriaudą priminti pasauliui ir ją visą laiką išlaikyti gyvą.

Manau, mūsų daugumui aišku, kad nei mūsų bendrinės organizacijos, nei jokie ko-

mitetai Lietuvos neišvaduos, nors jie būtų ir kasdien reformuojami. Jų tikslas turėtų būti politinė pasaulio opinijoje Lietuvos bylą nenutrūkstamai išlaikyti gyvą-degančią.

Altas, Vlikas, Lietuvos Laisvės Komitetas, Rytų ir Centro Europos kilmės Amerikiečių konferencija (kuriai jau 10 metų pirminin-kauja prel. J. Balkūnas. Red.) Rezoliucijoms Remti Komitetas, Baltijos Komitetas (trijų Baltijos valstybių atstovų veiksnys), Diplo-matijos atstovai, — tai eilė veiksmų, kuriuose ir su kuriais darbo visiems pakankamai yra. Negali nuošaliai nuo politikos stovėti ir A-merikos Lietuvių Bendruomenė bei Pasaulio Lietuvių Bendruomenė; tai šen, tai ten ji įsikiša į laisvinimo veiklą, nors vadovavimą palieka politiniams veiksmams.

PABAIGA. SAŽINĖS SAŠKAITA

Baigdamas norėčiau apeliuoti į visų sąžinę ir paklausti, ką jūs davėt Lietuvai praeitais metais? Laikotarpis nuo vasario 16 iki kitos vasario 16 yra Lietuvos laisvės metai. Juos baigiant reikia padaryti savo tautinės sąži-nės apyskaitą, teiraujantis, kokie įvykiai per tuos metus priartino laisvę ar nuo jos nuto-lino: *kuo aš pats prisidėjau* prie to priarti-nimo? Kiek aš padariau įtakos į Amerikos laisvinimo politiką?

Ar per metus klimatas buvo palankus Lie-tuvos laisvei? Ne. Kalbos apie „tiltus” tarp Vakarų ir Sovietų sustiprino pastangas įtvir-tinti status quo Europoje. Taigi ir Lietuvoje. Tas pastangas skatino garsiai sakoma viltis, kad per „tiltus” satelinės valstybės nutols nuo Maskvos ir priartės prie Vakarų; dar garsiau buvo sakomas pasiteisinimas, kad riebūs komunistas mažiau pavojingas negu liėsas; skatino ypač negarsinama perspekty-va, kad iš „tiltų” politikos bus padarytas geras biznesas. Toks klimatas yra stiprus Eu-ropoje. Ji yra nusiteikusi Lietuvos klausimą laikyti tyloje.

O Amerikoje? Panašiai kaip Europoje, laikosi vadinamų liberalų spauda. Bet ten, kur valstybės departamentas, apskritai vy-riausybė, susiduria su JAV visuomene, ji te-bedeclaruoja savo politinį principą nepripa-žinti Lietuvos įjungimo į Sovietų Sąjungą. Ar yra kuris kitas kraštas, kuris taip princi-pingai laikytųsi ir taip aiškiai deklaruotų sa-vo nusistatymą nepripažinti smurto padari-nių tarptautinėje politikoje? Ir tai jau 25 metai!

Amerikos gyventojų valios reiškėjas yra Kongresas. Jis tebėra jautriausias žmonių ir tautų laisvės principui. Jis garsiausiai laužo tylą ir Lietuvos reikalą. Ne tik Vasario pro-ga. Ne tik Baltijos Dienos proga. Pereitų metu spalio 21 d. Senatas priėmė rezoliuci-ja, skatinančia Amerikos prezidentą kelti Baltijos valstybių klausimą J. Tautose ir ki-tuose tarptautiniuose forumuose. Tai šau-niausia Senato dovana Lietuvai, sulaukusiai 25 metų rezistencijos sukakties!

Nė viename kitame pasaulio krašte pa-vergtosios valstybės nesulaukia tokio atgar-sio, kaip Amerikos kongrese. O tai dėl to, Amerikos kongresas yra jautrus savo visuo-menės opinijai. Amerikos opinija tebėra jaut-ri savo senajai tradicijai paremti kovojančius dėl laisvės, nes atsimena savo kovas dėl laisvės.

Pabaiga 13 psl.

BE DRAUGŲ, BE KONJAKO IR BE ŠAMPANO...

Naujųjų Metų diena jau nuslinko į praeitį, bet sutikimo aidai dar vis atplaukia iš plataus pasaulio kampų, kaip ir kokiomis mintimis juos sutiko mūsų broliai ir sesės, gyveną po svetimu dangumi. Naujamečių sutiktuvių aidai beveik panašūs į vienas kitą: visuose ataidi kasdienės tuštybės apie buvusių "smagius subuvimus, su putojančio šampano taurėmis, su gardžiai paruoštais užkandžiais, šokiais ir apsvaigusiu galvų beprasmeimis dainomis." Ir prie viso to tuščių kalbų ir linkėjimų srautas...

Bet ne visiems buvusių Naujų Metų sutikimai buvo svaigalais apsinkintomis galvomis bėgimas į nežinią. Buvo žmonių tą vakarą ne tik valiūojančių "į sveikatą" ir dainuojančių "ilgiausių metų", bet skausmingai mintijančių apie praeitį, dabartį ir niūrią ateitį, į kurią visi skuba, neklausdami: koks laukia rytojūs mūsų visų — lietuvių, lietuviybės, mūsų Tėvynės Lietuvos?

Apie tai byloja vienas laiškas, gautas jau po Naujų Metų sutikimo. Laiško autorius plataus išsimokslinimo teisininkas, jautriai aptaria mūsų, lietuvių, nūdienę sujauktą buitį, dalinai atsako ir į mus kamuojančius "degančius klausimus", kuriems nerandame išmintingo atsakymo...

Manydamas, kad tas "nežinomo autoriaus" laiškas gali būti įdomus tiems, kurie dar galvoja ir pajėgia kritiškai mąstyti, patiekiu beveik ištisai, tik praleisdamas kai kurias pavardes.

Vytautas Braziulis

Brangieji,

Ačiū už sveikinimus, atsiųstus Kalėdų švenčių proga ir už kvietimą aplankyti Jus. Būtų ne tik malonu susitikti su žiauraus likimo ištremtais... bet dar įdomiau pamatyti Jūsų veidus ir išskaityti, kaip iš kokios įdomios knygos, amerikietiško gyvenimo įbrėžtas žymes: ar kriokiantį ir spiegiantį juoką, ar nusivylimą, ar intelektualų gilų skausmą, kad jis žūva, kaip kultūros žmogus ir išnyks, kaip rytmečio rūkas, nepalikęs nei žymės, nei pėdsako...

Gyvenome vokiečių paskutinėje pereinamojoje stovykloje ir miegojome tame pačiame didečiame kambaryje, kur buvo daug lovų ir daug įvairių šeimų... Rūpinomės tik kasdienės duonos trupiniais. Gal vienas kitas pajutome nakties tylumoje savo lietuviškos sąžinės balsą: "Ką darome, kur einame, kas mūsų laukia?"

Ir atėjo diena, kada susėdę į traukinio vagonus riedėjome į pajūrį, į Atlanto uostą...

Suūbavo sirenos, pajudėjo laivas, ir mes išplaukėme už jūrų-marių, už vandenyno... Širdis nerimo, liūdesys sukaustė lūpas, o iš akių tritosi skausmo pilnos ašaros... Buvo visko gaila: ir brangios Lietuvos, ir Europos, ir kultūringo žmogaus likimo.

Kažkas nutrūko mūsų alsuojančiose krūtinėse ir likome tik nereikšmingais vardais, paženklintais raidėmis, kurių ir šiandieną negalime nusikratyti, nors ir praslinko net 17 metų.

Sugriuvome kaip tie ažuolai, kurių šaknis raudoni kirminai pagriaužė, o jų kamienus išvertė vėtros ir išmėtė po mašinų riedančius vieškelius. Fabrikai, dūmai, mašinų užesys, šluotos ir mazgotės ištuštino mūsų turėtus gilius protus, sunaikino talentus ir pavertė grubaus boso klusniu ir tyliu vergu...

Sudulkėjo ir pagelto neskaitomų knygų lapai, kur tiek mokslo ir visuotinės kultūros buvo sudėta; užsidarė piniginės naujai knygos nusipirkti, sulinko kojos nueiti į koki nors kultūrinį rengimą — teatrą ar koncertą. Išgaravo žmogaus kultūrinė vertė, o jos vietoje atsirado naujas, amerikietiškas "elitas", kurio vyriausias ide-

alas — pinigas, egoizmas, savimeilė ir neapykanta tiems, kurie kūrė savo laiką ir iš griuvėsių prikėlė Lietuvą ir kurie su ginklu gynė jos nepriklausomybę, kurie žuvo ar invalidais tapo; kurie rašė knygas, steigė mokyklas ir universitetus; leido laikraščius bei mokslo žurnalus ir švietė tamsią liaudį, kad bent jos vaikai pakiltų į gerai išmokslintą lietuvių elitą, nešantį visai Lietuvai šviesą, kultūrą ir garbingą istoriją.

Rankiadarbiai, sugūžę į fabrikus ir turėdami raumenų jėgą bei fizinę ištvermę, kalte kala "pysvorkus", doleriais pripildo bankų knygutes...

Iš mūsų visų tik maža dalelė teišliko gyva ir jų šauksmas "Gelbėkite jaunimą ir su juo prikelsime Lietuvą" atsimuša, lyg duslus aidas į granito uolas ir dingsta aujojo "elito" muskulingose krūtinėse... Jie net nebežino, kas tokie buvo lietuviniai dvasios milžinai — broliai Biržiškos, Vincas Krėvė-Mickevičius, Adolfas Šapoka, Kazys Pakštas, Jonas Matusas, Steponas Kolupaila, Aleksandras M. Račkus, Juozas Būga ir daug kitų mūsų mokslo bei meno kūrėjų, visuomenės ir valstybės veikėjų — buvusių prezidentų, generolų, karininkų, profesorių, advokatų, gydytojų, mokytojų ir visa plejada įvairių sričių menininkų.

Jie visi jau iškeliavo su tuščiomis pinigėmis, bet su kaupu prikrautomis gilių minčių galvomis. Ir kaip tos aukso skrynios, užkastos svetimos žemės kapuose, o ant jų kapų liko tik kupstas ir puokštė nuvytusių gėlių. Jų vardus ir didžiųjų protų palikimą prikels iš karstų tik kiti, lietuviškai dar nemirę vaikai (o gal ir svetimieji). Duok Dieve, kad jų nors vienas kitas išliktų lietuviu ir dirbtų Lietuvai!

Kas apskaičiuos lietuvių tautai padarytas rusų ir vokiečių medžiagines bei dvasines skriaudas? Kas atstatys sugriautus ūkius... Kas sugrąžins į Sibirą ištremtuosius arba kas sugrąžins ten nukankintų gyvybes? Kas prikels miškuose užpustytus partizanus? Kas atidarys kalėjimų duris ir paleis į laisvę tūkstančių brolių ir seserų lietuvių? Kas išvaduos iš raudonųjų pragaro išliktų lietuviu ir dirbtų Lietuvai!

Tikriausiai, ne tie, kurie raumenų jėga iškilo į amerikietišką "elitą", po kojomis pamynę savo lietuvišką prigimtį ir savo vaikus iškeitę į dolerius, amerikietišką kalbą bei galvoseną.

O mes, senimas, ką darome? Mūsų eilės vis retėja ir retėja. Vieni fiziškai pavargome, kiti intelektualiai išsisėmėme, o tretieji, pensininko trupinius valgydami, lopome prakiurusias kišenes...

...Paskutinė 1966 metų diena ir naktis. Mano žmona ir dukrelė jau seniai miega. Aš vienas sėdžiu prie gražiai spindinčios Kalėdų eglutės ir laukiu 12-tos valandos nakties! Pro mano galvą bėga nueito gyvenimo filmas. Mintis minti veja... Lauke ramu ir tyli naktis už durų žvaigždėmis mirga ir neša pasauliui Naujų Metų nežinomą ateitį... Televizijos ekrane — puošnios salės, pilnos žmonių, susirinkusių užmiršti kasdienybę ir savo rūpesčius bei vargus paskandinti šampano ar konjako taurėse...

Tik aš vienas sėdžiu be draugų, be konjako ir be šampano. Man viskas atrodo taip svetima ir taip širdžiai nemiela. Aš negaliu čia priprasti ir save nuraminti. Gimtojo krašto ežerai, upės ir žydinčios pievos man kvepia visur, ar būnu namie, ar dirbu fabrike.

Todėl ir Tau parašiau, brangus Vytaute, nors vieną žiupsnelį savų minčių, prabėgusių Naujų Metų išvakarėse. Tau ir Tavo brangiai žmonelei Norai linkiu daug laimės, jaunystę žydinčios šeimyninės laimės.

Tavo T. J.

Red. pastaba. Šiame laiške daug lyrikos, romantikos, nostalgijos, jautrių prasiveržimų. Viskas matoma sutirštintomis spalvomis. Bet tame sielvarto išsakyme, neabejojame, daugelis skaitytojų atpažins nemažai ir savų juodų minčių, kurios užplūsta žmogų po svetimu dangum.

□ IŠ KNYGŲ □

Skaitydami prel. J. Končiaus "Atsiminimus iš Balso veiklos" randame ne tik istorijos, bet ir humoristikos. Štai pora ištraukų iš 168-9 psl.

Kas pasiimti važiuojant į Ameriką?

Emigracijos metu kai kurie iš jų rašė į JAV savo draugams ir giminėms, jau atvykusiems anksčiau, klausdami, kas reikėtų pasiimti važiuojant į Ameriką? Giminaitis K. iš N. Y. parašė savo giminaičiui B. į Miuncheną: "Pas mus Amerikoje yra visko, tik bulvės čia brangesnės už cukrų." Mat, Vokietijoje bulvių galėjai gauti lengvai, bet cukraus po karo visai nebuvo ir skaitėsi brangenybė. Todėl B. iš Miuncheno atsivežė Amerikon bulvių dėžutę, kad nereikėtų badauti... K. rašydamas nemelavo, nes žiemos metu New Yorke bulvių svaras buvo 11 centų, o cukraus — 9 centai.

Ponas... į tuos reikalus nesikiškim...

Nuolatiniai apklausinėjimai pabėgėliams įkūrėjo iki gyvo kaulo. Dėl JAV palankios Sovietų Rusijai vedamos politikos lietuviai ir kiti pabaltiečiai priversti buvo pavartoti visokias gudrybes. Pažymėtinas juokingas apklausinėjimas darant ūkininkų atranką į USA. Nuernbergo komisijai apklausinėjimą darė lietuvis Ignas Malėnas (Malinauskas). Jam prisistatė kaip ūkininkas vienas Lietuvos žydėlis ir apklausinėjimas vyko maždaug tokia tvarka:

Malėnas: — Kur turėjai ūkį?

Žydėlis: — Argentinoje.

Malėnas: — Tai kaip čia atsiradai?

Žydėlis: — Velnias sumaišė galvą prieš karą, grįžau į Lietuvą ir nuo nacių vos galo negavau.

Malėnas: — Kiek žemės turėjai?

Žydėlis: — Ten niekas nežino, kas ir kiek turi, kas ją ten matuos.

Malėnas: — Kuo vertais?

Žydėlis: — Auginau kviečius ir arklius.

Malėnas: — Kiek reikia kviečių hektarui užsėti?

Žydėlis: — Ten niekas tokių dalykų neklausia, kiek reikia, tiek ir pila.

Malėnas: — Kiek arklių turėjai?

Žydėlis: — Kas juos ten žino. Vienus vilkai papiauna, mažų atsiranda... Kiek kada randi, tai tiek ir turi.

Malėnas: — Na, o kiek laiko kumelė laukia kumeliuko?

Žydėlis: — Ponas, geriau mudu į tuos reikalus nesikiškim.

KAS YRA TIKRAS AUSTRALAS?

(Ištrauka iš A. Lukšytės apysakos "Vėžliukas beprasmiai rėplioja", išspausdintos Australijos liet. almanache "Plunksna ir žodis").

— Aš esu tikra australė! Palaukit, ką gi reiškia pasakymas: "tikras australas"? Pirma — gimė čia; antra — jo protėviai atvyko į šį penktąjį pasaulio žemyną, apkaltinti įvairiais kriminaliniais nusikaltimais, nežiūrint, ar jie juos įvykdė, ar ne; trečia — tikras baltasis australas yra įvairiausių tautybių mišinys. Taip, aš esu tikra australė. Mano probobutė buvo kalinė airė patekus į kalėjimą penkiolikos metų amžiaus, kartu su savo motina, nes jos motina buvo kaimynų apskusta nešvankiai išsireiškusi apie Anglijos karalienę. Mano probobutė ištekdėjo už škoto. Jų duklė, mano senelė, ištekdėjo už prancūzo, kurio motina buvo tikra prancūzė, o tėvas Prancūzijos žydas; jų duklė — mano motina — ištekdėjo už mano tėvo, gimusio čia; jo tėvas buvo norvegas, o motina vokiečių...

Agnė Lukšytė

KOMPOZITORIUS ALEKSANDRAS ALEKSIS

Kompozitorius Aleksandras J. Aleksis pernai metų gale sulaukė 80 metų amžiaus. Šiai gražiai sukakčiai paminėti šių metų sausio 22 d. Waterbury, mieste kur jis gyvena ir darbuojasi, surengtas didelis koncertas, kuriame didelė kūrinių dalis buvo paties sukaktuvininko. Gale koncerto nuoširdžiai sugiedotas A. Aleksio beveik prieš pusimtį metų prašytas Vyčių himnas.

Įdomu nors trumpai pažvelgti į šio kuklaus muzikos darbuotojo gyvenimą ir darbus.

Gimė A. J. Aleksis 1886 m. spalio 10 d., Lietuvoje. Turėdamas 8 metus jis lieka našlaičiu ir apsigyvena pas savo brolių kun. V. Aleksandravičių, kuris pasišovė išleisti jį į mokslus. Taip Aleksandras atsidūrė Lomžoje, Lenkijoje, kur gyveno jo brolis. Čia berniukas augo religinėje, patriotinėje ir visuomeninėje aplinkoje. Baigęs Varšuvos konservatoriją, nepasiliko Lenkijoje, bet, gavęs mokytojo laipsnį piano, vargonų ir kompozicijos srity,

1913 m. rugs. 1 d. atvyko į JAV ir apsistojo Chicagoje. Čia jis kurį laiką gyveno su savo pusbroliu, garsiuoju kun. dr. A. Staniukynu, Lietuvių Šv. Kazimiero seserų kongregacijos steigėju.

Studijuodamas Varšuvoje, A. J. Aleksis buvo Lietuvių choro vedėju. Tam chorui tada priklausė Šimkus, Bendorius, Štarka ir kiti vėliau pagarsėję mūsų muzikai. Amerikoje Aleksis buvo vargonininku, chorvedžiu, muzikos mokytoju. Kai reikėjo, ėmėsi pats komponuoti. Per ilgą laiką susidarė nemažas darbų skaičius: jis yra sukomponavęs operetę "Į Tėvynę", Lietuvos Vyčių ir Lietuvių Katalikių Moterų himnus ir arti šimto dainų, religinių giesmių solo ir chorams. Jis yra pastatęs bei surengęs apie 100 vaidinimų, operečių, koncertų su specialiai lietuvių muzikos kūrinių bei tautiniais šokiais programose, taip pat eilę bažnytinių koncertų.

Liet. gen. konsulo kviečiamas, jis surengė muzikos programą New

Kompozitorius Aleksandras J. Aleksis,

kurio 80 metų amžiaus ir 50 m. muzikinio darbo sukaktis iškilmingai atžymėjo Waterburio įvairios liet. organizacijos sausio 22 d.

Composer A. J. Aleksis, who recently celebrated his 80 birthday.

Muzikai, dainininkai — komp. A. J. Aleksio pagerbtuvių banketo dalyviai. Sėdi (iš k.): sol. L. Stukas, vidury solenizantas A. J. Aleksis, kun. kleb. E. Gradeckas, Bronė Ortlieb, par. choro solistė. Stovi iš deš.: muz. A. Kačanauskas, Marcelė Andrikytė, par. choro pirm.; pirmas iš kairės muz. V. Mamaitis, Vargonininkų S-gos pirm. Kiti — muzikai svečiai, American Guild of Organists nariai.

Composer A. J. Aleksis and guests during banquet held in his honor.

Lietuvos Vyčiai gausiai dalyvavo Vyčių himno kompozitoriaus ir garbės nario komp. A. Aleksio pagerbime sausio 22 d. Waterbury.

I-je eilėje sėdi (iš dešinės): sol. L. Stukas, kun. kleb. J. Jutkevičius (Jutt), svečias kalbėtojas; J. Valaitis, banketo pirm.; A. Wasey, L. Vyčių c. v. pirm.; komp. Aleksis; kongresmanas J. S. Monagan, pagr. kalbėtojas; kun. P. Sabulis, Waterburio Vyčių dv. vadas; M. Andrikytė, pegerb. reng. sekretorė; F. Shalknaitis, mero atstovas, M. Stonytė, c. v. vicepirm. Stovi: F. Grandelytė, F. Vaškas, L. Švelnis, c. v. vicepirm., L. Stukienė, A. Jarris, K. Sipaila, S. Bujanauskas, J. Samoška, vakaro ved. ir kt.

Members of the Knights of Lithuania at a banquet held in honor of A. Aleksis, composer of the anthem of the K.of L. and the organization's honorary member.

Palata Nr. 7

Romanas

Vertė J. Andrius

Pradžia prėjusių metų kovo nr.
9-tas tęsinys

— Nuostabus dalykas, — tęsė Almazov, — mūsų žmonės taip apsirato su blogiu, kad teisybės nešėjai jaučiasi pasmerkti ir neretai per greitai kapituliuoja. Aš suprantu nihilistus. Jie aiškiai ima viršų. Ir tai baisu! Žmonija neturi, negali žūti. Argi galima be šturpo įsivaizduoti, kad nebebus kam skaityti "Brolių Karamazovų", kad nebeskambės "Appassionata", kad išnyks "Dovydas" ir "Paskutinė vakarienė". Bet jei sovietų ir kiniečių fašizmas nebus sunaikintas, tai žmonija žus — tas man taip pat aišku.

— Visiems aišku, — pasakė Golin. Bet mes nepasiduosim.

☆

Rytmetį Valentiną Almazovą atvedė pas profesorių Šteiną.

Ilgame ir siaurame kambary sėdėjo visi etatiniai ir prikandiruoti pasitobulinimui gydytojai — apie keturiasdešimt žmonių.

Profesorius sėdėjo vienas ant aksominės sofos, užrietas galvą ir į jėjusį Almazovą žiūrėjo taip, kaip žiūri žvėryno lankytojas į retos veislės Indijos dramblių. Visų gydytojų akys taip pat buvo atkreiptos į Almazovą.

— Na, tai ką gi, susipažinkime, Valentin Ivanovič, — dirbtinai linksmai pradėjo Šteiną. — Mane vadina Abram Grigorievič. Papasakokite, kaip jūs čia pakliuvote, kaip susirgote.

Almazovas, žvelgdamas iš po kaktos, per vedė Šteiną tokiu naikinančiu žvilgsniu, kad tas net sukiotis pradėjo ant sofos.

— Susipažinti su jumis ypatingo noro neturiu, bet esu verčiamas. Gi atgabeno mane čia policininkai. Mano sveikata puikiausia, o jūsų tikslas ją suardyti. Išpėju — tai jums nepavyks.

— Nesvarbu, kaip jūs čia atsiradot. Bet žinokit, kad sveiki čia nepakliūva.

— Lygiai taip pat kalbėjo ir čekistai per tardymus. Nekalti negali pakliūti į sovietų kalėjimus, — jie sakė. Gi tas, kas tai tvirtina — yra antisovietinis gaivalas. Reiškia — tokiame vieta kalėjime... Na, o dabar Stalino kalėjimus pakeitė beprotnamiai.

— Taip... jūs man atrodote nepanašus į normalų žmogų.

— Ir draugai man sakė, kad tik pamišėlis gali kovoti su tokia milžiniška jėga, kaip sovietinė klika.

— Teisingai! Jūs pamišėlis! Jums reikalingas gydymas!

— Be patoso! Aš su jumis nesiginčysiu. Laikau per žemu dalyku ginčytis su tokiais...

Šteiną paraudo, po to perkreiptomis lūpomis nusišypsojo ir pasakė:

— Mes dėl ligonių neužsigauname.

— Ir aš taip pat neužsigaunu dėl policininkų, lygiai kaip ir dėl chamų.

— Tai kas gi mes, jūsų nuomone, policininkai ar chamai?

— Ir vieni ir kiti.

— Ir daugiau nieko nėra sovietinėje visuomenėje?

— Sovietinė visuomenė — tai žmonijos šiukšlynas, savo smarve nuodyjantis visą civilizotą pasaulį. Jau seniai, eidamas pro šalį, aš užsiimu nosį, bet, reikia prisipažinti, darosi vis sunkiau alsuoti.

— Kaip jūs galite sakyti tokius baisius dalykus? Normaliam žmogui liežuvis neapsiverstų...

— Chamai ir bailiai visuomet bijo teisybės, ypač kai susiduria su ja veidas į veidą.

— Taip, jūs be jokios abejonės sergate... Ir aš štai ką jums siūlau, visai draugiškai, — pasigydykime, ir bus viskas tvarkoje. — Jis ištiesė Almazovui ranką. Almazovas nudavė, kad nepastebėjo jo ištiestos rankos, atsuko jam nugarą ir nuėjo link durų.

☆

Pas Kolią Siliną ateidavo pasimatyti labai graži mergaitė. Ji buvo tokia patraukli, kad Valentin Almazov nepaprastai džiaugdavosi, kai šis Grožis sutikdavo ir vėl paskirti trumpą pasimatymą. Jis negalėtų kaip reikiant net jos išvaizdos nusakyti. Jis tik prisimindavo, kad ji buvo kaip pilnai pražydusi hortenzija, per daug pribrendusi, per daug jaudinanti. Jis net pavydėdavo Koliai taip, kaip kad pavydėjo ir kartu džiaugėsi, iš klausęs savo draugo gerą eilėraščių.

Jie sėdėjo kambario kampe, kur sekmadieniais vykdavo pasimatymai. Šiandien buvo darbo diena, bet kai kuriems padarydavo išimčių ir leisdavo pasimatyti be eilės. Kolia buvo žemai palenkęs galvą; mergaitė taip pat buvo pasilenkusi tiek, kad jų kaktos beveik lietė viena kitą. Kartais jie neramiai apsidairydavo, — jos akys buvo didelės, kaip stirnos, tarsi kas nors būtų ją išgąsdinęs, — visų vaivorykštės spalvų. Atrodė, ji bėga šlaitu, ryškiai saulės nušviestu, ir jos akių varšos nuolat keičiasi nuo bėgančių paskui vėją saulės spindulių ir šešėlių.

Tuo laiku, kai Valentin Almazov mąstė apie Kolios Silino laimę ir apie dvigubą kvailystę bandant nusižudyti, turint tokią neįkainojamą brangenybę, Adel, — taip vadinosi mergaitė, — tyliai jam šnabždėjo:

— Nesakyk man, kad tu mane myli... nereikia. Aš vistiek puikiai žinau, kad tu manęs nebemyli... Ir ne todėl, kad tu paliautum mylėjęs arba kad kita būtų tavo pavyliojus, bet todėl, kad tu nebemyli gyvenimo, ir tau niekas pasauly bebedom.

Kolia išsiblaškęs lingavo galvą. Jis galvojo apie tai, kad jis beprotiškai myli Adelę, lygiai taip pat, kaip ir gyvenimą, ir kad niekad nepaliaus mylėjęs nei vieno, nei kito. Bet Adelė jo nemyli, lygiai taip pat, kaip nemyli jo ir Gyvenimas, nubloškęs jį į šį narvą. Ir ne todėl, kad nustojo mylėti, — negalima nustoti mylėjus, jei iš viso nesugebi mylėti, — ir ne todėl, kad pamilai kitą, — arba teisingiau, kad visuomet mylėja kitą, — tai yra, save, tiktai save. Judviejų romanas truko dvejus metus. Susipažino jie Šoči paplūdimy. Kolia buvo sužavėtas jos magišku grožiu, — Adel buvo kaip helenų genijaus skulptūra. Ji gerai žinojo savo žavingumo jėgą. O taip pat ir jėgą savo marmurinio šaltumo visiems

ir visam kam pasauly, išskyrus turtą, gražius drabužius, brangus restoraanus, automobilius, linksmybes ir pačią save. Ji mokėsi svetimų kalbų institute, mokėsi stropiai, kad tikrai patektų į užsienius dirbti pasiuntinybėje, kur tikėjosi tapti ekrano garsenybe, kino žvaigžde, milijonieriaus žmona, kad galėtų gyventi kaip filmoje "Saldus gyvenimas" kuri ji matė peržvalgoje kultūros ministerijoje.

Į Kolią Siliną ji žiūrėjo rimčiau negu į kitus savo gerbėjus. Jo tėvas — generolas. Gauna didelę algą. Kolia turi nuosavą automobilį. Galimas daiktas, kad jie artimiausiu laiku vėl išvyks į užsienius. O, be to, Kolia gražus vaikas, išauklėtas Romoje. Ji elgėsi su juo švelniai; keletą kartų netgi buvo nusivilkusi jo kambary, bet nieko jam neleido, tik kaip dievaitei pabučiuoti kelius.

Ir staiga viskas susimaišė.

Vieną gražią dieną Kolia pranešė jai, kad išėjo iš namų, išvytas iš instituto, kad kažkur ten nosisamdęs kambarėlį ir dirbęs telefonistu. Į jo pastogę Adel atsiskė užėiti — jie susitiko parke.

— Na, tai kalbėk. Ko gi tyli? Adel žiūrėjo į jį šaltomis, svetimomis akimis, ir visi karšti žodžiai, paruošti jai pasakyti, užšalo gerkleje. Jis tik tiek tepasakė:

— O taip, negaliu gi aš gyventi fašisto namuose ir valgyti jo duoną, uždirbtą šnipų ir budelių. — Ar tu iš proto išėjai, Kolia!... Susiprask.

— Adel, šabloniniai žodžiai čia nereikalingi. Tu gi žinai, kaip aš jų nepakenčiu.

— Tai ką gi, — ar tu manai visą laiką pasilikti telefonistu?

— Ne... aš bėgsiu į užsienį.

— Ir ką gi tu ten veiksi? Iš ko manai gyventi? Ten ubagai-idealistai niekam nereikalingi.

— Taip.. tu teisi. Aš apie tai nepagalvojau. Bet man nereikalingi turtai, o tik laisvė. Aš galiu ten dirbti vertėju.

— Ir man pasiūlysi rojų landynėje... ačiū už tokį malonumą. Tokiam rojui aš netinkama asmenybė.

Tada Kolia suprato, kad šis romanas — eilinis ir, gal būt, žiauriausias iš visų. Gyvenimo pasityčiojimas. Tačiau tai nekliudė jam ir toliau mylėti su tokia baisia beprasmybės ir beviltiškumo jėga, kuri visuomet priveda prie tragiškos atomazgos. Tą naktį, kai jis buvo nutaręs baigti savo gyvenimą, nuodai buvo paveikę ne tik jo kraujo indus, bet ir jo širdį.

Anksčiau Kolia galvojo, kad be Adelės jis negali gyventi. Dabar jis taip nebegalvojo. Jis tvirtai buvo įsitikinęs, kad iš viso nebegali gyventi, ir Adel čia jokio lemiamo vaidmens neturi. Jis jau ramiai galvojo, kad Adel pasitrauks nuo jo visam laikui.

Kolia nustebo, kai ji atėjo pas jį pasimatyti, kadangi nežinojo, kad generolas Silin turėjo su ja ilgą pokalbį, ir dabar Adel tik stropiai vykdė tai, ką buvo pažadėjusi generolui.

Kai Adel visaip stengėsi įkalbėti jam, kad jis jos nemyli, Kolia pritarė jai, nors jam ir buvo be galo sunku skirtis su ja. Skaudžiai sunku buvo susitaikyti su mintimi, kad jis daugiau nebeatys to gyvojo marmuro stebuklo, nebesvaigs nuo jos dieviško grožio. Iš kitos gi pusės — ji ta didžioji dalis jo Gyvenimo, kurio jis nebegali išlaikyti.

Adel tuo tarpu kalbėjo:

— Beje, aš tau jau sakiau, kad tu galėtum

irodyti, jog myli mane, jei susiprastum, grįžtum į namus, atsiprašytum instituto direktorių. Po to, kas įvyko, lengva būtų ir tavo išsišokimą komjaunimo susirinkime pateisinti liga. Baigtum institutą, ir aš būčiau visuo met su tavimi...

Kolia ilgai tylėjo. Ir taip jie tylėdami sėdėjo pasilenkę vienas prie kito. Paskui Kolia pasakė:

— Juokinga tu, Adel. Niekas savo meilės neįrodinėja. Tai ne teorema. Ir tu savo teoriją įrodei tik todėl, kad niekad manęs nemylėjai. Namon aš negrįšiu. Ir man labai nemalonu, kad tu, vienintelė mano meilė, aiškiai tapai įrankiu fašistų rankose.

— Kaip tau negėda!

— Pagalvok, brangioji, — laisvėje, — kas turėtų gėdytis, — tu, ar aš?

Ir jis taip į ją pažiūrėjo, kad ji tuoj apsiplė ašaromis. Ji išėjo, karčiai įsitikinus dideliu pralaimėjimu, — pirmuoju jos gyvenime, — po tiek puikių laimėjimų, ir todėl ypatingai karčiai.

7

NUPUOLĘS ANGELAS

Išsilaisvinti — jai reiškia pamilti savo grandines.

G. Meredith

Tą dieną akademikas Neževskij net du kartu buvo nustebintas, apstulbęs ir abu kartu tuo pačiu žmogum — Zoja Aleksejevna Machova.

Tai buvo juo labiau netikėtina ir nelaukta, kadangi iš septyniasdešimt ketverių metų, pragyventų Andrejo Efimovičo, jau keturios dešimtys metų niekas jo nebestebino. Į sovietų gyvenimą jis žiūrėjo metraštininko akimis ir, kadangi buvo įsitikinęs, kad jis nebesulauks šio baisaus sapno pabaigos, viską priimdavo šaltai, su nepaprastu kantrumu, kaip sunkiai suprantamą žmonių suvaidinimo pasekmę.

Būdamas prancūzų psichiatrų mokyklos mokiny, jis galvojo, kad psichinių ligonių iš viso nėra; jau vien dėl to, kad niekas negali duoti tikro psichiatrinės ligos apibūdinimo. Reiškia — nėra jokio tvirto pagrindo nustatyti ir klasifikuoti pataloginius simptomus šioje srity. Gi kas liečia sovietinę psichiatriją, tai jis ją laikė paprastu šarlatanizmu nemoksliniu dalyku, kaip ir visus sovietų humanitarinius mokslus, neigiančius buvimą sielos, Dievo, intuicijos, apreiškimo.

— Kaip gali gydyti žmogaus sielą žmonės, nežinantieji, kas yra siela? Juokinga, ar ne? — sakydavo jis puikia prancūzų kalba savo draugui prancūzų psichiatrui Rene Gijarui.

— Mano drauge, — minkštu, kiek moterišku, dainuojančiu balsu, ištesdamas žodžius, kalbėjo daktaras Gijaras, apvalus, neaukšto ūgio, jau senstelėjęs vyras, ilga, banguojančiais ir jau žilstančiais plaukais, — jūs ne taip išsireiškėt, ir aš drįstu pataisyti. Juk mes abu pripažįstame tikrai ypatingas sielos būsenas, bet jokių būdu nevadiname jų ligomis ir stengiamės jas modifikuoti tik vienu vieninteliu metodu — pacientui gyvenimo būdo pakeitimu, jei visi tie apsunkinantieji paciento psichiką simptomai kyla dėl jo gyvenimo būdo.

NEPARAŠYTI LAISKAI

Mykolas Viltis

(Apie autorių ir knygą — žiūr. 16 psl.)

iš "kritusių partizanų testamentai"

Mirtis pamiškėje

Pasislėpę mūsų namai skarotose eglėse,
Tankūs eglėnai gieda jiems pasakas amžinas.
Upės teka vėsios per mano eglėnus,
Leipsta man širdis iš graudulio baisaus.

Girdėjau, už eglėno esą nuostabūs pasauliai,
Bet aš palikau čia, kaip eglės paliko,
Kaip mano dienos po skarotomis eglėmis.
Upės vėsiai tekant, aš vis ilgėjau...
Saldu tik, kad likau amžiams po sava skarotą eglę...

Mirtis netoli tėviškės sodybos

Miriau ant raudančios rudens žolės
Ir sapnuose kasnakt einu namolei,
Kur mirštantis sodas šiurena
Savo graudumu neišpasakytu.

Kai rudens dienos graudžiai dvelkia,
Galvoju apie gegužinių naktis...
Lapai krinta ir krinta, kaip rudens dovanos,
Apkrinta jie ir mano kapą sunkia užmaršti.
Ir savo rudu graudumu. / mi.

iš "ištremtųjų laiskai tėviškėn"

Nebeišmokome dailiai rašyti:
Rankos, kančių pakastos, alpstanti širdis...
Rašome ir rašome ilgesingus ilgus laiskus
Iš pačios tremties gilumos...
Iš žudančio ilgesio, iš sielvarto bevilčio
Nukankintais žodžiais rašome laiskus...

Žuvusiam kovų draugui

Pro sunertus mano pirštus gožiasi kraujas,
Tavo jaunas kraujas į rugienos vagą...
Verkia amžinomis relikvijomis
Rudenėjančio dangaus skliautai.

Kad galėčiau į tą pamiškę aušroje
Ton vagon išlašinti savo kraują,
Kad ir žiemos staugiančią naktį,
Kad tik savon žemelėn!

Tarsi, rodos, net ir žemė atpažintų,
Tarsi, rodos, net ir žemė apraudotų,
Tarsi, rodos, net ir žemė neapleistų,
Tarsi, rodos, net ir žemė prisimintų.

Nenoriu šaltos šachtos gelmėje mirti!

Gimtiesiems laukams

Neškit man visus kvapus ir šlamesius,
Net ir šlapdribos rudens rūkus:
Juk be jūsų ašei netesėsiu
Ir išeisiu viens į amžinus laukus.
Ilgos kvepia varsnos vasarojaus,
Sunkios varpos lengiasi rugių:
Ir visus jus, jūs, laukai panemunės gimtieji,
Vis kiekvieną mirštančią akimirką regiu...

Debesims virš tėviškės laukų

Kai guliu virbuliuojančių pievų platybėje,
Žiūriu į jus, debesys laisvi,
Į jūsų mėlynas bedugnes,
Į jūsų nesuprantamas gelmes.

Į šiuos grubius laukus jūs atkeliaujate,
Gal, susivilgę panemunės pievų rasomis,
Man atnešate pabučiavimus gimtų laukų
Lietum gaivinate laisvės sapną...

iš "Sibire mirštančio partizano atodūsiai"

Atodūsiai

Sudieu, neišdainuotos dainos,
Sudieu, kvapni ir tolima panemunių žemele:
Mūsų meilė Tau niekuomet nenumirs:
Pergiliai jon įsisunkęs mūsų kraujas...

Sudieu: iš kankinančių tolių
Aš sugrižtu amžiams į Amžinas Penemunes.

iš "neparašyti laiskai"

Poetams

Poetai mūsų iškilieji,
Jūs, kurie mums širdis uždegate mūsų žemės
meilės gaisrais,
Ar jūs galite rašyti degančiu krauju?

Čia amžinai grumiasi nevilties juodybė
Suprotarpiais vilties,
O jūs ten rašote apie ramias peteliškes,
Apie rasant lašėlyčius...
Rašykite apie baisų, deginantį skausmą,
Kuris sukausto mūsų ateitį,
Rašykite apie mūsų miškų širdį drakančias
raudas,
Apie verkiantį, išlietą ir užmirštą mūsų
kraują...

Ar jūs galite rašyti mūsų mirštančiu krauju?

Dailininkams

Audėme žiaurius aukos paveikslus,
Piešėm juos savo grynu krauju,
Kad nemirtų mūsų žemė,
Kad plasnotų laisvė virš pamiltų laukų...
Ar dar gyvena mūsų kančia jūsų žaižaruose?
Ar ją jau palaidojote? /jančiose spalvose?

Mūsų akys pilnos beviltiškų ašarų...

Muzikams

Jūs išdainuokite mūsų nebaigtas dainas,
Rašykite Requiem kiekvienam nekalto kraujo
Sukurkite liūdnas liūdnas simfonijas, /lašui...
Kurios verktų,
Kurios neduotų jūsų broliams akių sumerk-
ti...

Milijonais verkiančių garsų išdabinkite
Senas, suniokotas panemunes,
Ištuštintus sodžius,
Senas, kraujuotas pamiškes.

Apdainuokite mūsų begalinį nusivylimą ir
Mūsų širdis ryjantį skausmą; /rūpestį,
Kurkite sonatas apie dangaus keršto šaukian-
Mirštančiose panemunėse... /čias žudynes

Mūsų širdys neišlaikys, jeigu ir jūs nutilsite...

— Taip, taip, žinoma, — linguodamas savo liūto galva, patvirtino Andrej Efimovič. — Aš keletą kartų ministerijoje mėginau kalbėti apie jūsų gydymo metodus, bet ten ir klausyti manęs nenorėjo. Tiesą sakant, jūsų metodas ir neįgyvendinamas sovietinės santvarkos sąlygose. Visų pirma pas mus milijonai sužalotų žmonių. Juk Stalinas ir jo gaujos kuone visą Rusiją įvarė panikon savo negirdėtais žiaurumais ir dešimtmečių teroru. Diagnozė — be klaidos ir be abejonės — visa Rusija serga persekiojimo manija. Jūs pats gerai suprantate, kad reikia nemažai laiko pagydyti tautą iš tos manijos. Bet, brangus kolega, pagyjimo simptomų nematyti; rodyklis čia yra jaunoji karta, kuri laikoma geležinėse replėse ir kurios tarpe taip pat dažnai pasireiškia persekiojimo manija. Antra — žmonių gyvenimo būdas toks, kad jis tik gilina psichologinę depresiją: amžini nepritekliai, rūpesčiai, kaip suvesti galą su galu, rytdienos netikrumas; tik žingsnį nukrypsi nuo vergystės statuso, mažiausias pasipriešinimas, kad ir labai mažo, rajoninio satrapo valiai, ir gali nustoti visko — darbo, buto, padėties bendruomenėje, o svarbiausia, nebeturėsi perspektyvos ateičiai, jokių geresnio gyvenimo vilčių. Mano sūnus baigė universitetą šio amžiaus trisdešimtais metais. Neseniai jis papasakojo man, kad per išleistuves partijos komiteto sekretorius su patosu šaukė: „Aš jums pavydžiu, antroje šio amžiaus pusėje jūs būsite dar tik ką subrendę, kai mūsų kraštas bus pertekęs turtais, viso ko bus gausu, gyvenimas bus gražiausias!“ Ir štai jau dvidešimt antrosios šio amžiaus pusės metų, o ką turime? Gausumas toks, kad ir duonos sunku gauti daugely vietų, gi kruopų, makaronų, kuriuos jūs taip mėgstate, net ir Maskvoje nėra. O kainos tris ir keturius kartus aukštesnės kaip anais laikais. Kiekvieną dešimtmetį gyventi darosi sunkiau, blogiau, beviltiškiau, o jau apie dvasinį peną ir kalbėti neverta. Vien tik marksistinis gromulėjimas. Nei muzikos, nei filmų, nei gerų knygų iš Vakarų. E, ką ir kalbėti! Jūs pats tai gerai žinote. O žmonės nori gyventi. Taip... Tuo tarpu, kai pas jus vengiama taikyti vaistų terapija, gydyklose griežtai uždrausta medicinos personalui vartoti žodį „ligonis“, jūs gydote tik kaitaliojimu paciento gyvenimo būdo: visiška laisvė leisti laiką, keliauti, bendrauti vyrams su moterimis ir netgi mylėti, pas mus — kalėjimo režimas ligoninėse, ir mes, gydytojai, kaip kalėjimo sargai, vaikstome su raktais vietoje stetoskopų. O kai aš pasakojau apie užsieniečių patyrimus, į mane žiūrėjo kaip į medžiotojų anekdotų kūrėją. Ministerijos psichiatrinio skyriaus vedėjas daktaras Babadžan man pasakė: „Taip, Vakarai jau seniai stengiasi primesti mums tą idealistinę virtuvę, bet neužsikabinsim ant tos buržuazinės meškerės kabliuko...“ Aš su juo nesiginčyčiau. Mano amžiuje būtų juokinga pradėti donkichotiškas kovas.

— Reiškia jūs pasitenkinat vien laimės tabletėmis?

— Taip, laimės tabletės, kaip sąmojingai jūs jas pavadinate, visi tie aminodinais, anadaksinai ir jiems panašus šlamštas, kurį mūsų eskulapai garbina.

— Bet gi jie atneša pacientams ir tokių dalykų, kurie turi labai mažai bendro su laime: atminties netekimą, regėjimo nusilpimą, lytinę impotenciją, pasyvumą ir apatiją. Ne-

MINTYS REKOLEKCIJOMS SAU PAČIAM

I. TREMTIS

Mūsų egzilis nėra aklo atsitiktinumo padaras; nes istorija nėra beprasmiškas riedėjimas į nežinią. Tremties kelias yra Dievo užbrėžtas kelias.

Egzilis nėra tuščias laukimo tarpas, kurčias periodas — jis esminga mūsų buities dalis.

Kitas emigracijas žlugdė bėdos, neturtas, alkis, ligos; mums gi, paradoksiškai, pavojus greisia iš gerbūvio, nuo pertekliaus.

Juo labiau kyla mūsų kūno svoris, juo labiau krinta mūsų dvasios vertė.

Kas pinigais ima galvoti, tas greit pinigais ir ims gyventi.

II. KULTŪRA

Kultūra yra pats reikšmingiausias tautos subrendimo ženklas. Iš kultūros (arba nekultūros) pažinsi tautą.

Kultūra neplaukia iš bevardės žmonijos, o iš atskirų tautų.

Kultūra visuomet žėri visomis vaivorykštės spalvomis. Juo ji magesnė, tuo ji vertingesnė. Dėlto jai reikia „mažųjų“ įnešamo margumo. Ir didžiausiam orkestrui reikia fleitų.

Kultūroje dažnai mažieji šviečia didiesiems. Šie neretai dideli tik tuo šešėliu, kurį meta.

Kadangi kultūra yra tobuliausias tautos pasireiškimas, ji su kitomis kultūromis susitinka lygioje aukštumoje. Dėlto nenusisukime bailiai nuo mus supančio dvasios pasaulio, o naudokimės jo turtais.

Tik ugdydami savitumus, būsime naudingi kitiems. Kiti išsiilgsta to, ko jiems trūksta.

Kas pasiduoda, tas tręšia kitų kultūrų laukus.

III. KALBA

Tauta negali kurti bet kokios kalbos, o tik tokia, kuri savaimingai kyla iš jos dvasios bei pojūčių.

Lietuvis tokiu teliks, jei jis liks savo kalboje. Apleisdamas ją, jis apleidžia ir savo dvasios pasaulį ir siekia būti tuo, kuo jis niekad nebuvo ir niekad būti negalės.

IV. ISTORIJA

Istorija nėra aklas vyksmas, be atodairos sumalęs į jį patekusius. Priešingai: žmogus nustato istorijos eigą. Istorija yra mūsų kūrinys, ne mes josios.

Istorija įrodo, kad nei tautos, nei jų emigracijos dalys nemiršta, jei jos pačios nenori mirti.

Istoriją daro pasiryžėliai; istorija gi daroma pasidavėliais; priklauso tik nuo mūsų, kuriais norime būti.

Juozas Eretas

jaugi visi tie dalykai pas jus laikoma laime?

— O kodėlgi ne? Mūsų vadai nori, kad sovietinis žmogus turėtų blogą atmintį — greičiau bus užmiršti visi jų nusikaltimai. Tegu ir mato blogiau — tada jiems visa tikrenybė, galbūt, neatrodys taip blogai. Gi apatija labai geras dalykas — abejingi ir apatiški žmonės nelinkę protestuoti, piktintis ar sąmokslauti. Lytinio aktyvumo nusilpimas taip pat nekliudo — pas mus juk trūksta butų ir maisto. Suformuoti paklusnų robotą — sovietinės bendruomenės idealas. Ligoninėse pas mus privalomas šiurkštumas, net mušimas per veidą — kaip savotiškas gydymo metodas. Aš pažįstu šimtus gydytojų psichiatrų, bet nė vieno negalėčiau pavadinti nei gydytoju, nei psichiatru.

— Liūdnus dalykus pasakojate, mano drauge. Kaip sunku jums, tur būt, dirbti be tikros aplinkumos, be aistringų jūsų pagalbininkų pasiaukojimo darbui.

— Jūs pamiršote, brangus drauge, kad aš taip pat abejingas. Be tų skiepijų pas mus negalima gyventi. O ir negalėčiau pasakyti, kad aš dirbu kaip reikiant. Greičiau stebiu ir kartais stengiuos palengvinti kuriam nors vertingam žmogui, įkliuvusiam į mūsų spąstus.

— Be abejonės, man daug lengviau yra dirbti, gi savo padėjėjais aš galiu pasigirti — jie puikūs darbininkai...

— Pasakykite, ar savižudžius jūs gydate?

— Šios rūšies pacientų pas mus nebuvo. Patys jie nesikreipė, o policija taip pat neveda jų pas mus. Mes manome, kad ligoninė — ne kalėjimas ir prievarta mes negydom. Iš viso, tik idiotai gali gydyti per prievartą.

—Ir budeliai...

— Sutinku... Bet jei ir ateitų pas mus toks pacientas, tai mes jo nepriimtume. Jei jau žmogus negali ar nenori gyventi, tai čia jo asmeniškasis reikalas... Kiekvienas turi teisę tvarkyti savo gyvenimą taip, kaip jis pats išmano, o ne taip, kaip patiktų valdžiai. Gydydamas prievarta — tai barbariškumas, tinkąs gal tik laukiniams žmonėms, ir mes iki to nenusileisim. Ir mūsų gyvenime yra, be abejo, tamsių vietų, bet pasaulis taip jau sutvarkytas, kad be šešėlių negali apsieiti. Kiekviena prievarta bauri. Ypač gi dvasinė, idėjinė.

— Taip, o pas mus prievarta padaryta principu. Visas oras pas mus persunktas kalėjimine smarve.

— Argi pas jus visiškai neįmanomas kritikos balsas?

— Oficialiai, viešai — visiškai neįmanomas. Nei spaudoj, nei per radiją, nei jokiame susirinkime negalima ištarti nė vieno laisvo žodžio. Bet kritika yra. Tai anekdotai, mūsų sovietinis epas. Nuostabiai sąmojingi, aštrūs, geliantys. Jų tūkstančiai. Jie gimsta kievieną dieną...

Tas pokalbis vyko praėjusiais metais Paryžiuje. Apie jį niekas nežinojo, net ir visur esantieji didžiosios spaudos reporteriai. Nežinojo ir sovietiniai psichiatrai, kaip vertina jų darbą garbingas akademikas, nors dažnai jie sumišdavo, matydami jo ironišką šypseną su niekingumo bei pasigailėjimo atspalviais, kai jis kalbėdavosi su jais.

Bus daugiau.

IDEALAS IR LAIKAS

Jaunimo metais dr. Juozas Girnius, kaip katalikiškojo jaunimo ateitininkijos vadas, pateikė savo globotiniams veikalą: IDEALAS IR LAIKAS (išleistą Ateitininkų Federacijos leidyklos "Ateitis", 1966).

Nors šis autoriaus darbas pirmoj eilėj skirtas ateitininkijai, tačiau savo turiniu daugely vietų tinka būti vadovu bendrai lietuviškam jaunimui ir visiems lietuviams. "Ši knyga, — rašo autorius įvade, — nori ne nuo kitų ekskluzyvistiskai atsiriboti, o giliau į visus įsijungti. Į visus giliau įsijungti neišsižadant to, kas yra mūsų organizacijos pagrindas, o atvirkščiai žvelgiant į visiems bendrus rūpesčius" (10 p.). Taip, daug šioje knygoje keliamų rūpesčių yra bendri visiems, nepaisant vienokių ar kitokių skirtumų.

Knyga "Idealas ir laikas" yra S. Šalkauskio veikalo "Ateitininkų ideologija" tęsinys ir pritaikymas dabarties ateitininkijai ir lietuviškajai išeivijai. Joje pateiktos mintys yra skleidžiamos pagal S. Šalkauskio iškeltus keturis ateitininkų veiklos principus: katalikiškumas, tautiškumas, inteligentiškumas ir visuomeniškumas. Pirmieji du principai yra bendresnio pobūdžio. Jie sudaro "Idealas ir laikas" knygos pirmąją dalį. Antrieji du principai yra daugiau specifinio pobūdžio, žvelgiant į svetur augančio lietuvių jaunimo rūpesčius ir organizacinę veiklą. Jiems skirta antroji knygos dalis.

Tačiau J. Girnius šiame veikale nesikartoja šalkauskiniu būdu. S. Šalkauskio pateiktieji principai sudaro J. Girniui tik išeities taškus. Visas "Idealas ir laikas" knygos turinys yra suręstas nauju būdu. Keliamos dabarties lietuvių išeivijos problemos yra skleidžiamos nepaprastai taikliai ir tiksliai. Jų įžvalga tiek ontologiniu, tiek moraliniu požiūriu yra gili ir pagrįsta gyvenimo tikrove. Skaitytojas turi giliai susimąstyti, sprendamas kartu su autorium asmeninio ir organizacinio gyvenimo problemas.

Nors ir kasdieniniai rūpesčiai yra skleidžiami, tačiau autorius kiekvienoje problemoje įžvelgia būties sąrangą giliau, negu mums atrodo ir tuo būdu jis tampa vis naujas savo mintimis ir įdomus frazių žavingumu.

Keldamas katalikiškumo principą autorius jį ima Vatikano II susirinkimo šviesoje. Bažnyčios atiskleidimas moderniam pasauliui tampa ieškojimu vienybės tarp religijos ir kultūros, nes mūsų laiku šios dvi žmogaus dvasios gyvenimo sritys buvo per daug išsiskyrę. Kultūra be religijos tampa kūnu be sielos, o religija laikydamosi savo izoliuotos egzistencijos tampa dvasia be kūno. "Religija yra ne atskira speciali sritis, o viso gyvenimo centras, kuris gaivina visas atski-

ras sritis, nė vienos jų nenustelbdamas" (27). Krikščioniškoji vienybė neįmanoma be kultūringų tarpusavio santykių. Vienybę dažniausiai ardo ne tiek skirtingos organizacijos, kiek nekultūringi tarpusavio santykiai (40). Abi šalys pagarba yra geriausias vienybės laidas. "Gerbtie vieniems antrus, kur skiriamasi, ir bendrai dirbti, kur sutinkama" (41).

Keliant principinį nusistatymą tautiškumo klausimu, J. G. pabrėžia: "Krikščioniškajai žmogaus meilei priklauso ir tautos meilė" (49). Jis tautos meilę iš vienos pusės atiboja nuo nacionalizmo ir iš antros pusės nuo internacionalizmo. Abi kraštybės yra žmogiškosios vertės pažeidimas. Pirmas "izmas", tautą paversdamas stabu, išveda kovon prieš kitataučius — tuo pačiu prieš žmogų, o antrasis — nuasmenina žmogų, laikydamas jį tik daugumos įrankiu. Kosmopolitizmas niveliuoja tautas ir tuo pačiu nustoja tautinėse įvairybėse bręstančių vaisių. Taip pat ir tautiškumas nereikia savęs užsidarymo į tautinį getą, bet kūrybingas savęs išsireikškimas. "Todėl ir tautiškumo principas mums yra apeliavimas ne pasitenkinti tik lietuviškumu, o jį įprasminti savo žmogiška gelme, kiek tik galint pilniau save žmogiškai realizuojant" (51). Įprasminus tautiškumą ne laiko ilgumu, bet kūrybiškumu, autorius tuo apsprendžia ir mūsų emigracijos prasmę: "Galutinai visos mūsų emigracijos prasmę lems ne tai, kiek ilgai ji išsilaikys, o ką per tuos metus ji pasieks" (61).

J. G. svarstydamas inteligentiškumo principą, stipriai akcentuoja vispusišką žmogaus šviesumą. Vien mokslo žinios žmogaus tuštumos neužpildo. Inteligentiškumas slypi žmogaus dvasios gelmėse. Iš tų gelmių kyla ir pasaulėžiūrinis rūpestis. Pasaulėžiūrinis rūpestis yra gyvas kiekviename žmoguje. "Griežtai imant, — sako autorius, — nėra ir negali būti žmogaus be pasaulėžiūros" (114). Kiekvienas mūsų turime patys atsakyti į mūsų gyvenimo prasmės klausimą. Šis atsakymas ir sudaro žmogaus pasaulėžiūrą. "Niekas negali būti visiškai abejingas pasaulėžiūriniam klausimui rūpestiui, nes pasaulėžiūriniai klausimai liečia pačią žmogiškojo gyvenimo visumą" (114). Dėl to pasaulėžiūra nėra vienkartinis reikalas. Žmogaus turi kurti save visą gyvenimą. Tai jo moralinis uždavinys. "Dvasinis savęs kūrimas ir savo pasaulėžiūros kūrimas lygiai trunka visą gyvenimą, nes tai sudaro vieną dalyką" (132).

Turime būti dėkingi autoriui, kad jis įžvelgė pagrindinį skirtumą tarp pasaulėžiūros ir ideologijos. "Pasaulėžiūra iš esmės ir visų pir-

ma yra asmens, o ideologija taip pat iš esmės ir visų pirma yra kolektyvo dalykas" (136). Ideologiją sudaro bendri idejiniai pagrindai, kuriais remiasi atitinkamas kolektyvas; o pasaulėžiūrą susikuria asmuo pagal savo gyvenimo prasmę. "Formali organizacijos ideologija skiriasi nuo asmens susikuriamos pasaulėžiūros, kaip gyva mintis skiriasi nuo beasmeninės formulės" (137). Pasaulėžiūroje atsispindi žmogaus dvasinis individualumas, o ideologijoje kolektyvo bendras reikalas.

Pasaulėžiūra žmogui atsiskleidžia giliu mąstymu — savo pačio ir pasaulio būties kilmės ir prasmės atsakymo. O tai pasiekama plačiu apsiskaitymu. Skaitydamas žmogus

smerkti. Formalus religinių prievolių pildymas nieku būdu dar nereikia šventumo. Tikras pamaldumas matomas ne iš pačios religinės praktikos, o iš to, kiek ji keičia patį žmogų. "Arba žmogus iš tiesų kilnėja ir šventėja, artėdamas į Dievą savo skaidriu gyvenimu, arba nejučiomis darosi tik neteisiu teisuoliu" (153). Skaidrus žmoniškumas išsiskleidžia ne uždaruose, o santykiuose su žmonėmis. "Šia prasme visuomeniškumo principas mums drauge yra krikščioniškojo humanizmo principas" (155). "Tik tokia veikla turi visuomeniškos prasmės, kuri žmogų iš egoistinės uždardumos išveda į kitus žmones" (161). Pagarbus kito žmogaus vertinimas dar nereikia tiesos nuver-

Ateitininkų Federacijos valdyba (1967 m. sausio mėn.) Sėdi iš kairės: Barzdukas, dr. Vygantas, kun. St. Yla, dr. J. Girnius, kun. V. Dabušis; aukščiau: dr. A. Sužiedėlis ir A. Sabalis (dabartinis "Ateities" red.).

Board of directors of the "Ateitis" Federation. Foto Prans Ažuolas

tampa šviesus ir pajėgus giliau atsakyti į savo būties prasmę. Nėra šviesaus žmogaus be skaitymo. Tai gi galutinai inteligentiškumas suvedamas į gilų mąstymą, o mąstymas į skaitymą.

Skleisdamas ketvirtąjį — visuomeniškumo — principą, J. G. apeliuoja į žmogaus pagarbą ir artimo meilę pagal krikščioniškąją sampratą. Šis principas apima moralinę plotmę. Visuomeniškumo prasmė glūdi Dievo ir artimo meilės sutapime krikščioniškame apaštaltavime. "Niekas giliau neliudija Dievo, kaip žmogus, ir niekuo žmogus giliau neliudija Dievo, kaip meile... Besirūpinant kitus vesti į Dievą, visada reikia budėti, kad jie nebūtų nuo Dievo nuvedami dėl vienokios ar kitokios mūsų kaltės" (152).

Čia autorius iškelia skirtumą tarp legalistinės krikščionybės ir artimo meile pagrįstos krikščionybės. Pirmoji atitinka teisuoliškam fariziejizmui, o antroji — krikščionybei tikrąja to žodžio prasme. Žmogus, išskeldamas save į teisuolius, pasidaro atgrasus, nes pradeda kitus

tinimo. Tiesa pasiekama tik laisvės keliu, o ne prievartavimu. Todėl, pagerbiant skirtingų įsitikinimų žmones, tenka juos toleruoti, bet ne savo tiesos išsižadėti.

Žmogus gyvendamas pagal aukščiau minėtus idealizmo principus, nenutolsta nuo realybės, nes jų įgyvendinimas tai ir yra tikrovės kūrimas. "Mes patys kuriame tikrovę visais kasdieniniais apsisprendimais" (217).

Autorius baigia mąstymą apie idealistinį principų įgyvendinimą, tikriau sakant, apie idealistinę tikrovę, suveddamas juos į gyvosios dvasios pagrindą. Idealizmas yra kasdienybė tikrovėje. "Kiekvienas mūsų principas savyje slepia atitinkamą idealinį apeliavimą būti švento gyvenimo kataliku, patriotu lietuviu, šviesiu ir visuomenišku žmogumi. Šia prasme idealizmas yra visų mūsų principų gyvoji versmė." (209).

Laikas nestovi vietoje. Jis slinkdamas atneša vis naujus rūpesčius ir stato mus prieš naujas problemas.

Nukelta į 16 psl.

TĖVAI PRANCIŠKONAI ST. CATHARINES SRITYJE

S. Šetkus

1948 m. birželio 26 d. keleto iniciatorių pastangomis įvyko St. Catharines lietuvių steigiamasis susirinkimas, kuriame dalyvavo apie 30 vietinių lietuvių ir apie 10 svečių iš jau susiorganizavusio Wellando. Šiame susirinkime išrinkta pirmoji valdyba.

Susiorganizavimo tikslas buvo bendromis jėgomis dirbti neseniai pavergtos tėvynės labui, pagelbėti broliams lietuviams Vokietijoje, padėti jiems atvykti į Kanadą, savo tarpe palaikyti lietuvių kultūrą, dvasią bei siekti visų lietuvių vieningumo. Metams bėgant bendruomenės lietuvių skaičius augo, nes buvo palankios darbo sąlygos.

Veikla žymiai sustiprėjo Tėvams pranciškonams įsteigus čia savo vienuolyną ir misiją, kuria lietuviai mėgsta vadinti parapiją. Pirmas vienuolyno viršininkas buvo Modestas Stepaitis, OFM; tik atvykęs tuoj įsitraukė į Bendruomenės organizavimo darbą; vėliau įėjo į jos valdybą. Gauta nuolatinėms lietuviškoms pamaldoms vieta katedros koplyčioje. Sutarta šias pamaldas išlaikyti visų gausiu atsilankymu.

Šeštadieninė mokykla

Šeštadieninę mokyklėlę pradėjo organizuoti taip pat Tėvai pranciškonai. 1950 m. mokykla jau veikė vienuolyno patalpose; vėliau jai vieta buvo išrūpinta Šv. Alfredo bažnyčios salėje, paskui Šv. Juozafo mokykloje, o nuo 1955 m. — Šv. Nikalojaus mokyklos patalpose, kur tebėra ir šiandien. Ši mokykla pradėjo veikti su trimis vaikais; dabar jų yra virš 30.

Mokytojų buvo labai daug — sunku visus išvardinti. Ilgiausiai dirbusi ir tebedirbanti su pasišventimu yra Marija Gverzdienė.

"Gintaras"

T. Barnabas Mikalauskas, OFM, atsikėlęs į St. Catharines, įsteigė jaunimo grupę "Gintaras", labai sėkmingai veikusią apie dešimtį metų.

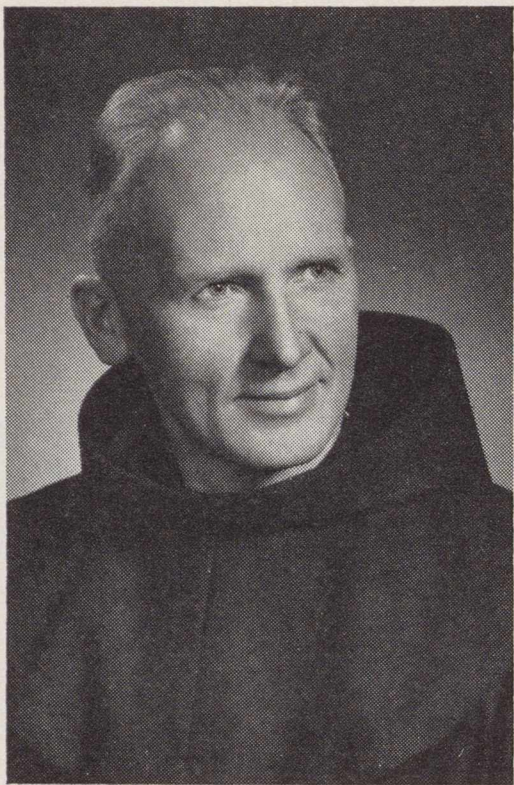
"Gintaras" buvo T. Barnabo visokeriopai globojamas ir remiamas, surandant patalpas repeticijoms, nuperkant tautinius drabužius, paruošiant pritaikintus scenos veikalelius vaikams, išrašant dainoms gaidas. "Gintaro" nariams buvo ruošiamos iškvlos, kuriose jie buvo neretai pavaišinami.

"Gintaras" per tą laiką nuveikė, palyginti, labai daug. Buvo suruošta daug meninių programų Kalėdų eilutei, Motinos Dienai ir net tautinėms šventėms. "Gintare" buvo tautiniu šokių grupė, dramos ratelis ir choras. Jis keletą kartų pasi-

rodė Buffalo mieste televizijoje, gastroliaavo Toronto Prisikėlimo parapijos salėje, išpūdingai pasirodė keletą kartų Gėlių festivyje Niagaroje, atidarant vasaros sezoną.

Skautai

Sustiprėjus Niagaros pusiasalio skautų bei skautų rėmėjų organizacijai, vieningumo dėliai "Gintaras" kaip atskira jaunimo grupė, likvidavosi. T. B. Mikalauskas tapo skautų dvasios vadovu, globėju ir rėmėju. Jis puoselėjo ir rūpinosi

Parapijos veikėjai kūrėjai ir svečiai: sėdi — J. Matulionis, T. Leonardas Andriekus, OFM, pranciškonų provincijolas, T. B. Mikalauskas, OFM, konsulas dr. J. Žmuidzinas, A. Rinkūnas, Kanados LB pirm.; stovi — T. Paulius Baltakis, OFM, T. Ambrozijus, OFM, kun. dr. P. Gaida, "Tėviškės žiburių" red., T. Benediktas Bagdonas, OFM.

Founders of St. Catharines Parish, prominent members of the community and guests.

T. Barnabas Mikalauskas, OFM, Niagaros pusiasalio lietuvių klebonas, pernai metų rugsėjo mėn. atšventęs savo kunigystės 25 metų sukaktį.

Rev. B. Mikalauskas, OFM.

Sukakties proga įvyko pamaldos, pietūs, dalyvaujant beveik visiems šios apylinkės lietuviams, ir aukšto lygio koncertas, kurį atliko solistai D. Stankaitytė ir S. Baras.

Tėvas Barnabas yra kunigas vienuolis ir uolus visuomenės veikėjas. Gražiai sutvarkęs lietuvių maldos namus St. Catharinėje, padėjo pagrindą lietuvybei koncentruotis Niagaros pusiasalyje.

menine dalimi, kur skautai gražiai reikšėsi. Sėkmingai dalyvavau vaikų kongresuose Delhi, Niagara Falls ir Hamiltone.

Jaunimas dabar reguliariai renkasi į vienuolyno salę repeticijoms, vaidinimams ir bendram lavinimuisi. Tuo būdu jis visuomet yra pasiruošęs pasirodyti su gražiai paruoštomis meninėmis programomis.

Tėvų pranciškonų koplyčia ir vienuolynas St. Catharines, Ont., Kanada. (Projektas dr. inž. A. Kulpa-
vičiaus).

Franciscan Fathers' chapel and monastery in St. Catharines, Ont.

Po koncerto. Sėdi iš kairės: inž. dr. A. Kulpavičius, solistas S. Baras, solistė D. Stankaitytė, T. Barnabas Mikalauskas, OFM, Estela Kriuklytė, muz. S. Gailevičius, P. Meškauskas; stovi: J. Dainora, S. Šetkus, S. Janušonis, J. Kalainis, A. Zubrickas, A. Gverzdys, A. Žinaitis, K. Stankevičius. Rev. B. Mikalauskas, soloists S. Baras, D. Stankaitytė and guests.

Tėvas Barnabas skautų organizacijai paaukojo gražią brangią vėliavą. 1964 m. už nuopelnus "Žalgirio" vietininkijai jis buvo apdovanotas skautų ordinu su rėmėjo kaspinu.

Vaikų choras

1962 m. vasarą Niagaroje buvo suruoštas didingas vaikų kongresas, kuriame dalyvavo virš 400 vaikų.

T. Barnabas keletą kartų buvo surengęs meno varžybas, paskirdamas laimėtojams vertingas dovanas net iki šimto dolerių. Du kartu buvo suruošta didelės vaikų šventės su vaišėmis jaunimui ir jų temas, tuo būdu siekiant glaudesnio šios srities lietuvių bendravimo po lietuviško vienuolyno stogų.

Choras

Suorganizuoti ir išlaikyti chorą T. Barnabas stengėsi visomis jėgomis. Prieš eilę metų jis nuvyko į Kanados šiaurę, į O'Brien kasyklas, ir iš ten atsigabeno lietuvių muziką A. Paulionį. Tuoju buvo imtasi organizuoti choras. Jis pavyko sudaryti iš 25 asmenų. Tas choras per porą metų atsistojo ant tvirtų pamatų, išmoko nemažai dainų ir grašiai pasirodė minėjimuose. Deja, T. Barnabui išvykus į Ameriką, choras ilgiau nebeišsilaikė. Pats choro vadovas buvo pakviestas vargoninkauti į anglišką parapiją, kur ir dabar tebedirba.

Laimei, atsirado kitas lietuvis — J. Vvšniauskas, su nemažu patyrimu šioje srityje, ir gana sėkmingai patarnavo lietuviškoms pamaldoms per trejus metus. Šiam pailsus, vargoninkavimą perėmė A. Viskontas, prieš kelerius metus atvykęs iš Venecuelos ir apsigyvenęs Wellande.

Choro reikalas vėliau buvo išspręstas kitu būdu — jį sudarė visi pamaldų dalyviai. Todėl retai kur taip gražiai giedama, kaip St. Catharines. Žinoma, laikas nuo laiko

daromos ir repeticijos, ypač prieš Kalėdas ir Velykas. Pamaldose taip pat solo pagieda ir pats vargonininkas A. Viskontas, turįs malonų balsą.

Vienuolyno koplyčia turi įsigijus dailius vargonėlius, prie kurių įsigijimo yra prisidėję nemaža lietuvių savo aukomis.

Šventės ir minėjimai

Vienuolynas, padedant bendruomenei ir kitoms organizacijoms, taip pat rengia ir savo metines šventes bei įvairius minėjimus. Metinės šventės yra tapusios plačiai žinoma tradicija. Per jas turi progos pasirodyti lietuviški meno vienetai iš visos Amerikos ir Kanados.

Retas kuris čia tų meno vienetų nėra buvęs, nors jie kartais atsieina net iki tūkstančių dolerių. Tos šventės dar būna pajvairintos ir kuria kita meno šaka, pvz. meno parodomis.

Ypač gražiai buvo suruoštas vienuolyno dešimtmetis, kuriame dalyvavo virš aštuonių šimtų žmonių. Dabar, štai, penkiolikos metų sukaktis. Irgi stengiamasi ją kuo reikšmingiau atžymėti, nes visa tai sudarys lietuvių kultūros istoriją tremtyje.

Progai pasitaikius, vienuolyno vadovybė surengia visų lietuvių bendrą Naujų Metų sutikimą, kurių vienas puikiausiai pasisekusių įvykių 1960 m. Wellande pranzūzų parapijos salėje. Ta pačia proga buvo paminėta ir Tėvo Barnabo Mikalausko 50 metų amžiaus sukaktis. 1961 m. rudenį buvo gražiai surengtos iškilmės atžymėti T. Barnabo 20 metų kunigystės sukakčiai. Į tuos parengimus kviečiami visi lietuviai.

Kasmet vienuolynas leidžia vaikų į vasaros stovyklas, pasirūpina transportu ir apmoka visas kitas išlaidas.

Koplyčia atnaujinta pagal inž. dr.

A. Kulpavičiaus projektą tiek iš vidaus, tiek iš lauko. Iki šio laiko koplyčiai jau yra išleista virš 6000 dolerių.

Kiekvienas lietuvis, kuriam tik nuoširdžiai rūpi lietuviška ateitis, gerai žino, kad Amerikoje ilgiausiai ir geriausiai išsilaikė tik ten, kur buvo lietuviška parapija arba vienuolynas ar bent nuolatinis kunigas. Tai atsitiks ir Kanadoje. Todėl lietuviškų pamaldų palaikymas yra ne tik krikščioniška-katalikiška pareiga, bet taip pat ir lietuviybės stiprinimo pareiga. Nuo šios pareigos atleisti negali lietuvių jokie kitokie svarstymai.

Šio rašinio autorius S. Šetkus yra pasižymėjęs vietos dailininkas — jis yra nupiešęs T. Barnabo portretą; jo paveikslai (Vėliavos pakėlimas Gedimino kalne, Malda už žuvusius) puošia koplyčios prieangį.

KOMP. A. J. ALEKSIS...

Atkelta iš 7 psl.

mių koncerte.

Už veiklą ir nuopelnus A. Aleksis yra išrinktas L. Vyčių, L. Kat. Moterų, L. Kat. Federacijos garbės nariu. Yra pirmininkavęs daugeliui visuomeninės veiklos draugijų, o 1930 m. buvo Vytauto Didžiojo 500 metų mirties sukakties minėjimo pirmininku Connecticut valstijoje. Be to, jis labai aktyviai yra reiškęsis ir amerikinėse draugijose, kaip Waterburio Muzikos Meno draugija, Tarptautinė Piano Mokytojų sąjunga ir kt.

Už nuopelnus Lietuvai A. Aleksis 1938 m. Lietuvos vyriausybės apdovanotas Didž. Kunigaikščio Gedimino ordinu.

Gražiausią dovaną iš Viešpaties yra gavęs ilgą ir kūrybingą gyvenimą, kuriuo jis ir dabar džiaugiasi. Linkime, kad tas džiaugsmas ilgai nenutrūktų. (J. N.)

US UŽSIENIO POLITIKA IR LIETUVA

Atkelta iš 5 psl.

Čia pajuntame savo atsakomybę kaip tos amerikinės visuomenės dalis. Atsakomybę už tai, kiek toje visuomenėje palaikėme klimatą, palankų Lietuvos laisvei.

Pereiti metai labiau už ankstesnius rodė lietuvių visuomenės dvejopus kelius. Vienas — bekompromisinė kova dėl Lietuvos nepriklausomybės prieš okupantą ir jo okupacinę valdžią. Šiuo keliu ėjo visuomenė, vadovaujama Baltijos Rezoliucijoms Remti Komiteto. Ir ji laimėjo vieną žingsnį.

Griežtu nepriklausomybės keliu reiškėsi ir kitos iniciatyvos — organizuotos ir spontaniškos. (Čia prelegentas sumini Laisvės Žiburio radija, mezgantį kontaktus su amerikiečiais; Australijos lietuvių sporadinį žygį. Red.).

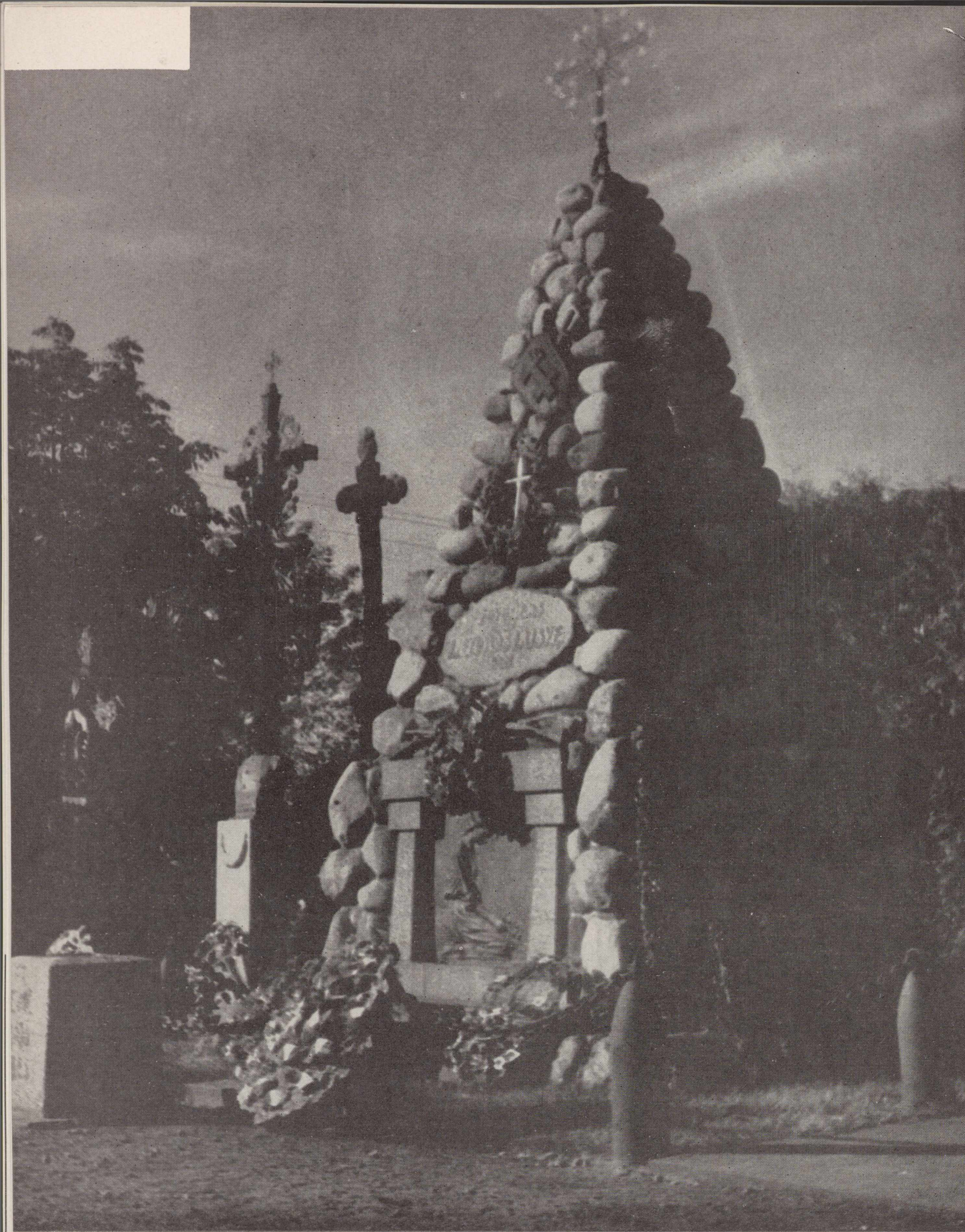
Būta ir antro kelio. Jie priima okupacinę valdžią ir jos tarpininkavimu tikisi megzti ryšius su Lietuvos gyventojais. Tikisi sustiprinti ten gyventojų pastangas atsipalaiduoti nuo Maskvos ir išgauti satelitinę padėtį.

Sustiprėjęs pereitais metais dvejopas kelias visuomenėje reiškia, kad kova dėl laisvės perkelta į mūsų pačių tarpą.

Katras kelias veda į tylos laurą, katras į jos įtvirtinimą, katras stiprina kovą dėl nepriklausomybės, katras stiprina kapituliaciją, tepalieka kiekvieno sažinei pagalvoti.

Ir ne tik pagalvoti. Velionis prez. I. F. Kennedy inauguracijoje kalboje taikliai angažavo valstybės likimui kiekviena atskirą asmenį, tardamas: *ne klausyk, ka valstybė gali tau duoti; klausyk, ka pats gali valstybei duoti*. Ir Lietuvos laisvės metinėje apvskaitoje prasminga nukreipti akis ne tik į tai, ka padarė per metus Vlikas, diplomatai, Altas, bendruomenė ar bet kuris kitas "ne aš". Prasminga klausti: *ka aš per tuos metus padariau?* Kuri kelia rinkausi, kiek tvla lauziau veikimu, auka, mintimi: kiek stovėjau nuošaly, lyg tai būtų ne mano reikalas nei kaimo lietuvių, nei kaip Amerikos piliečio.

Sažinė, kuri tik analizuoja praėjusį, nėra nei asmens, nei visuomenės išgelbėjimas. Į ateitį veda tik ta, kuri iš analizės veda į nasisirvžimą: *kuriuo keliu nivalau eiti naujais metais ir ka nivalau aš laisvės reikalui duoti?*

Paminklas žuvusiems
už Lietuvos laisvę ir
Nežinomo Kareivio Kapas
Vytauto Didžiojo
Karo Muziejaus sodely
Kaune.

Paminklas pastatytas pagal
skulpt. J. Zikaro projektą
(1921 m.) iš akmenų, surinktų
vietose, kur vyko kovos
už laisvę.

Prieš paminklą
1934 m. palaidoti
Nežinomo Kareivio palaikai.

Už paminklo ir kapo
buvo 7 liaudies meno kryžiai,
surinkti iš įvairių Lietuvos
vietų.

Prie paminklo ir kapo
kasdien vykdavo reikšmingos
7 val. ryto vėliavos pakėlimo
ir saulei leidžiantis
vėliavos nuleidimo apeigos,
kurias atlikdavo
Lietuvos karo invalidai.

Paskutinis Nežinomo
Kareivio pagerbimas įvyko
1940 metų birželio 26 d.

Antrosios komunistų
okupacijos pradžioje tuojau
paminklas buvo nugriautas,
Nežinomo Kareivio kapas
panaikintas,
kryžiai išrauti...

(Kas jų vietą užėmė, žiūr.
sekančiame puslapyje).

The monument dedicated
to soldiers fallen in battle
for Lithuania's independence
and the Tomb of the

Unknown Soldier, built on
the grounds of Vytautas the
Great Museum during Lithu-
ania's years of independence.
These monuments and many
others were destroyed when
Soviet Russians occupied
Lithuania.

Right:

A statue of Salomeja Neris,
a Communist poetess (who
among other things had
written a poem dedicated
to Stalin).

Far right:

Monument in memory of
four Communists executed
for treason against
Lithuania, built in place of
the Tomb of the Unknown
Soldier.

Redde quod debes

(ATIDUOK, KĄ PRIVALAI)

Petras Pleškevičius, vienas iš ka-
ro invalidų, dalyvavusių muziejaus
apeigose, taip savo knygoje "Mes
nešėm laisvę" rašo:

"Karo muziejaus sodelyje, prie
Žuvusiųjų paminklo ir Nežinomojo
kareivio kapo, pagerbimas žuvusių-
jų už laisvę buvo atliekamas kiek-

vieną dieną du kartus...

Rytą 7 val., grojant iškilmingą
maršą, būdavo stiebe iškeliamą vė-
liava. Vakare, saulei leidžiantis, bū-
davo ilgesnės ir išpūdingesnės apei-
gos. Beveik visuomet į sodelį prisi-
rinkdavo žmonių, kartais net netilp-
davo. Bokšte sutrimitavus, iš Mu-
ziejaus išeidavo arkadomis invali-
dai ir prie Žuvusiųjų paminklo su-
stodavo... Dažnai šių apeigų metu,
grojant gedulingą maršą, būdavo
prie paminklo žuvusiems padedama
gėlės ir vainikai. Būdavo grojama

malda "Marija, Marija". Šių apeigų
metu buvo paminkle uždegamas
elektros kryžius ir rūkinama specia-
lios žolės. Tada būdavo grojamas
Tautos himnas ir nuleidžiama vė-
liava. Kartais apeigų metu būdavo
skambinama Amerikos lietuvių pa-
dovanotuoju Laisvės varpu ir kitais
Kovų varpais (Jų buvo 36 Red.).
Sodelyje būdavo mistiška nuotaika."

"Vos tik rusai-bolševikai 1940
metais su didžiule armija okupavo
Lietuvą, tuojau jų žvilgsnis nukryp-
po į Karo muziejų. Jis buvo jų aky-

se skaudi rakštis, kuri priminė lietuvių kovas už laisvę. Jie tą laisvės simbolį pasiryžo pašalinti, tačiau, kad neužsitrauktų per didelės tautos neapykantos, jie tai planavo atlikti palaipsniui... Pirmiausia buvo pakeista tautinė ir valstybinė vėliava į komunistinę raudonąją su kūju ir piautuvu...

Pagerbimo apeigos prie Nežinoamojo kareivio kapo buvo uždraustos... Laisvės kovų invalidai išmėtyti...

Buvo įsakyta iš muziejaus pašalinti visus paveikslus ir eksponatus, kurie vaizdavo 1918--1920 metų laisvės kovas su bolševikais. Vytauto Didžiojo statula, kuri buvo Lietuvos laisvės ir didybės simbolis, buvo uždenyta, o šalia pastatyta Stalino statula. Buvusį karo muziejaus užrašą — "Per amžius budėję, laisvę laimėjome per aukas ir pasišventimą" pakeitė tokiu: "Raudonoji armija — galingoji tautų taikingo darbo tvirtovė".

1941m. pavasarį įsakyta iš sodelio pašalinti paminklus pirmiesiems žuvusiems karin. Juozapavičiui ir kareiviui P. Lukšiui...

Pirmosios okupacijos metu jie nespėjo Karo muziejaus visai sunaikinti, tą jie pilnai įvykdė dabar. Iš buvusio muziejaus bepaliko nepaliestas tik pastatas. Visi eksponatai, kurie priminė kovas už Lietuvos laisvę, dingę. Ir sodelis pasikeitė nepažįstamai. Visi paminklai nugriauti (Tarp jų ir Maironio, Kudirkos, Basanavičiaus, Daukanto... R.). Vietoje žuvusiems už Lietuvos laisvę paminklo pastatytas Dzerdžinskio biustas, vietoj Nežinoamo Kareivio kapo palaidoti keturi komunistai... Vietoj Laisvės statulos — Mickičiaus - Kapsuko paminklas."

Paminklas Salomejai Nerei, pastatytas V. D. Karo Muziejaus (dabar "Istorinio Muziejaus...") sodely, ten, kur 1945 m. su visa komunistine pompa palaidoti jos palaikai.

▲ Paminklas knygnešiui Vytauto Didžiojo Karo Muziejaus sodely, liudininkų pasakojimu, vienas likęs iš visų nepriklausomybės metais pastatytų paminklų.

Nejauku jam tarp komunistinių bonzų, su ilgesiu jis žvelgia į tolį, į Vakarus, iš kur caro priepaudos laikais jis gabeno knygas, bene pamatys patekančią laisvės žarą...

Above:

Monument in memory of "knygnešiai", courageous and dedicated men who risked their lives to smuggle Lithuanian books from Prussia into Lithuania during times when the publication and distribution of Lithuanian books was prohibited by tsarist Russia.

(This is the only monument that the Soviets did not destroy.)

← Lenta keturiems komunistams, nepriklausomybės metais sušaudytiems už Lietuvos išdavimą ir tarnavimą Sovietų Rusijai.

KNYGOS IR AUTORIAI

PLUNKSNA IR ŽODIS

Sydnėjaus lietuvių kolonijoje, Australijoje, veikia sambūris, vadinamas Plunksnos Klubu, į kurį yra susispietę virš dvidešimties įvairių sričių rašto žmonių, daugiausia literatų. Kas per žmonės to klubo nariai, galima matyti iš almanacho, pasirodžiusio Sydnėje praėjusių metų gale. Tas almanachas pavadintas "Plunksna ir žodis", suredaguotas Juozo Almio Jūragio. Jame savo raštais dalyvauja 21 klubo narys. O tie raštai labai įvairūs: poezija, novelės, apybraižos, atsiminimai ir net nekrologai.

Almanachas pradėdamas pulk. V. Šliogerio įdomiais atsiminimais apie gen. M. Pečiulionį, 1919-1920 metais kautynėse sėkmingai gynusį Lietuvą nuo lenkų puolimų. Nemažiau įdomūs ir pedagogo K. Kavaliausko atsiminimai iš jo mokytovimu Klaipėdos krašte, Pagėgių progimnazijoje. Teisininkas J. Slavėnas almanache duoda labai ryškią poeto ir pedagogo kun. Mykolo Gustaičio charakteristiką. Vaizdžiai aprašo jį kaip Lazdijų gimnazijos direktorių, nupasakoja jo mirties aplinkybes bei laidotuves. Iš Slavėno atsiminimų sužinome, kaip negarbingai likviduota turtinga M. Gustaičio biblioteka, paleidžiant ją iš varžytinių.

Žurnalistas P. Sirgedas, Plunksnos klubo sumanytojas ir svarbiausias jo steigėjas, gyvai atpasakoja šio klubo istoriją, prasidėjusią 1953 m. ir tebesitęsiančią iki šiol. Sportininkas (ir taip pat žurnalistas) A. Laukaitis duoda puikų straipsnį apie sportą kultūros istorijoje. Jo (ir daugelio kitų sporto entuziastų) cituojamas posakis "mens sana in corpore sano" nėra teisingas, nes jis neišreiškia tos minties, kurią jo sukūrėjas turėjo galvoje. O neišreiškia todėl, kad jis toks, kaip cituojamas, sudaro tik dalį posakio, kuris skamba taip: Orandum est, ut mens sana sit in corpore sano — Reikia melstis (prašyti dievų), kad sveikas protas būtų sveikame kūne. Cituojamam posaky klaidingai teigiama, kad tik sveikame kūne sveika siela, gi iš praktikos žinome, kad gyvenime pasitaiko labai silpno kūno žmonių, turinčių nepaprastai šviesų protą ar dvasią.

Agronomas St. Baltramiejūnas dokumentuotai aprašo Pieno sutelkimo organizaciją Lietuvoje, o teisininkas L. Karvelis plačiu straipsniu nušviečia spaudos laisvės istoriją bei reikšmę. Kun. P. Butkus su didele pagarba kalba apie motiną tėvynėje ir tremtyje.

"Mūsų pastogės", Australijos lietuvių savaitraščio redaktorius poetas V. Kazokas, almanache pateikia du dalykus: filosofinį straipsnį apie vardus daiktams, žmonėms ir tautoms ir aforizmų pluoštą "Žodis apie žodį". Tiek vienas, tiek antras parašyti originaliai.

Rašytoja ir pedagogė A. Saudargienė atstovauja almanache dramos žanrui — ji duoda ištrauka iš 3-jų

veiksmų pasakos "Buvo broliai devyni".

Teisės mokslų daktaras A. Mauragis pasirodo su novele "Kas yra meilė?" Aiškiai matyti, kad autorius turi davinį pasidaryti rimtu novelistu, tačiau kol kas jo novelei trūksta vieno dalyko — konstrukcijos; tai įsigijus, atkristų iš jo pasakojimo daug nereikalingo balasto, maža turinčio bendro su novelės tema. Apybraižoje "Švarkas" A. Mauragis įdomiai paduoda nuotyki, liečiantį du mūsų rašytojus. Šiame "žanre" autorius yra ir pakankamai kondensuotas, ir moka glaustai pasakoti. Jo "advokato užrašai" bus mielai laukiami.

A. J. Skirka, prieš trejetą metų išleidęs legendų ir pasakojimų rinkinį "Kur bėga šešupė", atrodo padaręs pažangą ir žymiai labiau priartėjęs prie gyvenimo. Jo "mopasaniška" noveliukė skaitytoją "pagauja" ir traukia skaityti iki galo. Agnė Lukšytė almanacho skaitytoją užimponuoja savo novele "Vėžliukas beprasmiškai rėplioja" — autorė veda personažų dialogą psichologiškai įtikinamai, gerai mezga intrigą, duoda ryškius asmenis. Ji, atrodo, su laiku, jei dės pastangų, gali iškelti kaip naujas talentas.

Su eilėraščiais almanache pasirodo M. M. Mykolaitytė-Slavėnienė, J. A. Jūragis, B. Žalys, A. Gasiūnas ir A. Prižgintaitė. M. Mykolaitytė neseniai laimėjo Australijos kat. moterų skelbtą poezijos konkursą, ji turi daug ką pasakyti; originalumu ir ieškojimu naujo dvelkteli A. Gasiūno "Monogramos" (tik reiktų dar stiprinti formą); A. Prižgintaitė turi nemažai poetinio šišo, o J. A. Jūragis dainuoja kaip tikras poezijos veteranas (tik gaila, kad jis, kaip ir savo pirmajame rinkiny, spausdina tai, kas buvo parašyta prieš 20 metų; reiktų labiau atsižvelgti į laiką; B. Žalys, iki šiol spausdinęs išimtinai skautų spaudoj, turtingas temų įvairumu, bet nevisur tvirtas formoj; apskritai, jeigu jau rašoma rimuota poezija, vargu šiandieną bepažeisinami tokie galūnių deriniai, kaip naktų balsu, rūškanos-vilios, neišplėš-ugnies, šakos-bangoj, neskleidžia-nusileidžia, arba banalybės kaip žvakės-akys, drebėti-padėti...

Gale knygos duotos trumpos almanache dalyvaujančių autorių biografijos su nuotraukomis. Knygos viršeliai papuošti dail. L. Urbono kūrinių reprodukcijomis. (Taip pat ir tekste randame to paties dailininko porą darbų nuotraukų). Dail. L. Urbonas yra vienas abstrakčiausių šių dienų mūsų dailininkų; jo darbai viršelyje ryškūs, deja, visai nesiderina su "realistiniu" knygos turiniu; leidinys iš paviršiaus panašus labiau į avangardiškus "metmenis", negu į betkokį konvencionalų sambūrio audinį...

Almanacho redakcija atlikta išmaningai ir kruopščiai. Almanacho išleidimas liudija, kad Sydnėjaus Plunksnos klubas gyvas ir reiškiasi konkrečiais darbais, ne vien su-

Šiame numeryje:

□

Eilėraščių rinkinys "Neparašyti laiškai", iš kurio keletas parinktų dalykų spausdinama 9-me puslapyje, yra pirmas ir neturįs sau pavyzdžio mūsų literatūroje. Autorius Mykolas Viltis (anonymas), kaip rašė "Darbininko" apžvalgininkas, esąs "išėjęs sovietinio pragaro visą kelią, dalyvavęs kaip partizanas laisvės kovose, buvęs ištremtas ir ten kentęs didį vargą ir didžiu balsu šaukęsis laisvės". Dalį to šauksmo tat ir randame rinkinio skyriuose "Sibire miršančio partizano atdūsiai" ir "Ištremtųjų laiškai tėvynėn"; prie jų gretinasi ir "Kritusiųjų partizanų testamentų" skyrius su 9 eilėraščiais, kur autorius kalba apie ištikimybę panemunėms, apie įsisunkusį kraują į žemę, apie mirusius už laisvę ir nužudytus brolius, bet gyvą viltį, sapnuose tekančią laisvės saulę.

Rinkinio eilėraščiai išsiskiria iš visų mūsų autorių laisvajame pasaulyje; jie turi eilėraščio išviršinę formą, bet nesilaikoma kokių nors posmų struktūros, kokio nors ritmo ir be rimų. Neieškome juose nė literatūrinės formos tobulybių ar stiliaus įmantrumų.

Kūrinys pirmiausia turi turėti meninę formą — jeigu jos nėra, kad ir kažkoks būtų minties krūvis, meno kūrinio nėra. Bet šiuo atveju mūsų dėmesys krypta ne į detales, o į kūrinio visumą: "Neparašytų laiškų" vertė glūdi jų koncepcijos ir minties išsakymo naujume. Tai yra tarsi paveikslų serija, išreikianti vieną idėją keliomis variacijomis,

Partizano ir laisvės kovotojo paveikslas čia iškyla visa savo tragiška, ciklas byloja į mus kančios, mirties ir kontempliacijos kalba. Tai tekstas requiem, laukias muziko, apie kurį pats autorius sako: "Jūs išdainuokit mūsų nebaigtas dainas, / Rašykit Requiem kiekvienam nekalto kraujo lašui..." Autoriaus kreipimasis į poetus, rašytojus, teatralus, muzikus, artojus ir buvusius kovos draugus skamba kaip ištarmė, kaip reikalavimas ir perspėjimas: "Mūsų širdys neišlaikys, jeigu ir jūs nutilsite..."

Mes jau įpratome nebeklausyti savo poetų balso. Mūsų publikai nepatinka, kad jie neišpranašauja nei kovų pabaigos termino, nei ateinančios laisvės datos. Bet štai kankinio poeto balsas, nustatęs labai nemalonią diagnozę: "Pražiūrimė akis į saulėleidį, / Į Vakarus... Maldoje šaukiamės.. pagalbos. / Tos, kuriai Jūs laiko nebeturite."

Į ką čia bebūtų kreipiamasi, tas kreipimasis sminga į mūsų visų sąžinę. Nė vienam savo poetui mes

sirinkimais, kurie daugely organizacijų yra virte šablonu ir tuščia banalybe.

J. T-nis

J. A. Jūragis, red. Plunksna ir žodis. Plunksnos Klubo almanachas. Sydnėjus, Australija, 1966. 262 psl. Kaina \$2,50.

to neatleistume. Bet gi čia kalba partizanas, Sibiro tremtinys. Pagalvokime.

□

Juozui Eretui pernai metų spalio mėn. 18 d. suėjo 70 metų. Iš 1964-1965 m. kelionės po JAV su paskaitomis atsimename jį kupiną energijos ir kūrybingą. Ta proga 1965 m. sausio nr. LD viršelį papuošėm jo naujausia nuotrauka. (Apie jo gyvenimo kelią žiūr. 1956 gruodžio nr.).

Sveikindami sukaktuvininką, savo skaitytojams spaudžiame keletą minčių, kurias jis atsiuntė grįžęs iš kelionės po JAV į Šveicariją.

NAUJOS KNYGOS

Atsiųsta paminėti

Aloyzas Baronas, Trečioji moteris. Premijuotas romanas. Išleido Lietuviškos Knygos Klubas, 1966. 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629. 196 psl. Kaina \$2.50.

Už šį romaną paskirta Ateitininkų "Giedros" korporacijos romano konkurso premija \$1000. Viršelio aplanko piešinį piešė G. Žumbakienė, užrašą R. Tveras.

Vytautas J. Bagdavičius, Kultūrinės gelmės pasakose. I. Keturių dalių tautosakinė-teologinė studija. Mokytojo variantai. Lietuviškos Knygos Klubas leidinys, 1966. Su bažnytine aprobatą. 262 psl. Kaina \$3.00.

Danutė Bindokienė, Baltosios Pelytės kelionė į mėnulį. Viršelis ir iliustracijos Elenos Brazytės. Lietuviškos Knygos Klubas leidinys, 1966. 60 psl. Kaina \$1.50.

The Mountain Doves and other African folk tales. Edited by Nola M. Zobarskas. Illustrations by Pranas Lapė. Foreword by Clarence R. Decker. Maryland Books, Inc. New York, (85-37 88th St., Woodhaven, N. Y. 10021) 140 pages. Price: \$3.50

Mykolas Viltis, Neparašyti laiškai. Eilėraščiai. "Į Laisvę Fondo" leidinys nr. 6. Viršelis ir piešiniai Pauliaus Jurkaus. 1966. Lietuvių tautos sukilimo 25 metų sukaktį. Su J(uozo) B(razaičio) paginos žodžiu. 56 psl. Kaina \$2.00.

Juozas Girnius, Idealias ir laikas. Žvilgis į dabartinę ateitininkiją ir lietuviškąją išei-
viją. Išleido "Ateitis". Prof. dr. V. Manelio atminimui knygos išleidimą parėmė žmona E. Manelienė ir sūnus J. Manelis, MD. Kalbą tikrino L. Dambrauskas. Viršelio aplanką piešė R. Laniauskas. 238 p. \$4.00.

Šaulių Sąjungos istorija.. II-sis leidimas. Parašė J. Matusas, istorijos daktaras. Išleido Mintis, adr.: P. Nagys, 417 Burwood Rd., Belmore, N.S.W. Australia. 1966 m. 278 psl. Kaina \$4.00 (kietais viršeliais).

Pirmoji šios knygos laida, išspausdinta 1939 m., nespėjo paplisti, nes komunistams užėmus Lietuvą, ji buvo konfiskuota.

IDEALAS IR LAIKAS...

Atkelta iš 11 psl.

Jaunos kartos, besivadovaudamos aukščiau minėtais principais, neplaukia pasroviui, bet pasitinka naujas problemas ir kuria gyvenimą. "Krikščioniškasis avangardizmas turi žengti pirma laiko, kad galėtų ne vyti laiką, o jam vadovauti" (234). Mūsų kartų uždavinys yra: "Pačią kasdienybę paversti žygiu į amžinybę" (235).

Kun. P. Celiešius

"L. DIENŲ" LEIDYKLOS K N Y G O S

"Lietuvių Dienų" Leidykla
4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif.

Bernardo Brazdžionio
poezijos rinkinys

VIDUDIENIO SODAI

Už šį rinkinį paskirta "Aidų"
literatūros premija.

Dail. T. Valiaus pieštas viršelį.
Kaina 4 dol.

Ignas Šeinius

VYSKUPAS IR VELNIAS

Apysakos
Viršelį piešė A. Korsakaitė

Daumanto Čibo pasaka

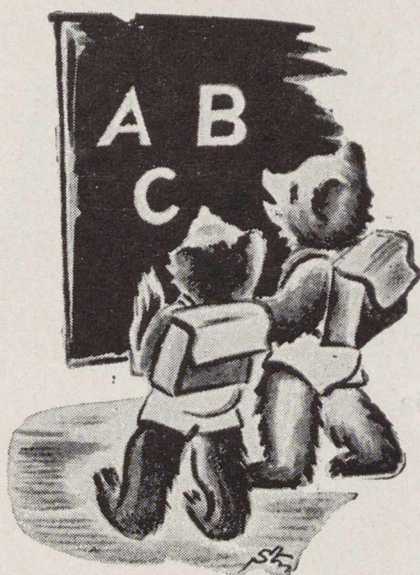
ŽAIŽARAS

Iliustravo A. Korsakaitė-Sutkuvienė
Gaunama pas platintojus ir leidyk-
loje. Kaina \$150.

Vincas Ramonas

CROSSES (KRYŽIAI)

Romanas
Angliškai išvertė Milton Stark
Kaina \$4.00

Meškiukai mokosi skaityti, kad ga-
lėtų patys pasiskaityti

VYTĖS NEMUNĖLIO

MEŠKIUKAS RUDNOSIUKAS

dailiai spalvotais piešiniais
V. Stančikaitės iliustruotą
Gaunama LD leidykloje ir pas
visus platintojus.
Kaina \$3.00

"LIETUVIŲ DIENŲ" LEIDYKLOJ

galima gauti šios knygos:

M. Gimbutienės, Balts. \$6.95.

Dr. J. Končius, Vytautas the Great
Minkštais viršeliais \$3, kietais \$4.

B. Armonienė-A. Nasvytis, Leave
Your Tears in Moscow. \$3.95.

Lietuvių-Anglų kalbų žodynas. \$5.

Anglų-Lietuvių k. žodynas. \$6.

Lietuvių kalbos vadovas. \$4.00
ir kt.

LIETUVIŲ PREKYBA T E R R A

Viskas namams —

gražiausias kristalas — porcelanas — stalo ir dekoratyvūs
sidabras — tautodailė medij ir odoj — meniškos figūros —
keramika — lino audiniai — visos lietuviškos knygos — mu-
zikos plokštelės — paveikslai ir kt.

ir papuošimui —

šveicariški laikrodžiai — gintaro žiedai ir kt. gintariniai papuo-
šalai — aukso apyrankės — medalionai — sagės — auskarai
— kryželiai — grandinėlės — žiedai su visais brangiaisiais
akmenimis — kultūriniai perlai — karoliai.

Prekės suvežtos iš Vokietijos, Švedijos, Belgijos, Prancūzijos, Italijos,
Šveicarijos ir kt. Europos kraštų. Didelis visų prekių pasirinkimas.
Neaukštos kainos.

Mūsų adresas:

TERRA, 3237 West 63rd St., Chicago, Ill. 60629

KAS TIK TURI GERĄ SKONĮ,
VISKĄ PERKA PAS LIEPONĮ.

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI Furniture Center, Inc.

Vietinių ir importuotų baldų prekyba.

Baldai siunčiami į visą Ameriką ir už jos ribų.

MARQUETTE PARKE
6211-6219 So. Western Ave. Prospect 8-5875
CHICAGO, ILLINOIS

Edward Bros. Colonial Mortuary

1000 Venice Blvd.

Richmond 9-8281

Lietuvių Laidotuvių
Patarėjas
ADOLPH
CASPER

Namų Telefonas
284 - 6489

CRANE SAVINGS & LOAN ASS'N

B. R. PIETKIEWICH,
President

2555 W. 47 th St., Chicago 32, Ill.

Atvykus į Kaliforniją, kviečiame į BEACON MOTOR HOTEL

Arti prie
Beach, Westwood, Beverly Hills
& Hollywood
3020 Wilshire Blvd. Santa Monica,
California
EXbruck 4-9144
Mrs. A. Lukšis — Owner and Mgr.

CLEM'S POLSKIE DELI

★ Specializing in home made
fresh and Smoked Polish Sausage,
fancy groceries and choice meats.

★ Featuring Imported Polish
hams, beer, wine and groceries.

NOW

Daily from our own new
BAKERY-KITCHEN
a variety of Polish pastries and
other home made delicacies.

IT's CLEM'S
3002 W. Florence Ave., Los Angeles
759-5058

DIVIDENDAI MOKAMI KAS 90 DIENŲ ANT VISŲ TAUPYMO SĄSKAITŲ TAIP

TAUPYDAMI PAS MUS, JŪS GA-
LITE PASIRINKTI TAUPYMO RŪ-
ŠĮ, KURI JUMS PATOGIAUSIA...
TAI NEDELSDAMI PASIŪSKITE
ČEKĮ DABAR.

4 3/4%
DIVIDENDAI
PASIUNČIAMAI
KAS 1/4 METŲ
UŽ
INVESTMENTUS

5% ant bonų sąskaitų

TAUPYMO SĄSKAITOS IKI
\$15,000 APDRAUSTOS F.S.L.I.
ĮSTAIGOSE.

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court
Cicero, Illinois 60650

JUOZAS F. GRIBASKAS
sekretorius

Tel.: 656-6330 ir 242-4395

Detroito Liet. Organizacijų centro valdybos iniciatyva sausio 8 d. Lietuvių Namuose suruošta **politinė** popietė.

Popietės pokalbiams vadovavo DLOC pirm. dr. K. Karvelis. Prelegentai: dr. G. Petersonas, teis. V. Šarka ir Alg. Gladkauskas. Publikos atsilankė apie 120 asmenų.

Dr. G. Petersono tema: "JAV ir pasaulinio komunizmo politika"; A. Gladkausko: Vatikano ir Maskvos santykiams švelnėjant, Sovietų S-gos A. T. prez. pirm. N. V. Podgornyj kelionės į Vatikaną akivaizdoje"; V. Šarkos tema: Vidurio Europos pertvarkymo galimybės ir Lietuvos nepriklausomybės atgavimo prosvaitės".

Pokalbis užtruko apie 2 val. Susidomėjimas buvo didelis. Prelegentai atsakinėjo į raštu paklašimus. Nutarta panašius pokalbius rengti ir ateity. Reiktų į organizuotą pokalbį įtraukti daugiau dalyvių klausytojų. (V. M.).

Foto nuotraukose:

I. Kalba dr. G. Petersonas, matyti kiti prelegentai, toliau — spaudos atstovai; II — spaudos ir radijo atstovai: St. Garliauskas, V. Mingėla, A. Grnius, Vl. Selenis, Alf. Nakas. III — Dalis klausytojų.

Panel discussion members and audience at a meeting organized by Detroit's Council of Lithuanian Organizations.

Foto J. Gaižutis

Vytautas F. Beliajus, tautinių šokių mokytojas ir "Vilties" redaktorius, pjauna jam padovanotą sukaktuvinį tortą š. m. vasario 4 d. Los Angeles lietuvių kolonijoje surengtame "Vilties" 25 metų minėjime.

..Buvo nupasakotas V. Beliajaus veiklos kelias, jaunimas ir mažieji pašoko tautinių šokių. Ta proga žurnalui paremti surinkta nemažai aukų.

V. F. Beliajus, teacher of folk dancing and editor of "Viltis", during banquet held in Los Angeles to mark the 25th anniversary of "Viltis" (Hope) magazine.

Foto L. Kančauskas

Clevelando Vasario 16 minėjimo (vasario 12 d.) programos atlikėjai: iš k.: solistai S. Baras ir J. Krištolaitytė, varg. Ambrazas, komp. D. Lapinskas, prel. J. Balkūnas, paskaitininkas, pianistė G. Karsokienė, šv. Jurgio par. kleb. B. Ivanauskas.

Program participants of Lithuania's Independence commemoration, Cleveland, Ohio.

Foto V. Bacevičius

Lietuvių vežimas — Maracay, gruodžio 11, Avenida Bolivar atidarymo proga — išdekoruotas stud. R. Zavancko, buvo pripažintas gražiausiu iš visų dalyvavusių. Tautiniais drabužiais paspuošusios Rasa Tamašauskaitė ir Regina Zavadzkaitė prezidento dr. Raul Leonį žmonai įteikė gyvų gėlių puokštę; vadovavo O. Bieliauskaitė-Lamersdorf.

Maracay Bendruomenės pirmninkas yra inž. V. Venckus ir Vliko atstovybės pirm. Jurgis Bielinis; juodu vadovavo visam lietuvių pasorodymui. (Kor.)

Lithuanian float during opening ceremonies of Avenida Bolivar in Maracay, Venezuela.

VEIDAI IR VAIZDAI

Visą vasario mėnesį Balzeko muziejuje Čikagoje vyksta kun. A. Kezio, SJ foto paroda. Parodai surengti talkininkavo (iš kairės) C. Baltromaitis, kun. A. Kezys, SJ — foto menininkas, dail. J. Pautienius, Balzekas, Jr — muziejaus steigėjas, dail. V. Vaitiekūnas. Foto C. Norvilo
Exhibition of photographs by Rev. A. Kezys, SJ, at Balzekas Museum, Chicago, Ill.

Smuikininkė Elena Kuprevičiūtė, kurios pasisekusį koncertą pernai surengė Detrito žurnalistų S-gos skyrius Lietuvių Namuose. Programoje ji grojo E. Griego, J. S. Bacho, J. Fosso, M. Ravelio ir J. Gaidelio kūrinius.

Studijas ji pradėjo Kauno muzikos konservatorijoje, tęsė Prahoje, Paryžiuje, Muenchene ir Buenos Aires. Nuo 1951 m. pradėjo koncertuoti ir iškilo kaip smuiko virtuozė.

J. Bačiūnas pernai metų gale lankėsi Australijoje ir dalyvavo Lietuvių Dienose. Čia jį matome su Adelaidės Lietuvių Sąjungos valdyba: I eil. iš kairės: G. Rakauskas, J. Bačiūnas, G. Reisonienė, L. Martinkus; II eil.: St. Dunda, J. Norkūnas, Z. Vabolis, J. Vanagas, Č. Ostrauskas, J. Arminas, K. Reisonas, P. Bielskis, A. Šerelis, V. Raginis.

J. Bačiūnas and executive committee members of the Lithuanian Association, Adelaide, Australia.

Violinist Elena Kuprevičiūtė.

Lietuvių Televizijos programa Čikagoje vasario 17 d. atžymėjo pirmą savo programoje Vasario 16 d. minėjimą.

Pradėjo T. Šlutas, lietuvių TV programos organizatorius ir vadovauti pakvietė Rimą Staniūną. Jis, nors pirmą kartą televizijoje, pasirodė gerai ir gražiai pravedė šį parengimą. Kalbą pasakė JAV LB pirm. J. Jasaitis. Po to buvo pristatyta ką tik iš spaudos šėjusi Vl. Ramojaus knyga "Kritusieji už laisvę". Laima ir Viktorija Bačinskaitės, M. Motekaičiui akomponuojant, padainavo dvejatą dainų. Iš anksčiau Šluto užrašytos juostos

VASARIO 16 MINĖJIMAS LIETUVIŲ TELEVIZIJOJ ČIKAGOJ

"Lietuvių Televizija" Čikagoje Vasario 16-tos minėjimą surengė vasario 17 d. Nuotraukoje matome atlikusius programą: sėdi — T. Šlutas, K. Brazdžionytė; stovi — M. Motekaitis, Vikt. Ruibytė, J. Jasaitis, Danis Kastys, V. Petrikonis. Rimas Staniūnas. Foto Balys Brazdžionis

Commemoration of Lithuania's Independence on the Lithuanian television program, Chicago, Illinois.

A. Abromaitienė (Janušaitė), vaizdinių mokymo priemonių kūrėja. Jos darbo priemonės pasižymi darbo kruopštumu, o neretai ir meniškumu ir grožiu. Šiuo metu ji dirba Toronto Lituanistikos mokykloje ir vaizdinių priemonių foto nuotraukų pateikia mokytojų žurnalui "The Instructor"

10 pokario metų ji gyveno Lenkijoje dirbdama pedagoginį darbą Lenkijos Pedagogikos Instituto ir buvo Metodikos kabineto vedėja, rankdarbių instruktorė. (Z. J.).

A. Abromaitienė, a teacher at Toronto's Lith. Saturday School, designs and makes visual teaching aids. Numerous photographs of teaching aids designed by her have been published by "The Instructor" magazine.

LD administracija dėkoja visiems, kurie neraginami atsiuntė 1967 m. prenumeratos mokestį; prašome ir kitus nedelsiant atsilyginti; skolos sunkina žurnalo leidimą.

Chicagos Lietuvių Televizijos programos direktorius. T. Šlutas ir programos vedėjas R. Staniūnas.

Chicago's Lithuanian Television program director, T. Šlutas, and announcer, R. Staniūnas.

buvo duoti du muzikiniai dalykai, atlikti Clevelando menininkų: A. Kuprevičius skambino Čiurlionio Preludą, o Vyrų oktetas, ved. R. Babicko, padainavo Kariūnų dainą. Toliau Vitalija Ruibytė su įsijautimu padeklamavo Bern. Brazdžionio "Tremtinio malda". Gale Lietuvos himno garsams nuaidint Kazytė Brazdžionytė prie Kariū ir Laisvės paminklų padėjo vainiką. (Paminklus padarė dail. Vaitiekūnas, aukurą — dail. Petrikonis). Programai talkininkavo Danis Kastys ir Balys Brazdžionis. (B. Svalia).

ŽMONĖS, DATOS IR DARBAI

LIETUVIŲ DIENOS

Vasaris

1967

Administracija prašo, kad prenumeratoriai neužtęstų su prenumeratoro atsilyginimu. Taip pat primena, kad kartu reiktų ir skolų, jei kas turi, neužmiršti.

Mielieji prenumeratoriai, jūs esate LD žurnalo leidėjai, todėl prenumeratoro mokesčio atsilyginimas yra ne tik jūsų pareiga, bet kultūros mecenavimas.

Somokėję metinės prenumeratoro po \$10.00 — GARBĖS PRENUMERATORIAI:

J. S. Kriaučiūnas, MD iš Toledo, Ohio; M. L. Namikas, MD iš Glendora, Calif.; J. Šimonėlis iš Richmond Hills, N. Y.

AUKOJO LD PAREMTI:

\$25.00 — Kun. V. Pavalkis, San Jose, Calif.

\$10.00 — V. Jakubėnas, Chicago, Ill., J. Raščius, Richmond Hill, N. Y.

\$4.00 — K. Baciauskas, Woodhaven, N. Y.

\$2.00 — J. Naujokaitis, Cleveland, Ohio; V. Urbaitis, E. Cleveland, Ohio.

\$1.00 — J. Jakaitis, Šveicarija; J. Stasiukonis, Valaparaíso, Ind.

— Raimonda Apeikytė, Los Angeles, Calif. š. m. Young Artists Award's College studentų instrumentalistų klasėje laimėjo pirmą vietą. Kovo 10, 8 val. v. Immaculate Heart College (kur R. A. studijuoja) auditorijoje įvyks visų keturių instrumentalistų ir vokalistų — laimėtojų koncertas. R. Apeikytė atliks trečiąją dalį Rachmaninovo koncerto Nr. 2 in C minor su vietos Community orkestru.

— Dalilė Mackialienė surežisavo A. Landsbergio "Penki stulpai turgaus aikštėje". Veikalas bus pastatytas Los Angeles šv. Kazimiero parapijos salėje balandžio 15 d.

— T. dr. T. Žiūraitis, OP, garsus pamokslininkas dominikonas, kovo 3—12 Los Angeles šv. Kazimiero parapijoje veda misijas. Jo iškaltai ir ekumenine pamokslų dvasia sužavėti lankosi pasiklausyti net toliau nuo bažnyčios gyvenantieji.

ANTANAS F. SKIRIUS

REAL ESTATE — TAX SERVICE

INSURANCE

Telefonuokite NO 4-2919

arba apsilankykite įstaigoje

4366 Sunset Blvd., Los Angeles, California 90029.

— Vasario 26 d. Los Angeles mieste specialioji komisija (J. Kojelis, dr. P. Pamataitis ir A. Skirius) surengė Leonardo Valiuko, Rezoliucijoms Remti komiteto pirmininko, pagerbimą ryšium su rezoliucijų pravedimu JAV Senate ir Kongrese. Pagerbimo programą pravedė J. Kojelis; pagrindinę kalbą, nupaskodamas L. Valiuko darbą Rezoliucijoms Remti Komitete, pasakė dr. J. Jurkūnas; literatūrinį ditirambą paskaitė J. Gliuda. Buvo daug sveikinimų raštu ir žodžiu. Pagerbimo pietuose dalyvavo netoli 100 asmenų. LD žurnalui atstovavo 3 redaktoriai: Bern. Brazdžionis, Rita Bureikienė ir J. Tininis, kuris tarė taiklų pasveikinimo žodį.

— Los Angeles šv. Kazimiero parapijos choras, atžymėdamas 25 metų savo gyvavimo sukaktį, kovo 5 d. surengė koncertą. Programoje buvo dvi dalys — pirmoje daly: V. Klovos "Pasveikinimo choras" iš "Pilėnų" operos, M. Budriūno Šienapiūtės daina. K. V. Banaičio Pasakutinis vakarėlis ir Atsikėlus ansktųjį rytelį, B. Budriūno Pradės aušrelė aušti — atliko choras; A. Račiūno Apynėlis — sol. R. Dapšys ir choras ir St. Šimkaus kantata "Atsisveikinimas su tėvyne" — sol. K. Dambrauskaitė, I. Mažeikaitė ir V. Dūda ir choras. Antroje dalyje buvo vien Br. Budriūno kūriniai: O, Nemune, Mano protėvių žemė ir kantata "Tėviškės namai" (visų žodžiai Bern. Brazdžionio); solo partijas atliko Birutė ir Rimvydas Dapšiai. Čia choras turėjo progos pasirodyti visoje savo aukštumoje. Daugiau kaip 10 metų turėdamas dirigentu vieną iškiliausių mūsų kompozitorių ir dirigentų, choras yra išaukęs į gražų meninį vienetą, kuris jau išeina iš parapišio choro rėmų; savo sudėtyje jis turi daug jaunimo, kuris yra choro ateities garantija; iš jo išaugo savi solistai, kurie, kaip R. Dapšys, jau yra sulaukę platesnio įvertinimo.

Pianinu palydėjo R. Apeikytė, garsėjanti vietos pianistė.

Sukakčiai atžymėti išleista gausiai iliustruota programa, kurios tekstą parašė J. Tininis, meninę pusę tvarkė A. Žaliūnas, o redagavo A. Raulinaitis.

— Sausio 31 d. suėjo 80 metų Rapolui Skipičiui, valstybininkui ir visuomenės veikėjui. Jis dabar gyvena Chicagoje ir aktyviai reiskiasi visuomeninėje organizacijų veikloje.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Garantuotas siuntinių pristatymas į bet kurią šalį — Lietuvą, Lenkiją, Ukrainą ir kitur.

Nuo apavo iki automobilio ir net namo nupirkimo
Tamstų giminėms, artimiesiems.

Prašom kreiptis:

BALYS PARCEL SERVICE

2646 W. 71st Street, Chicago, 60629
Telef. PR 8-5374
Valandos: 9—6; 9—8 pirm., antrad.

KOMP. B. BUDRIŪNAS LAIMĖJO Liet. giedotinių mišių konkursą

"Laiškai Lietuviams" buvo paskelbė konkursą parašyti lietuviškas giedamas mišias. Konkurso komisija — pirm. J. Žilevičius, sekr. Alice Stephens, nariai B. Chomskis, L. Šimutis, Jr. ir P. Armonas, dalyvaujant "LL" redaktoriui kun. K. Trimakui, SJ, vasario 25 d. premiją vienbalsiai pripažino komp. Broniui Budriūnui už mišias, pavadintas "Garbė Viešpačiui" Šios mišios pirmą kartą atliktos Los Angeles šv. Kazimiero bažnyčioje, diriguojant pačiam kompozitoriui. Giedamos mišios nuskambėjo labai šiltai, sudarydamas nepaprastai malonią maldos nuotaiką. Ir tokiame "kanonu" varžomame kūrinyje kompozitorius sugebėjo įlieti individualios kūrybos ir tonų, kuriais pasižymi ir "pasaulinė" Budriūno kūryba.

Parapijos kleb. prel. J. Kučingis, džiaugdamasis ir didžiudamasis savo vargonininko laimėjimais, per parapijos choro šventę kompozitorių sveikindamas dar pridėjo pusę premijos čekį.

Kovo 11 d. B. Budriūnas vyksta į Chicago dalyvauti premijos įteikimo šventėje.

IN MEMORIAM

Vasario 24 d. New Yorke mirė Otto D. Tolischus (Tolišius), pagarsėjęs laikraštininkas, daug metų buvęs "The New York Times" užsienio korespondentas, rašęs vedamuosius užsienio klausimais.

Už žurnalistikos raštus yra laimėjęs Pulitzerio premiją.

Vasario 16 proga yra rašęs TNYT laikraštyje gerų straipsnių apie Lietuvą.

O. T. buvo gimęs 1890 m. Skirvytėlėje prie Rusnės šilutėje. Į JAV atvyko 1907 m. Baigė Kolumbijos universiteto 1916 m. žurnalistiką bakalauru laipsniu. Yra išleidęs 3 knygas: They Wanted War, 1930; Tokyo Record, 1943; ir Through Japanese Eyes, 1945 (1941 m. O. T. buvo pasiųstas korespondentu į Japoniją, kur gerai susipažino su japonų gyvenimu, buvo jų suimtas ir paleistas mainais).

TAUTODAILĖ

Kaligrafijos, ornamentikos puošnių adresų, aktų, diplomų ir tautinių audinių; juostų, kaklaraiščių, takelių, pagalvėlių ir kiti išdirbiniai (audykla)

Galima užsisakyti paštu.

Kazys Bertašius
6229 Co. Campbell Ave.
Chicago, Ill. 60629 Tel. WA 5-8023

Laiškas Redakcijai

JAV pašto ženklas Lietuvos Nepriklausomybės sukakčiai atžymėti

Būkite malonus Pone Redaktoriau, rasti vietelę Jūsų redaguojamame žurnale šiam mano pasiūlymui.

Jau prieš gerų porą metų buvo siūlyta mūsų veiksniams sąryšį su Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo sukaktimi veikti Jungtinių Amerikos Valstybių vyrausybę, kad ji tam įvykiui paminėti išleistų atitinkamą pašto ženklą. Kaip matėme, lenkams krikščionybės tūkstantmečio proga pavyko tai padaryti. Apie mūsų veiksmų akcija ta kryptimi nieko negirdėti. Man atrodo, kad pirmoje vietoje turėtų sukristi mūsų Atstovybė Washingtone, o jai talkon turėtų ateiti Altas.

Dėl paties ženklo, tai, kaip atmename iš spaudos, būta įvairių siūlymų: buvo siūloma ženklas su Basanavičiaus, Kudirkos, ar Maironio atvaizdais. Bet nė vienas iš tų siūlymų nežinia dėl ko nepraėjo. Dabar yra Lietuvos Respublikos 50 metų sukaktis! Laikas susirūpinti, kad ir šios sukakties dėl nesutarimo tarp savęs ar dėl kitų priežasčių nepraleistume!

Aš drįstu pasiūlyti VYTI — seną ar stilizuotą baltą vytytą raudome dugne su parašu viršuje LIETUVA — LITHUANIA, o apačioje 50 yrs Proclamation of Lithuanian Independence (ar panašiai). Toks ženklas gal nebus priimtinas Lietuvos okupantui, bet jis bus suprantamas visam laisvajam pasauliui.

Man atrodo, kad jau patis laikas tuo klausimu susirūpinti.

Reiškiu pagarbą

Vyt. Užpalis

Redakcijos prierasas:

Vertas dėmesio (nors irgi gal jau pavėluotas) pasiūlymas — sumanymas.

Gražu, kad Valst. Departamentas, Senatas, Atstovų Rūmai, ar atskiri pareigūnai nepritaria Lietuvos inkorporavimo į Sovietų Sąjungą. Daugeliu atvejų tai tik platoniškas gestas ar rinkiminė kurtuazija, ir žinome, kad Lietuvai išvaduoti JAV neskels karo Sovietų Sąjungai. Bet toks Lietuvos Nepriklausomybės atžymėjimas, išleidžiant pašto ženklą, būtų vienas iš konkrečiausių žygių Lietuvos laisvinimo kojoje.

Maironio, Donelaičio ar kitų atvaizdai galėjo būti jų sukakčių progomis, kaip kad buvo išleisti p. ž. su Dantės ar Šekspyro atvaizdais. Bet dabar, kaip mūsų skaitytojas sako, — Lietuvos Nepriklausomybės sukaktis, ir jai gal labiausiai ir tiktų — valstybės ženklas. Prie Vyties mes dar siūlytume ir Lietuvos vėliavos — geltona-žalia-raudona spalvas.

Laiko visai nebėra! Tat reiktų tuoju imtis veiklos. Čia daug energijos galėtų parodyti ne tik minėti skaitytojo laiške veiksniai, bet ir Lietuvių Bendruomenė, Lietuvos Vyčiai bei kitos organizacijos ar atskiri asmenys. Tik reiktų, kad kas duotų ženklą ir adresus taikinių, kuriuos reiktų pradėti "bombarduoti".

Feb 16, Antanas Rudis, president of the Lithuanian American Council went to Washington, D.C. to participate in the commemoration of the 49th anniversary of Lithuania's Independence in the U.S. House of Representatives.

February 17, Antanas Rudis testified before the Senate Foreign Relations Committee against the approval of a consular treaty between the U.S. and the USSR.

On the same occasion, Rudis and pence commemoration.

the other Lithuanians conferred with Speaker of the House John McCormack and Congr. D. J. Flood, who conducted Lithuania's Inde-

Shown left to right: Dr. K. Bobelis, Elgin, Ill., Mrs. Maria Rudienė, Chicago, Ill., A. J. Rudis, president of Lithuanian American Council, Speaker of the House John McCormack, Congr. D. J. Flood from Pa., Msgr. J. Kučingis, pastor of St. Casimir's Parish in Los Angeles (who read the invocation during the commemoration ceremonies), Dr. and Mrs. L. Kriaučeliūnas, Chicago, Ill.

Alto delegacija, vadovaujama A. Rudžio, pirm., Washington Vasario 16 d. proga lankosi pas Atstovų Rūmų daugumos pirm. McCormack.

49th Anniversary of the Founding of an

Independent Lithuanian Republic

Remarks of Dr. Julius J. Bielskis, Consul General of Lithuania, during the flag raising ceremonies at City Hall in Los Angeles, Calif., February 16, 1967.

On February 16th, the Lithuanians are observing the 716th anniversary of the unification of Lithuania into a Grand Duchy and later a Kingdom, also the 49th anniversary of the founding of an independent Lithuanian Republic.

The Republic was a crowning glory to a difficult and sanguinary struggle that lasted 120 years against tsarist Russian tyranny, and to a profound suffering during World War I, when the country was converted into a bloody battlefield between the German and Russian armies. These sufferings and the persistent striving of the people for freedom, finally, on February 16, 1918, culminated in the restoration of independence to Lithuania and in the birth of the Republic.

Within a few years, many countries granted recognition to independent

Lithuania. The United States issued recognition on July 8, 1922. The League of Nations extended membership to Lithuania the same year. Thus, the Republic of Lithuania became a member of the family of free nations.

However, independent statehood was enjoyed by the nation for only 22 years. In June, 1940, Soviet Russian armies invaded the country, bringing with them terror, destruction, suffering and death. A year later, an uprising of the Lithuanian people against the occupants succeeded in freeing a large section of the country from the Russians, and a provisional government was formed. However, Nazi German armies advancing eastward, overwhelmed the country with havoc and all the miseries of war.

Continued next page

L I E T U V I U
DIENOS
LITHUANIAN DAYS

FEBRUARY

1967

LITHUANIAN DAYS, 1967, FEBRUARY

LITHUANIAN REPUBLIC...

Continued from page 21

By the end of 1944, Soviet Russians, defeating the German Nazis, again returned to Lithuania, resumed their predatory activities, and to this day continue to hold the country under their barbarous occupation.

That is a brief summary of the background for this observance.

Usually an anniversary is a happy occasion that calls for rejoicing and celebration. But, to the Lithuanian people at present, it is only an observance of important historic events. It is not an appropriate occasion for celebration when the country of their fathers and forefathers is still being oppressed, pauperized and enslaved under foreign domination.

Soviet Russia brought into Lithuania the scourge of communism with all its horrifying appendages. Furthermore, it has become very evident that Soviet Russian aims in occupied countries transcend the inculcation of communism with all its evils. Communism to them is a "front" and, to some extent, a means to russify the enslaved people and to convert the occupied country into a Russian colony.

In efforts to russify and colonize Lithuania, Soviet Russia has resorted to a variety of means, such as mass arrests, executions, and deportations. Large numbers of rabble-colonists are brought into Lithuania from far corners of Russia. Every summer thousands of young Lithuanians are taken to Russia, ostensibly on an "excursion", from which they are not allowed to return to their homeland. In the meantime mobs of Russian colonists in increasing numbers are scurrying into Lithuania.

The Lithuanian language is being pushed out of institutions and public life, while the Russian language is made compulsory in the schools. Culturally russification is also being pushed with ruthlessness. Lithuanian history has been rewritten to suit Soviet Russia. The people are forbidden to celebrate their national holidays, their traditions, to display the national flag or to sing the national anthem and patriotic songs. Only those living in the free world are able to commemorate such holidays. In mass meetings they are voicing their most vehement protest against Soviet Russian atrocities in their occupied country.

Soviet Russia is the largest colonizing and empire-building power. The United Nations has strongly asserted itself against colonialism as well as against genocide. A special "Committee of 24" has been appointed several years ago to study the problems and to de-

visable suitable means for the elimination of colonialism. However, repeated efforts of the enslaved countries of Eastern-central Europe to bring their sorrowful plight before the forum of the United Nations were of no avail. It appears that the "Committee of 24" has limited its concern to the African people, where, incidentally, colonialism is being liquidated by the Western Powers, and not by the communist international conspiracy.

Lithuanian people are appreciative of the friendly attitude of the United States government and the people of this country towards occupied Lithuania. The United States government condemned the Soviet Russian invasion of Lithuania, and has repeatedly refused to recognize the forcible incorporation of Lithuania into the Soviet Union. Our people are very grateful for its friendliness to their native country. They are appealing to the United States government, and to other free countries, to intercede on behalf of Lithuania in the United Nations and to hasten the consideration of Soviet Russian colonialism and russification in Lithuania, as well as in other occupied non-Russian countries. The United Nations should immediately use stern measures against its own member and stop its criminal activities. That organization should demand that Soviet Russia withdraw from the occupied countries and that it restore the principle of self-determination to the enslaved nations.

It is quite obvious that colonization and denationalization of an occupied country is an act of genocide — annihilation of a nation. Yet, the crime of genocide is being perpetrated by the Soviet Union, a member of the United Nations. Such predatory activities are rightfully condemned by the civilized world.

LITHUANIA — LAND OF HEROES

Prepared and Edited by
Leonard Valiukas

THIS IS ONE OF THE BEST
BOOKS ON LITHUANIA IN
ENGLISH!

* Country, people and language
* Lithuania's fight for freedom
* Soviet genocidal practices in
Lithuania

LAVISHLY ILLUSTRATED

Price: \$4.75

Lithuanian Days Publishers
4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif.
90029

WHY I VALUE MY NATIONAL ORIGIN

By Nijolė Šernaitė

Graži tu, mano brangi tėvyne,
Šalis, kur miega kapuos didvyriai,
Ne veltui bočiai tave taip gynė,
Ne veltui dainiai plačiai išgyrė.

Maironis

Although I have never seen this land which Maironis described so lovingly and so beautifully, these words never fail to stir up an intense feeling of pride in the fact that I am a Lithuanian.

Most of what I have heard and learned about Lithuania has been second-hand — through books, pictures or older people. In spite of this I have always felt a closeness, a familiarity with this land of my forefathers. The most likely reason for this is that I grew up amongst people who loved and honored their homeland, their patriotism holding out tenaciously against all odds and pitfalls of fortune which an exile must inevitably experience.

As I grew older, I gradually came to learn why Lithuania was so dear to my parents. Thus, knowing this, Lithuania in turn became dear to me. How then, one asks oneself, does such a tiny bit of land have such a hypnotic hold on several million people thousands of miles away?

For one thing, Lithuania's history is quite impressive. It was not always a minute piece of land perched along the shores of the Baltic Sea. Before the 11th century Lithuania was made up of large families, each ruled by a separate duke. Then, as enemies became more numerous, these families started uniting in order to protect themselves, the weaker ones being taken over by the stronger ones. Under king **Mindaugas** (1226-1263) Lithuania became united. In spite of constant wars, especially against the "Cross Bearers", a German organization who attacked Lithuania under the pretense of Christianizing it, Lithuania became the largest and most powerful nation in Europe under **Vytautas the Great** (1350-1430). This is the high point of Lithuanian history which Lithuanians look back on with such great pride.

Closely related to history there are many interesting legends and myths.

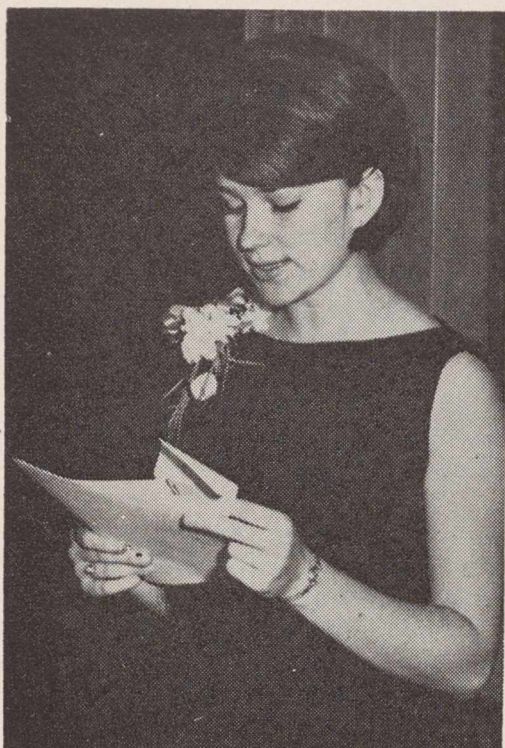
One, for example, is the founding of Vilnius. I find it to be one of the most unique legends I have ever heard. Vilnius, according to this legend, was founded on the basis of a dream which one of the first rulers of Lithuanians, **Gediminas**, had on one of his hunting trips. The dream was about an iron wolf which stood on a nearby hillside and howled as loudly as a

hundred wolves howling together. On having it interpreted by an ancient priest, Gediminas found that the wolf symbolized a mighty city of iron strength and the howling represented the fact that the city's honor and greatness would be known the world over. So, believing in his vision, Gediminas founded a city on that spot — **Vilnius** — which indeed became world famous.

There is another fascinating legend about the reason why the shores of the Baltic Sea are strewn with amber. It seems that a sea goddess, **Jūratė**, fell in love with a very handsome mortal, **Kastytis**, and lured him down into the depths of the Baltic Sea to live with her in a beautiful amber palace. The god of thunder, **Perkūnas**, out of uncontrollable jealousy struck down Kastytis with lightning and by doing it dashed to pieces the palace of amber. The amber fragments of the palace can be found on the Baltic shores to this day.

But history and legends are not the only reason for the deep love of Lithuania which has been handed down to me. There have been brilliant, energetic people who through their actions and literary contributions have kept the Lithuanian spirit up in times of depression and preserved it up to this day. One of the foremost authors was **Maironis** who wrote many beautiful songs and poems about Lithuania, her land and her people, in spite of the fact that during his time the use of the Lithuanian printed word was outlawed by the Russians. He believed, with surprising and unfaltering faith, that some day Lithuania would attain freedom and eventually reach its former state of greatness. Many Lithuanians have this very same feeling and, although for me it is hard to believe in the eventual freedom of Lithuania, I cannot help but admire the genuine earnestness with which they are striving for the day of liberation of their country.

Another very patriotic Lithuanian, **Vincas Kudirka**, lived at the same period of suppressed times as Maironis. He wrote many poems, satires and articles attacking the Russians and encouraging Lithuanians to resist the Russian's rule. He is most famous for writing the Lithuanian national anthem, "Lietuva, Tėvyne Mūsų". Nevertheless, the writings of both these men

Nijolė Šernaitė, who wrote "Why I Value My National Origin", was the winner of Canada's Council of Baltic Women youth essay contest.

N. Šernaitė was born in Germany. While in high school she had won many awards for her achievements in music and sports. At present she is a student of dentistry in the U. of Toronto and is the university's Lithuanian Student Body chairman.

N. Šernaitė, čia spausdinamo konkursinio rašinio autorė.

would have been in vain had it not been for the book-carriers, "knygnešiai", who printed Lithuanian books in Prussia and smuggled them into their country, distributing those precious bits of literature amongst the people. Thus the younger generation learned their native tongue and foiled the attempt of the Russians to stamp out the Lithuanian language. It makes me sad to think that these Lithuanians risked their lives to preserve the Lithuanian language only to hand it down to a slack younger generation, who in spite of all the facilities provided for learning the language are slowly but surely forgetting their national language. A language which is noted by great scholars of the world, like Emanuel Kant, as being one of the most beautiful and ancient languages.

A characteristic of Lithuanians in general, which makes me proud that I am one of them, is that they don't know the meaning of the word "give up". They are continuously striving to better themselves and their environment. When Lithuania gained its independence in 1918, it was amazing how quickly this little downtrodden nation gathered up all its remaining strength and set to work to rebuild itself. Some of the stores, farms and industries, such as milk processing factories, were nationalized, thus standardizing the prices and also increasing the quality of the products. Good roads and beautiful buildings were built in a hurry. All forms of art, whose creators had

been rudely bruised by hard times of war, started flowering quite vigorously. A university and many places of higher education were built and the Lithuanian youth, eager for knowledge, streamed in to them. It gives me a foreboding feeling to think that all these wonderful achievements of just a few decades were again crushed under a foreign heel. But the Lithuanians wouldn't stay in this suppressed state and, having found new homes in Canada, the U.S.A., Australia, and South America, they continued to strive for their goal.

Now what about the gay, frivolous side of Lithuanians? My mother's accounts of how people celebrated Christmas and other holidays makes me wish I had been there. Here in Canada most of the customs have gone into disuse — a great pity. Christmas in Lithuania, as in all Christian countries, was a very important holiday. The celebration started on Christmas Eve with a Christmas Eve feast. There were twelve different dishes present on the table: "kisie-lius", a jelly-like cranberry dessert; "batrščiai" (my mouth waters at the thought of this), a soup of beets with a special type of mushroom, "baravykas", which scientifically is known as edible baletus. This mushroom, by the way, really gets around. One finds many songs and tales in which "baravykas" plays an important part. Other foods were whole wheat bread, poppy seed milk containing "šližikai", and many types of fish prepared in various ways. The table was covered with a white cloth under which some hay was placed. This hay was symbolic in that it represents the birth of Christ in a stable. Dinner started with the rising of the stars. The whole family (places were even set for the deceased members) dressed in their Sunday best, would share "plotkelės", as God's bread amongst themselves and, not having eaten for the whole day, would fall to the meal eagerly. When their hunger was sated, they would start playing games and telling each other their fortune. They would pull bits of hay from underneath the tablecloth and the one with the longest piece would have the longest life. Prophecies for future weddings were always highly interesting. After dinner the girls would run outside and listen for a dog's bark. The direction from which the bark came was the direction from which the next suit-or would come. Little individual piles of grain would be made by each girl and a rooster would be let loose among the piles. The girl owning the pile from which the rooster ate first, was considered to be very lucky since she would be the first one to marry.

Continued next page

Illustration from "The Seasons".

Woodcut by
V. K. Jonynas

THE SEASONS by K. Donelaitis

This work (over 3,000 lines) has been rendered into English verse by Nadas Rastenis from Baltimore, Md., known for translations of Lithuanian poetry by A. Baranauskas, V. Kudirka, Maironis and others.

The editing is done and foreword is written by Dr. Elena Tumas, professor of English and Comparative Literature at California State College at Fullerton. Mrs. E. Tumas in her own right is a very well known Lithuanian poetess, author of a book of poems, "The Saints and the Kings".

The book will be off print this spring.

The subscription accepted at the

LITHUANIAN DAYS PUBLISHERS
4364 Sunset Boulevard
Los Angeles, California 90029

Price: \$3.00 Pre-edition price: \$2.00.

Please send:

() copies of "The Seasons" at 2.00 (only before Oct. 15, 1966)

Enclosed \$.....

Name

Address

City State Z. C.

In 1930, commemorating the 500th anniversary of the death of Vytautas the Great, Lithuania issued two series of stamps. Here are shown: Vytautas' portrait, Vytautas the Great mounted, Vytautas before the panorama of Kaunas. Designed by Prof. Adomas Varnas.

1930 m., švenčiant Vytauto Didžiojo 500 m. mirties sukaktį, Lietuva išleido dvi serijas pašto ženklų, iš kurių čia parodyta Vytautas Didysis, jis pats ant žirgo ir Kauno panorama. Prof. A. Varno piešiniai.

LITHUANIAN HISTORY IN STAMPS

By ANTANAS BERNOTAS

Part LCV

As it was mentioned, to educate and train Lithuanian farmers, agricultural schools were opened in various parts of the country. The "Young Farmers" (Jaunieji ūkininkai) had their own training schools and courses, led by district agronomists. Besides these, special courses were organized, such as courses for dairymen and milk inspectors, courses for bee-keepers, courses for housekeeping, cooking and weaving, which were very well attended by country youth.

The Academy of Agriculture in Dotnuva trained hundreds of well educated agriculturists. The crop-selection department of the academy was eagerly working to select and introduce better species of grain and seeds, so as to obtain better crops from various types of arable land. Under the leadership of newly trained agronomists, the Lithuanian villages were almost entirely divided into small, individual farms.

Until about 1930, Lithuanian foreign trade was mainly carried on with neighboring Germany. These agricultural products were exported: cattle, poultry, butter, eggs, grain, flax, and lumber. These were imported: steel and hardware, coal, naphtha, machinery, fertilizers, industrial and chemical products, and pharmaceuticals. In later years, when Nazis gained control of Germany and disagreements over the territory of Klaipėda arose between Lithuania and Germany, the trade with Germany ceased and was directed to other countries, mainly to England.

Until World War I Lithuania was a densely forested area and large amounts of lumber were transported to neighboring countries, mainly to Germany. A part of export lumber reached Klaipėda, where a cellulose and paper factory and several sawmills were located. The other part, floated on the Nemunas River until it reached eastern German townships and mills, located at Ragainė, Tilžė and Karaliaučius. During World War I, however, Lithuania's forests were greatly reduced, much of the lumber having been transported to Germany or used on the spot. After the war, when all larger woodlands were nationalized, the felling of timber was normalized. However, more timber was felled than the ration allowed because lumber provided one of the great-

est sources of income for the country. Most of the lumber was used directly after the war for restoring ruined towns and villages, and later — for new farmsteads when villages were divided into single farms. Aside from this, the government paid a great deal of attention to the reforestation and conservation of its woodlands. In Alytus a school of forestry prepared experienced foresters and forest officers for the country's needs.

In 1926 a radio station was built in Kaunas. At first it gave only news but in 1927 it commenced full-scale broadcasts. In 1934 another radio station was opened in Klaipėda. The Lithuanian army had its own radio station. At first head-receivers were used but later battery and power sets were introduced. Radio antennas spanned many roofs in towns and in the rural regions as well.

In 1928 Lithuania celebrated the 10th anniversary of its independence, but no large scale ceremonies were held. Greater ceremonies took place in 1930 when Lithuania celebrated the 500th anniversary of the death of Vytautas the Great. Vytautas' picture was carried around the country, books and poems were written, parades were organized. On September 8th, a large army parade took place in Kaunas at Žaliakalnis which was attended by President Antanas Smetona. The University of Kaunas, the rebuilt War Museum in Kaunas and the training courses for army officers at Aukštoji Panemunė received the name of Vytautas the Great. Many streets and plazas were named after Vytautas the Great. Monuments were erected.

(To be continued)

Newly built Central Post Office in Kaunas, Laisvės Alėja. — Naujieji pašto rūmai Kaune, Laisvės Alėjoje.

THE SECRETARY OF STATE

WASHINGTON

Dear Mr. Charge d'Affaires:

On the occasion of the forty-ninth anniversary of Lithuania's independence, I extend to you the best wishes of the Government and people of the United States.

United States support of the Lithuanian people's just aspirations for freedom and independence is reflected clearly in our refusal to recognize the forcible incorporation of your country into the Soviet Union and in the warm sympathy manifested by the American people in Lithuanian cause.

In continuing to look resolutely toward a free and independent existence, the Lithuanian people both here and abroad have established a firm foundation for the hope of free men everywhere that the goal of Lithuanian national self-determination will ultimately be realized.

Sincerely yours,

(Signed) DEAN RUSK

Mr. Joseph Kajeckas,
Charge d'Affaires ad interim
of the Legation of Lithuania,
2622 16th Street, N. W.,
Washington, D. C. 20009.

WHY I VALUE...

Continued from page 23

Following the merriment, everyone, except the very young or very old, bundled up warmly and piled into sleighs to go to the midnight mass. It was time to remember why this holiday was being celebrated. The table was left unchanged there all night. This was done because of an old belief that the deceased members of the family came to eat during the night.

Christmas was usually celebrated for three days. The first day people stayed at home singing carols and hymns. The second and third days they went visiting their neighbors and friends where they sang, joked and played all sorts of games.

But it isn't only on holidays that the Lithuanian people enjoyed themselves. They had the knack of making a game out of the hardest work. Harvesting hay, for example, is very hard work, yet in the fields one could always hear songs, laughter and see cheerful faces.

The Lithuanian national costume

is a source of endless amazement to me. The style of the individual costume is basically the same: a linen blouse with billowing sleeves, a vest, a skirt and an apron. Although I've seen so many of them, I have yet to see two identical ones. Each costume can be definitely identified as Lithuanian, yet each one is entirely original.

Oh, the songs! Lithuanians have a wealth of them for every mood or activity they may be in — love, war, jealousy, sadness, longing, etc. Whenever I hear a Lithuanian song, I always feel that once I must have been in Lithuania. They are the most vivid description of Lithuanian life in Lithuanian surroundings.

And so, because of the incongruence of Lithuanian character — on one side the drive and courage which has still kept Lithuania a nation, although a widely scattered one, and on the other side the joyous nature and vivid imagination which has given rise to fanciful myths and beautiful songs and poems, I do value my national origin.

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

didelio formato savaitraštis, skirtingas savo išvaizda ir turiniu, plačiai žvelgias į lietuvių gyvenimą.

Plati Lietuvos gyvenimo kronika • Laisvojo pasaulio lietuvių informacija • Kultūrinis puslapis • Jaunimo aktualijos • Vaikų "žiburėliai" • Religinis gyvenimas • Sporto informacijos • Skaitytojų pasisakymai • Aktualūs straipsniai • Politiniai įvykiai ir t.t.

Redaguoja: k. dr. Pr. Gaidamavičius ir A. Rinkūnas.
Leidžia: K. L. K. Kultūros Draugija "Žiburiai".

Prenumerata: metams tik \$5.00, pusmečiui — \$3.00. Naujiems skaitytojams daroma nuolaida. Norintiems susipažinti siunčiama keletas numerių nemokamai.

Adresas:

Tėviškės žiburiai, 941 Dundas St., W., Toronto 3, Ont., Canada

LITHUANIANS MAKE NEWS

● February 16, Antanas J. Rudis, president of Lithuanian American Council, went to Washington, D.C., to participate in the commemoration of the 49th anniversary of Lithuania's Independence in the U.S. House of Representatives.

The next day, A. Rudis testified before the Senate Foreign Relations Committee against the approval of a consular treaty between the U.S. and the USSR. He also discussed the matter personally with Senate minority leader Everett Dirksen from Illinois. (Pictures: below, at right and on page 21).

● Gov. John King appointed Leonardas Velishka district judge of Milford, New Hampshire. Leonardas Velishka resides in Nashua, N. H.

● Pranas Stulgaitis has been appointed flight operations director of Eastern Airlines at La Guardia Airport, New York. P. Stulgaitis comes from Wilkes-Barre, Pa.

● Dr. Rimvydas Juozas Vaišnys, geophysicist, has become an associate professor of Applied Science and Engineering at Yale University. In March he will present a report at the American Physics Society convention in Chicago.

● Ričardas Bačkis, economist, has been appointed an assistant to the president for special assignments of the Sav. Lever Corporation in Paris, France. Prior to this R. Bačkis was a representative of the International Unilever Corporation in Madrid, Spain.

● Eugene newspaper, Register Guard, has published photographs of two pictures painted by Rev. Pijus Brazauskas. The pictures depict King Mindaugas and his warriors and a nativity scene, based on Lithuanian folk art motifs.

Rev. P. Brazauskas is a hospital chaplain in Eugene, Oregon.

A. J. Rudis, president of LAC, and Senator E. Dirksen

● Danutė Miškinytė, a student of English and Dance at the U. of Michigan, was chosen to perform the lead dancing role in Charles Troy's and Bruce Fisher's musical comedy, "Out of Our Minds". The Musical was presented to commemorate the 150th anniversary of the U. of Michigan. D. Miškinytė's performance was on a high, professional level.

● Ernestas Paršelis, professor at Buenos Aires University, has been appointed private secretary of Argentina's Minister of Education.

● Kostas Dočkus, Cicero, Ill., has been promoted to a senior research engineer at the Borg-Warner Research Centre, Des Plaines, Ill. For the past three years, K. Dočkus has been the head of a research project whose aim was to discover an economical method for fluxless brazing. K. Dočkus succeeded in this project by inventing a special furnace which will be mass produced this spring by the B. L. Furnace Manufacturing Company in Canada.

The Borg-Warner Corporation will patent the invention in fifteen countries.

K. Dočkus is a graduate of the Illinois Institute of Technology.

Students Commemorate Lithuania's Independence at the U. of Illinois

● February 16, Lithuanian students of the U. of Illinois in Chicago, organized a commemoration of Lithuania's independence. The ceremonies were begun by raising the Lithuanian flag at Navy Pier. About a thousand students observed the ceremonies. Articles and photographs of the event were published in the local press.

The commemoration of Lithuania's independence was organized by the university's Lituanica Club, whose president is Jonas Jasiūnas.

During his stay in Washington, D.C., A. Rudis visited Vice-president Hubert H. Humphrey, emphasized the consular treaty's negative aspects, and discussed other matters pertaining to Lithuanian affairs.

Shown left to right: Msgr. J. Kučingis, pastor of St. Casimir's Parish in Los Angeles, A. J. Rudis, president of Lith. American Council, Mr. L. Kriaučeliūnas, Dr. K. Bobelis, Elgin, Ill., E. McElroy, director of WJJD radio station in Chicago, and Vice-president Hubert H. Humphrey.

A. Rudis, ALT pirmininkas, su kitais delegacijos nariais, lankosi pas JAV viceprezidentą H. H. Humphrey ir išdėsto Lietuvos reikalus.

Lithuanians Participate in U. of Michigan World's Fair

● February 3-4 the U. of Michigan held its annual World's Fair. Twenty nationality groups were represented, including the Lithuanians. Each group presented an exhibition and an evening program. Lithuanian participation in this fair has acquainted hundreds of Americans with Lithuania and its culture.

● Dr. Jokubas J. Stukas wrote a history book, *Awakening Lithuania*, which was published by Florham Park Press, Inc., Madison, N. J. The book consists of three parts: Lithuania from the 13th century, Lithuania and Poland, and Lithuania under Russian occupation. It is written in condensed form, clearly and fluently. This would be a very worthwhile book to have in public and university libraries.

Dr. J. J. Stukas is a professor and the director of International Business Institute at Seton Hall University, South Orange, N. J.

Miss Raimonda Āpeikytė

● Raimonda Apeikytė, Los Angeles, Calif., has won the highest Young Artists Award in a contest for music students attending Catholic high schools and colleges in the Los Angeles County.

**Renew Your Subscription to the
LITHUANIAN DAYS MAGAZINE!**

JAUNOJI DAILININKĖ — RASA ARBAITĖ

taip pat šeštadieninę lietuvių mokyklą.

Rasutė Arbaite pradėjo reikštis tapyboje nuo ketverių metų savo amžiaus. Pirmoji jos tapinių parodėlė buvo surengta 1963 m. vasarą per įvairių talentų pasirodymą Los Angeles Jaunimo šventėje. Šv. Kazimiero parapijos "Lietuvių Dienos" surengtoji meno parodoj 1964

m. ji dalyvavo su savo tapybiniais darbais tarp kitų dailininkų ir mėgėjų kūrinių.

"Tėvynės žvaigždutė" 1963 m. už geriausius piešinėlius paskyrė jai antrąją premiją.

1964, 1965 ir 1966 metais "Tėvynės žvaigždutė" už geriausius metų piešinius paskyrė jai pirmąsias premijas.

Los Angeles Kultūros klubas 1965 m. kovo 13 d. surengė jos piešinių parodą, kurioje buvo išstatyta: tempera ir aliejaus — 58 paveiksai, grafikos — 14 darbų, scenos drabužių ir šukuosenos projektų — 12. Tai buvo plačiausias jos pristatymas L. A. lietuvių kolonijai. Dalyvavęs svečias dail. J. Pautienius taikliai aptarė jos darbus.

Didžiausias Rasutės laimėjimas buvo Redondo Beach meno festivaly (Kalifornijoje), kur 1965 m. spalio 23 d. iš 1200 parodoj dalyvavusių dailininkų darbų Teisėjų Komisija (meno kritikas E. Feitelson, meno Akademijos dekanas R. Kuntz ir dailininkas Ben Abril) "Amateur" grupėje Arbaite's paveikslui "Motina ir sūnus" paskyrė I-ją premiją. Taip pat I-ją premiją ji laimėjo 1966 m. rugsėjo 27 d. Penktajame Santa Monica Meno Festivalyje Jaunųjų grupėje už pav. "Gyvenimas mėnulyje". Tas pats paveikslas šioje grupėje buvo slaptu balsavimu pripažintas geriausiu.

Pažymėtina, kad R. Arbaite turi ir daugiau pomėgių, kurie siejasi su įvairiais kitais menais, būtent: grafika, skulptūra, drabužių projektavimas ir poezija. California Federation of Chaporal Poets už Rasutės konkursinį eilėraštį "Fun in the Spring" 1964 m. suteikė aukščiausią atžymėjimą.

Apie jos tapybos kūrinius yra rašę The Tidings, Daily Breeze ir kt. vietiniai amerikiečių laikraščiai, atspausdindami jos pačios ir jos premijomis apdovanotų paveikslų nuotraukas.

Žiūrint į R. Arbaite's darbus, galima pastebėti keli neužginčijami dalykai: a. vaizduotės lakumas, b. temų ir idėjų įvairumas, c. originalus spalvų derinimas ir nuotaikos išgavimas ir d., gal svarbiausias, — jos nuolatinis ūpas kurti. (T.)

Rasa Arbaite, a successful young artist, and her paintings.

R. Arbaite Šventoji šeima
Tempera

Rasos Arbaite's pieštų paveikslų dalis, Santa Monica, Calif.

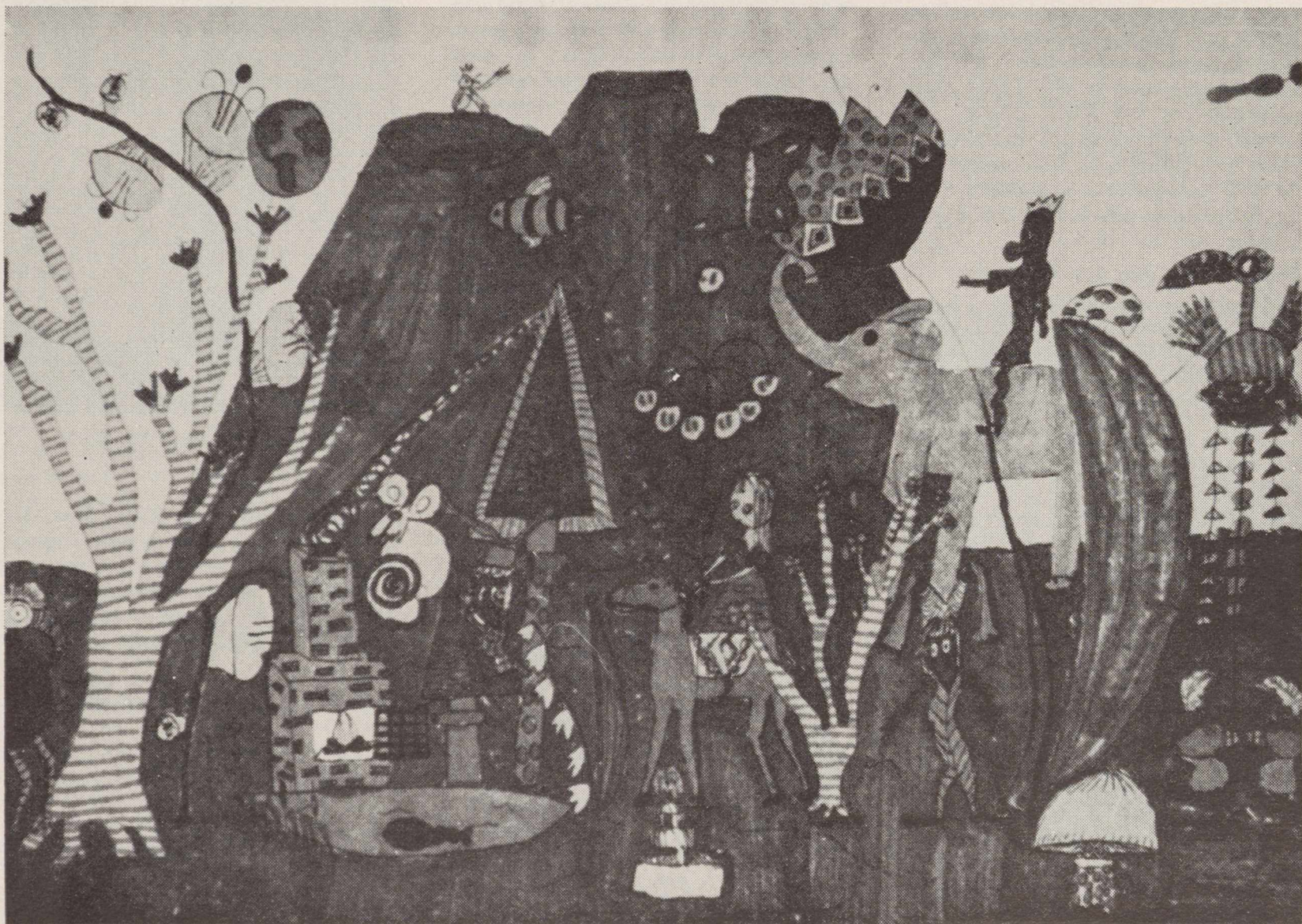

Santa Monicos festivalyje laimėjo I-ją premiją.

R. Arbaite "Motina ir vaikas"
Redondo Beach festivalyje laimėjo I premiją.

Visais laikais pasitaiko vaikų, apdovanotų išskirtiniais sugebėjimais, besireiškiančiais kurioje nors meno šakoje. Tie sugebėjimai jau pastebimi nuo pat ankstyvos mažatvės. Vienas tokių pavyzdžių yra vienuolikametė Rasutė E. A. Arbaite, architekto Edmundo Arbo ir rašytojos Alės Rūtos duktė, gyvenanti su tėvais puikajame Santa Monikos mieste, prie Ramiojo vandens (Kalifornijoje), kur ji lanko šeštąją katalikiškos mokyklos skyrių ir

R. Arbaite "Gyvenimas mėnulyje". Fantazija. Tušas.

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMOS,

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis"

Baltimore, Md.

"RADIO PROGRAMA LIETUVIAMS"

Girdima Marylande ir Washington, D.C.
rGirdima sekmadieniais 10 — 11 val. ryto
per FM radijo stotį WFMM 93,1 mgcl.

Programos vedėjai: **Albertas Juškus**,
4515 Wilmslow Rd., Baltimore 10, Md.,
Phone: Tuxedo 9-8693;
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave.,
Baltimore 27, Md. Phone: Circle 2-1779

So. Boston, Mass.

LAISVĖS VARPAS

Naujosios Anglijos Lietuvių kultūrinė
Radijo Programa

sekmadieniais — 8-9 val. ryto.
AM bangomis 1190 kilociklų; FM bango-
mis 105.7 megaciklų iš
WKOX, Framingham, Mass.
P. Viščinis, programos vedėjas,
173 Arthur Street, Brockton 18, Mass.
Tel. JUniper 6-7209.

LIETUVIŲ RADIO KORP. PROGRAMA
Seniausia liet. radijo programa Naujojoje
Anglijoje, veikianti nuo 1934 m. bal. m.
vedama **Stepono ir Valentino Minkų**, gir-
dima nauju laiku

Sekmadieniais nuo 1:00 iki 1:30.
Boston, Mass. — WLYN - 1360
Programoje: pasaul. žinių santrauka, mu-
zika, dainos ir Magdutės pasaka.
502 E. Broadway, So. Boston 27, Mass.
Tel.: AN 8-0489

Lietuvių Radijo valanda
Sekmadieniais nuo 11:00 iki 12:00 val.
WHIL — 1430 banga, Medford 55, Mass.
Jonas J. Romanas, vedėjas
170 H Street, South Boston 27, Mass.
Tel. Andrew 8-7635

Chicago, Illinois

SOPHIE BARCUS

RADIO ŠEIMOS PROGRAMOS

Kas rytą nuo pirmadienio iki penktadienio
10:00 — 11:00.

Šeštadienį is sekmadienį 8:00—9:30.
"Vakaruškos" pirmadienio vak. 7:00-8:00.

Visos programos iš
WOPA Stoties 1490 klc. A. M. 102-7 F. M.
7159 S. Maplewood Ave., Chicago 29, Ill.
Tel.: HEmlock 4-2413.

MARGUTIS

Seniausia ir populiariausia radijo progra-
ma Chicagoje.

Stotis WXRT — radijo banga FM — 93,1
Kas dieną nuo 7 val. vakaro (išskyrus šeš-
tadienį ir sekmadienį)

Programos vedėjas **Henrikas Žemelis**.
Adresas: MARGUTIS, 6755 S. Western Ave.
Chicago, Ill. 60636. tel. GRovehill 6-2242.

Cleveland, Ohio

Lietuvių Radijo programa TĖVYNĖS GARSAI

penktadieniais 8—9 val. vakaro
per WXEN-FM stotį 106,5 mc
Vedėjas — **Juozas Stempužis**.
4249 Lambert Rd., Cleveland 21, Ohio
Tel. 382-9268

Vatikanas, Italia

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje
Sekmad. rytais 10:30-11:00 Lietuvos laiku
kiekviena vakarą 20:15-20:30 Liet. laiku.

Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų.
Vedėjas **Kun. Dr. V. Kaziūnas**.
Adresas:
Sezione Lituana, Stazione Radio
CITTA DEL VATICANO.

Detroit, Mich.

LITHUANIAN MELODIES Radijo valandėlė
girdima kiekv. šeštadienį 8:45—9:45 p.p.
iš Detroito stoties WJLB — 1400 kil.

Pranešėjai: **Patricia Brandza** ir
Algis Zaprackas
Vedėjas **Ralph Valatka**.
15756 Lesure Ave., Detroit 27, Mich.
Telephone: BRoadway 3-2224

LIETUVIŠKAS BALSAS-LITHUANIAN VOICE

WQRS-FM stotis. Banga 105.1 Mc.
Sekmadieniais 8:30 — 9 val. ryto.
Išleiko radijo klubas.
Klubo pirm. — inž. Vacys Urbonas.
17175 Gaylord Ave., Detroit, Mich. 48240
Tel. KE 7-9642

Programos redaktoriai ir pranešėjai:
Jonas Kriščiūnas — 846-4245; **Kazys Go-
gelis** — 535-6683; **Rožė Ražauskienė** —
278-1353; **Stasys Garliauskas**—TA 6-1385;
Antanas Janušis — VE 5-8317.

Hartford, Conn.

"TĖVYNĖS GARSAI"

Connecticut valstybės kultūrinė valandėlė
WBMI — FM 95.7 mc.
Kiekvieną sekmadienį 12:00 — 1:00 p. p.
Programos vedėjas **A. Dragūnevičius**,
273 Victoria Rd., Hartford, Tel. CH 9-4502

New York - New Jersey

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ"

Radijo valanda girdima
kiekvieną šeštadienį 5:00—6:00 val. p. p.
iš New Yorko stoties WEVD — 1330 kilo.
ir 97.9 meg. (FM).
Direktorius **Jokubas J. Stukas**,
1016 Schleifer Rd., Hillside, N. J. 07205.
Tel: 289-6878 (Code 201)
Kultūrinė liet. radijo valanda anglų kalba
per SETON HALL Un-to stotį WSOU-FM
pirmadienio vakarais 8:05 89.5 meg.
Vedėjas **J. J. Stukas**.

"LAISVĖS ŽIBURYS"

Nauja radijo programa, pradėta bal.
24 d. girdima kiekvieną sekmadienį
nuo 9 val. iki 10 val. ryto.
WHBI stoties 105.9 FM banga.
Adreass: **Romas Kezys**, 62-15 69 Place,
Middle Village, N. Y. 11379.
Telefonas: TW 4-1288.

Philadelphia, Pa.

Lietuvių Bendruomenės Radijo Programa
BENDRUOMENĖS BALSAS

Stotis WTEL — 860 kilocycl.
Šeštadieniais nuo 1:30 iki 2:30 p. p.
Kultūrinės apžvalgos, žinios, vietos
kronika, muzika ir skelbimai.
Programas tvarko ir praveda redakcinis
 kolektyvas.

Rašyti: "Bendruomenės Balsas",
1203 Green St., Phila., Pa. 19123
Telef. PO 5-0932

Pittsburgh, Pa.

**The First Lithuanian Radio Program in
Pittsburgh, Penn.**

Pittsburgh, Penn. - WPIT 730 kilocycles.
Sekmadieniais 12:30—1:00 p. p.
Programos vedėjai:
Povilas ir Gertruda Dargiai.
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill Road, Pittsburgh 16, Pa.

Roma, Italia

ROMOS RADIJAS

Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min.
iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku,
41,15 ir 50,34 metrų bangomis.
Vedėjas **Dr. J. Gailius**.
Circonvallazione NOMENTANA 162

Rochester, N. Y.

Kultūrinė lietuviška valandėlė

Sekmadienio rytą 9:35—10:00 per WHEC
1460 klc.

Išleiko Lietuvių Radijo Klubas

Klubo valdyba: **Pr. Puidokas**, pirm., 580
Wilkins St., (14521); **A. Cieminis**, vicep.;
R. Kirsteinas, sekr. 229 Nester St. (14621);
V. Žmuidzinas, išd.; **E. Karklienė**, narė.

Programas praveda valdybos nariai ir
šie vedėjai: **O. Adomaitienė**, **A. Dziakonas**,
St. Ilgūnas, **Br. Krokys**, **B. Sedlickaitė** ir
D. Šiurlienė.

Waterbury, Conn.

LIETUVIŲ RADIO PARTIJA

WBRY, Waterbury, 1590 Kilocycles
Kiekvieną šeštadienio vakarą
6:10 iki 7:00 p. m.

Programos vedėjas ir direktorius,
John D. Adams (Adomaitis)
5 Harriet Ave., Waterbury, Conn. 06708
Telefonas: 753-8898

Radijo valanda — Lietuvos atsiminimai
Stotis WWCO, banga 1240
Veikia sekmadieniais 9:35—10:30 A.M.
Vedėjas **Antanas Paliulis**.
Adresas: 65 Bank St., Waterbury, Conn.
Telef. 754-5141

Washington, D. C.

Nuo gegužės 1 pakeistas transliacijų
laikas ir bangos:
Kasdien 18 val. 30 min. ir 20 val.
Lietuvos laiku 16, 19, 25 ir 31 metr ban-
gomis.

Jos girdimos vasaros laiku:
Washington-New York — 11:30 AM ir
1:00 PM.
Chicago — 9:30 AM ir 11:00 AM.
Los Angeles — 8:30 AM ir 10:00 AM.
Vakary Europoj — 4 val. 30 min. vak. ir
6 val vakaro
Pietų Amerikoj — 12:30 p p. ir 2 v. p.p.
Australijoj (Sidney, Belbourn) — 1:30 v.
ryto ir 3 val. ryto.

Adresas:
Voice of America, Washington 25, D.C.

Wilkes-Barre, Pa.

Liet. Bendruomenės sk. Radijo programa
Sekmadieniais 3—3:30 val. p. p.
Stotis WPTS, 1.000 W. Ch.. 1540 Pittston,
Pa.

Radijo komisija: **V. Paulauskas**, kun. **B. Danis**,
dr. **B. Kaslas**, **N. Bajorienė** ir **Vacl. Romanas**.
Pranešėja **N. Bajorienė**.

Montrealis, Canada

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS

Kiekvieną šeštadienį 5 val. 30 min. pp.
CFMB stotis — Banga 1410.
Programos vedėjas **L. Stankevičius**.
1053 Cr. Albanel, Duvernay, P. Q. Canada
Tel: 669-8834

Toronto, Ont, Canada

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI

Girdima du kartus savaitėje:
Šeštadieniais —
3:30—4:30 p.p. banga 1250
Stotis CHWO-Oakville, Ont, Canada
Sekmadieniais —

2:00—2:30 p.p. banga 1270
Stotis WHLD, Niagara Falls, N. Y., USA
Programos vedėjas **Jonas R. Simanavičius**.
111 Roncesvalles Ave., Toronto 3, Ont.
Canada. — Tel. 534-1274.

Tas pats adresas yra ir "Dainos" dovanų
ir plokštelių krautuvės.

LIETUVIŲ DIENŲ

žurnalo ir knygų

PLATINTOJAI

J. A. V-se

Brooklyn, N. Y. — "Darbininko" adm-ja.
So. Boston, Mass. — **S. Minkus**
Chicago, Illinois — **Balys Brazdžionis**,
"Draugas", **J. Karvelis**, "Marginiai"
"Terra".

Cicero, Illinois — **B. Štangenbergas**.

Cleveland, Ohio — "Dirva", **V. Rociūnas**,
V. Taraska.

Detroit, Mich. — "Gaiva", "Neringa",
St. Anthony's Parish Library.

Grand Rapids, Mich. — **J. Belinis**.

Hartford, Conn. — **V. Nenortas**.

Kenosha, Wis. — **B. Juška**.

Los Angeles, Calif. — **V. Prižgintas**.

Omaha, Nebr. — **Kun. L. Musteikis**.

Putnam, Conn. — **Immaculata Conception
Convent**.

Rochester, N. Y. — **A. Sabalis**.

Waterbury, Conn. — "Spauda".

Woodhaven, N. Y. — "Aidas", "Romuva".

Woodmant, Conn. — **Z. Šaulytė**.

Worcester, Mass. — **Pr. Pauliukonis**.

Anglijoje

Kew, Surrey — "Dainora".

Bradford, Yorks — **Kun. J. Kuzmickis**.

Australijoje

Adelaide, Edwardstown — **A. Kubilius**.

W. Brunswick — **A. Vingis**.

St. Kilda — **N. Butkūnas**.

Mirren — **J. Rupinskas**.

Sydney — **Kun. P. Butkus**.

Italijoje

Roma — **Mnsgr. V. Mincevičius**.

Kanadoje

Toronto, Ont. — **V. Aušrotas**, **A. Kuolas**,
P. Misevičius, **Time Cigar Store**.

Montreal, Que. — **P. Rudinskas**, (**Parish
Library**)

Sudbury, Ont. — **Kun. A. Sabas**.

Winnipeg, Man. — **Br. Bujokienė**.

Venecueloje

Caracas — **Kun. A. Perkumas**.

Madrid, Espana

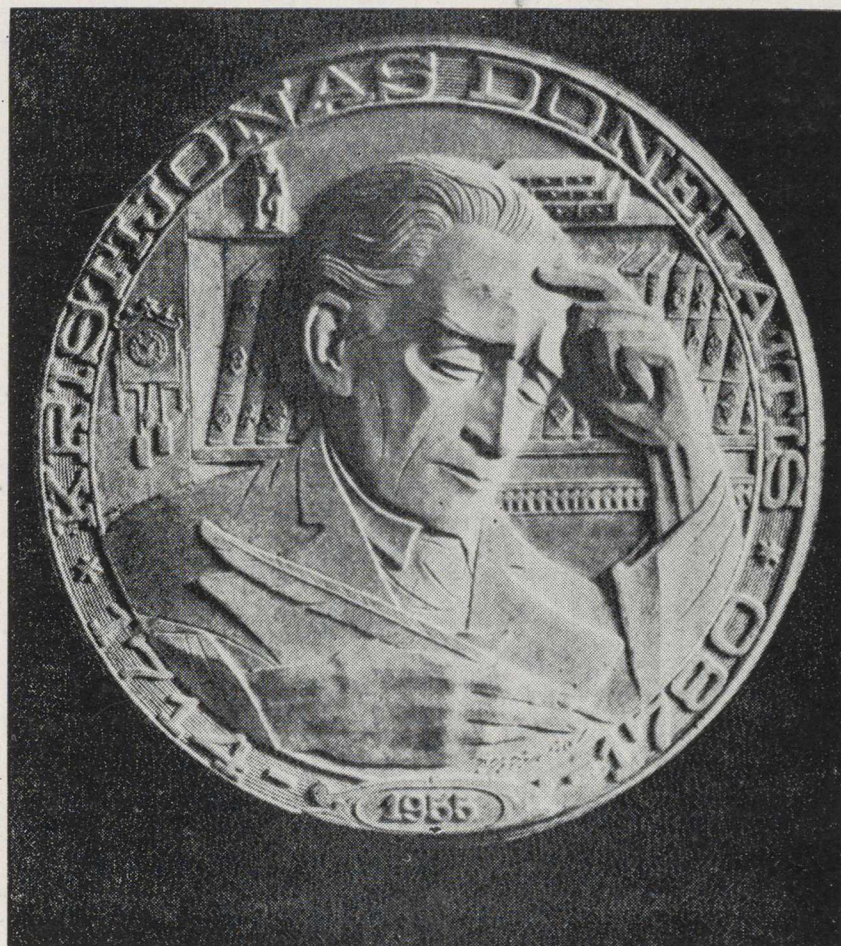
VYKDOMOSIOS VLIKO TARYBOS RADIO BIURAS MADRIDE

TAUTINIS ISPANIJOS RADIJAS

transliuoja lietuviškai 21:30 — 21:55
Lietuvos laiku (arba 19:35—19:55 Vid.
Europos laiku) 25 ir 42 metrų bangomis.
(Kartojama kitos dienos rytą 8:25 Lietuvos
laiku [6:10—6:25 Vid. Eur. laiku] 42
metrų banga) ir nuo 17:40 iki 17:55 val.
42 metrų banga (9.370 kl.).

THE SEASONS

(M E T A I)

by

Kristijonas Donelaitis

1714 - 1780

*Commemorative publication of
two hundred fiftieth anniversary of his birth*

Rendered from the Lithuanian into English verse

by

NADAS RASTENIS